

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta
katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Alexandra Šimčíková

***VZTAH PROGRAMU OBNOVY VENKOVA
A ÚSPĚŠNOSTI OBCE***

Diplomová práce

Praha 2007

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Radim Perlín

Prohlašuji, že jsem předloženou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

Podpis *Alexandra Gáborová*

Ráda bych poděkovala svému školiteli RNDr. Radimu Perlínovi za věnovaný čas, cenné připomínky a odborné vedení práce.

OBSAH

SEZNAM GRAFŮ	6
SEZNAM OBRÁZKŮ	6
SEZNAM TABULEK.....	7
SEZNAM ZKRATEK	8
ABSTRAKT.....	9
1. ÚVOD.....	10
2. TEORETICKÉ PŘÍSTUPY A VÝCHODISKA PRÁCE	13
2.1. Obecná problematika venkova – jeho definování, vymezení, problémy	13
2.1.1. Definice venkova – různorodost pohledů	13
2.1.2. Diskuze nad problematikou vymezení venkova	15
2.1.3. Funkce a problémy venkova.	20
2.1.4. Podporovat venkov?.....	22
2.2. Samospráva obcí a regionální politika.....	24
2.2.1. Územní administrativa – základní pojmy, obecné tendence.....	24
2.2.2. Obnovení územní samosprávy v České republice	26
2.2.3. Samospráva obcí ve vztahu k lokálnímu rozvoji	28
2.2.4. Počátky regionální politiky v transformačním období v České republice.....	29
2.2.5. Programy v EU a ČR konkrétně zaměřené na rozvoj venkova	30
2.3. Program obnovy venkova/vesnice	31
2.3.1. Program obnovy venkova v obecných souvislostech	31
2.3.2. Cíle Programu obnovy vesnice	32
2.3.3. Příjemce Programu.....	33
2.3.4. Financování Programu	33
2.3.5. Novela Programu v roce 1998	34
2.3.6. Charakteristiky jednotlivých dotačních titulů.....	35
2.3.7. Základní podmínky a kritéria pro poskytnutí dotace	37
2.3.8. Převedení Program do kompetencí krajů.....	38
2.3.9. Shrnutí.....	38
2.4. Specifické cíle a výzkumné hypotézy.....	40
3. METODICKÉ POZNÁMKY A DATOVÁ ZÁKLADNA	42
4. ANALÝZA DOTACÍ V RÁMCI PROGRAMU OBNOVY VENKOVA.....	45
4.1. Analýza dotací v rámci Programu obnovy venkova na státní úrovni.....	46

4.2. Analýza dotací v rámci Programu obnovy venkova po převedení kompetencí na kraje	49
4.3. Sídlní struktura v okrese Vsetín ve srovnání se Zlínským krajem a Českou republikou.....	50
4.5. Analýza všech dotací v rámci Programu obnovy venkova v okrese Vsetín.....	52
4.6. Konkrétní přínosy jednotlivých dotačních titulů obcím	54
4.7. Analýza úspěšnosti obcí v čerpání dotací z Programu obnovy venkova.....	60
4.8. Shrnutí	64
5. SKUTEČNÁ ÚSPĚŠNOST OBCÍ PODLE STANOVENÝCH KRITÉRIÍ.....	68
5.1. Stanovení kritérií úspěšnosti obcí.....	68
5.2. Hodnocení obcí podle skupin kritérií úspěšnosti a jejich vztah k úspěšnosti v čerpání dotací	71
5.2.1. Demografické ukazatele.....	71
5.2.2. Ekonomické ukazatele	73
5.2.3. Ukazatele vzhledu obce	76
5.2.4. Ukazatele vybavenosti obce.....	79
5.2.5. Ukazatele aktivity obyvatel.....	84
5.2.6. Ukazatele fungování obce.....	88
5.3. Hodnocení celkové úspěšnosti obcí podle stanovených kritérií.....	92
5.4. Shrnutí	95
6. ZÁVĚR.....	97
LITERATURA.....	101
PŘÍLOHY	1

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf č.1: Objemy dotací v rámci POV v okrese Vsetín v letech 1998 – 2006.....</i>	<i>53</i>
<i>Graf č.2: Počty žádostí v rámci POV v okrese Vsetín v letech 1998 – 2006.....</i>	<i>53</i>
<i>Graf č.3: Podíly konkrétních přidělených projektů podle dotačního titulu 1.....</i>	<i>56</i>
<i>Graf č.4: Podíly konkrétních přidělených projektů podle dotačního titulu 4</i>	<i>56</i>
<i>Graf č.5: Podíly konkrétních přidělených projektů podle dotačního titulu 7.....</i>	<i>58</i>
<i>Graf č.6: Podíly konkrétních přidělených projektů podle dotačních titulů 8 a 9.....</i>	<i>60</i>

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek č.1: Frekvence celkové sumy pořadí obcí podle úspěšnosti v čerpání dotací.....</i>	<i>61</i>
<i>Obrázek č.2: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle úspěšnosti v čerpání dotací.....</i>	<i>63</i>
<i>Obrázek č.3: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí demografických ukazatelů.....</i>	<i>72</i>
<i>Obrázek č.4: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ekonomických ukazatelů.....</i>	<i>75</i>
<i>Obrázek č.5: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ukazatelů vzhledu.....</i>	<i>78</i>
<i>Obrázek č.6: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ukazatelů vybavenosti</i>	<i>83</i>
<i>Obrázek č.7: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ukazatelů aktivity obyvatel.....</i>	<i>86</i>
<i>Obrázek č.8: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ukazatelů fungování obce.....</i>	<i>90</i>
<i>Obrázek č.9: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle celkové</i>	

úspěšnosti dle stanovených kritérií..... 92

SEZNAM TABULEK

Tabulka č.1: Další možná kritéria pro vymezení venkovských sídel.....17

Tabulka č.2: Dotace v rámci POV na státní úrovni v letech 1994 – 2003.....46

Tabulka č.3: Přidělené dotace POV dle krajů v letech 2000 – 2003.....48

Tabulka č.4: Dotace v rámci POV ve Zlínském kraji v letech 2004 – 200649

Tabulka č.5: Srovnání sídelní struktury v okrese Vsetín, ve Zlínském kraji a v ČR51

Tabulka č.6: Srovnání velikostní struktury obcí v okrese Vsetín, ve Zlínském kraji a v ČR52

*Tabulka č.7: Objemy dotací a počty žádostí POV v okrese Vsetín v letech 1998 – 2006
podle velikostních skupin obcí54*

*Tabulka č.8: Průměrný počet podaných žádostí v rámci dotačních titulů 1 – 4 v letech
1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí.....55*

*Tabulka č.9: Průměrný počet podaných žádostí v rámci dotačního titulu 6 v letech
1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí 57*

*Tabulka č.10: Průměrný počet podaných žádostí o integrovaný projekt
mikroregionu v letech 1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí 58*

*Tabulka č.11: Průměrný počet podaných žádostí v rámci dotačních titulů 8 a 9 v letech
1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí 59*

Tabulka č.12: Charakteristiky skupin obcí dle čerpání dotací 62

Tabulka č.13: Vyhodnocení obcí podle úspěšnosti v čerpání dotací 64

Tabulka č.14: Vyhodnocení obcí podle demografických ukazatelů73

Tabulka č.15: Vyhodnocení obcí podle ekonomických ukazatelů76

Tabulka č.16: Vyhodnocení obcí podle ukazatelů vzhledu obce79

Tabulka č.17: Podíl obcí s přítomností daného vybavení či služby (%).....81

<i>Tabulka č.18: Vyhodnocení obcí podle ukazatelů vybavenosti</i>84
<i>Tabulka č.19: Vyhodnocení obcí podle ukazatelů aktivity</i>87
<i>Tabulka č.20: Vyhodnocení obcí podle ukazatelů fungování obce</i>92
<i>Tabulka č.21: Vyhodnocení obcí podle celkové úspěšnosti dle stanovených kritérií</i>	93
<i>Tabulka č.22: Srovnání pořadí obcí podle úspěšnosti v čerpání dotací a celkové úspěšnosti</i>	94
<i>Tabulka č.23: Srovnání typů projektů podpořených v 5 nejúspěšnějších obcí v čerpání dotací a 5 nejúspěšnějších obcí celkem</i>	94

SEZNAM ZKRATEK

ARIS	Automatizovaný rozpočtový informační systém
CRR ČR	Centrum pro regionální rozvoj České republiky
ČR	Česká republika
EAFRD	European agriculture guarantee and guidance fund
EAGGF	European agrarian fund for rural development
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad evropské komise
IČO	Identifikační číslo
IRIS	Integrovaný regionální informační systém
ISU	Informační systém o území
MSPV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NUTS	Nomenclature des unites territoriales statistique
OECD	Organization for economic co-operation and development
POV	Program obnovy venkova
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development

ABSTRAKT

Otázky funkce a problémů venkovských oblastí zaznamenávají v celoevropských diskuzích v posledních letech vzrůstající tendence. Vlády států se snaží nalézt úspěšné programy, které by tyto oblasti podpořily. Jedním z nich je i Program obnovy venkova, který je původem z Německa a Rakouska. Obnovou se v tomto případě myslí znovuoživení všech klíčových aspektů úspěšného rozvoje. Program obnovy venkova začal fungovat i v České republice v roce 1994, původně jako Program obnovy vesnice. Tato práce se konkrétně zabývá vztahem mezi Programem obnovy venkova a venkovskými obcemi. Hlavním záměrem je nalézt odpověď na otázku, jak přispěl Program obnovy venkova k úspěšnému rozvoji venkovských obcí.

Klíčová slova: venkovská obec, Program obnovy venkova, úspěšný rozvoj, regionální politika

Abstact

Questions of role and problems rural areas have achieved growing interest in recent year. State government try to find succesfull program to help this areas. One of this type of state's project is Program of rural renewal, which originate in Germany and Austria. Renewal means in this case renovation of all main aspect of development. This Program started in Czech republic in 1994. This paper is concerned with relationship between Program of renovation rural areas and rural municipalities. This paper try to find answer on the question: How is Program contirbuted to succesfull progress of rural municipalities?

Key words: rural municipality, Program of rural renewal, succesfull progress, regional policy

1. ÚVOD

V návaznosti na probíhající celoevropské diskuse o povaze venkova a jeho problémech v moderním světě došlo k postupné změně přístupu k jeho problematice i v České republice. Po roce 1989 se začínají projevovat téměř všechny příznaky změn západoevropského vývoje i u nás – tlak konkurence, nezaměstnanost, vylidňování, malý politický vliv a další faktory (Majerová 2005), které je nutné řešit.

Český venkov má svá specifika, která jsou dána společensko-politickým vývojem v posledních 50. letech. Rok 1989 přinesl v mnoha ohledech řadu výrazných změn, přičemž jednou z klíčových z hlediska organizace územní správy byla i obnova samosprávné působnosti obcí. Všechny obce v České republice bez výjimky dostaly možnost opět o svých záležitostech rozhodovat samostatně, respektive na základě přání svých občanů. Výrazným problémem sídelního systému České republiky je jeho vysoká rozdrobenost a je na místě otázka, do jaké míry se s touto odpovědností mohou vypořádat představitelé sídel venkovských, které jsou populačně malé, mají větší počet malých místních částí a které se rozhodně nevyznačují srovnatelnými lidskými zdroji jako sídla městská.

K 1.1.2007 bylo v České republice 6 244 obcí a 5 vojenských újezdů, ve kterých žilo 10 280 968 obyvatel. Pokud rozdělíme obce podle typu úřadu v obci na městské obce jako obce s městským úřadem a venkovské obce jako obce s venkovským úřadem, 90% je obcí venkovských, které zabírají 75% rozlohy státu a žije zde cca 25 – 30% obyvatel. „I když je podíl těchto malých obcí, které venkov tvoří, na obyvatelstvu a ekonomice státu nevýrazný, jejich podíl na rozsahu spravovaného území již nevýznamný není“ (Hampl, Müller 1998, s. 5). Problém venkovské obce spočívá v tom, že díky své malé populační velikosti, se potýká s nízkým podílem dostatečně kvalifikované pracovní síly, která by obec řídila. S velikostí obce souvisí i objem prostředků v rozpočtu a menší obce se potýkají i s dalšími specifickými problémy venkova moderní doby.

Stejně jako v okolních středoevropských zemích se hledal i v České republice nástroj podpory pro venkovské obce a obyvatelstvo v nich bydlící. Na základě dobrých zahraničních zkušeností byl v přijat Program obnovy vesnice, který se zároveň stal jednou z prvních forem regionální politiky ČR. Program byl přijat vládou v roce 1991 a financován (dotován) od roku 1994. V roce 1998 byl Program výrazně novelizován a to jak z hlediska struktury poskytovaných dotačních titulů, tak i z formálního hlediska, na Program obnovy venkova

(POV). V západních státech obnova neznamena jen obnovu fyzického vzhledu obce, ale také především oživení aktivity a míry zapojení lokálních lidských zdrojů a nastartování jejího rozvoje ve všech jeho klíčových aspektech. Je možné polemizovat, jaké jsou jeho výsledky v České republice a do jaké míry skutečně přispěl Program obnovy venkova k nastartování úspěšného rozvoje venkovských obcí.

Tématem, které práce řeší, je tedy problematika venkova, resp. venkovských obcí a podpora venkova státem, konkrétně Programem obnovy venkova. Předložená práce se zabývá právě vztahem mezi již zmiňovaným státním Programem obnovy venkova a venkovskými sídly. Snaží se hodnotit podporu, kterou tento Program vesnicím poskytl, její efektivitu a také je srovnat se zaměřením a s výsledky obcí, které Program v takové míře nevyužívaly. Dále pak práce hledá rozdíly mezi jednotlivými obcemi z hlediska předpokladů úspěšného rozvoje. Jsou hodnoceny venkovské obce, které měly na začátku relativně stejné výchozí podmínky, ale jejich úspěšnost se liší.

Z územního hlediska jsou v práci nejprve zmiňovány toky finančních prostředků a oblasti podpory z Programu obnovy venkova v rámci celé České republiky a podle jednotlivých krajů. Pro detailnější analýzu konkrétního přínosu Programu obnovy venkova byly vybrány všechny venkovské obce rozkládající se v okrese Vsetín. Bylo využito jedno z tradičních vymezení venkovských obcí dle typu úřadu v obci. Dle metodiky OECD patří okres Vsetín k převážně venkovským (Trnková, Trnka 2000) a příhraničním okresům, přičemž jeho poloha vzhledem k orientaci České republiky na západ není výhodná. Předností okresu je značná diferenciací venkovských obcí dle počtu obyvatel, čehož bylo využito při zkoumání vlivu populační velikosti na úspěšnost obce. K výběru přispěla i osobní znalost oblasti autorkou.

Po úvodní kapitole následuje teoretická část práce, ve které je podán stručný přehled přístupů a pohledů k venkovu a problémům organizace územní správy. Součástí je i představení samotného Programu obnovy venkova – jeho vývoje, cílů, nástrojů a zkušeností ze zahraničí. Poté následuje kapitola se specifickými cíli a výzkumnými hypotézami a kapitola poskytující metodický přehled a základní zdroje dat. Analytická část je rozdělena na dva oddíly podle dvou základních pohledů výzkumu. Jako první byla zařazena kapitola Analýza dotací v rámci Programu obnovy venkova, která se dělí na několik dílčích částí. Nejprve byla provedena analýza dotací v rámci Programu obnovy venkova na úrovni státu, poté na úrovni Zlínského kraje. Jádrem kapitoly je detailnější analýza dotací Programu

obnovy venkova dle jednotlivých obcí s cílem nalézt skutečný přínos Programu a obce v čerpání dotací nejúspěšnější. V druhém oddíle analytické části je pozornost přesunuta na hodnocení úspěšnosti obcí dle stanovených skupin hodnotících kritérií, které měly odrážet z převážné části původní cíle Programu. Stanovení skupin kritérií je diskutováno v první podkapitole. Následuje detailnější rozbor jednotlivých sledovaných ukazatelů a zdrojové základny spolu s vyhodnocením obcí podle sledovaných skupin kritérií. Poslední kapitola je věnována syntéze výsledků úspěšnosti obcí podle obou pohledů, porovnání obcí úspěšných v čerpání dotací a obcí úspěšných dle stanovených kritérií. V závěru jsou shrnuty dosažené výsledky práce.

2. TEORETICKÉ PŘÍSTUPY A VÝCHODISKA PRÁCE

2.1. Obecná problematika venkova – jeho definování, vymezení, problémy

2.1.1. Definice venkova – různorodost pohledů

Problematiku venkova lze považovat za velmi široké téma, kterým se zabývají rozdílné skupiny vědců – geografové, sociologové, urbanisti, krajinní ekologové a další, přičemž každý obor na něj nahlíží z odlišného úhlu. Pro pojem venkov neexistuje jednotná definice. Následně budou představeny vybrané přístupy k jeho definování.

Sociologové vidí venkov jako soubor určitých vztahů a vazeb. Základní definice, kterou lze nalézt ve Velkém sociologickém slovníku, zní následovně: „Venkov je definován jako obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství s menší hustotou obyvatelstva, ale i s jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem. Typickou sídlištní jednotkou venkova je vesnice (oba pojmy vystupují v mnoha ohledech jako synonyma).“

Někteří jiní autoři již vidí rozpor pro užití venkova a vesnice jako termínu vyjadřující totéž. Slepíčka (1989) zdůrazňuje, že neoddelitelnou součástí venkova je volná krajina, která představuje rozhodující část venkovských území. Dále říká, že termín vesnice zejména pak u geografů, sociologů vyvolává představy, že jde jen o zastavěné území. Jeho definice, vyjadřuje, že venkov je sociálně-ekonomickým pojmem, který obsahuje a velmi dobře vystihuje problémy přetváření venkovského prostoru v čase i z prostorového, sídelního a krajinného hlediska. Vzhledem k faktu, že každá obec má jasně vedené hranice svého území, které zabírají jak zastavěné území, tak samozřejmě nezastavěné území, volná krajina jistě k pojmu vesnice náleží. Větší rozpor, pak opět podle Slepíčky (1989), lze v obou pojmech spatřovat v pohledu jazykovém, kdy ve světových jazycích má pojem venkov širší obsah než pojem vesnice.

Pohled geografa na venkov může být dělen do dvojího spektra. Na jedné straně geograf sleduje uspořádání jednotek v sídelním systému, na straně druhé pak sleduje polaritu jádra a periferie. Podle definic použitých z přednášek Rozvojové problémy venkova (Perlín 2006), za evidenčně nejmenší jednotku osídlení, za kterou jsou publikovány některé statistické údaje je považována základní sídelní jednotka (ZSJ). Sídlu je pak definováno jako urbanisticky

oddělená sídelní jednotka, zpravidla nespojena s ostatními sídly. Obec je považována za základní jednotku veřejné správy, která se skládá z více sídel. Obec může být dvojího typu – město nebo vesnice (případně třetím typem je městys). Venkov je pak definován jako soubor venkovských sídel a krajinou mezi jednotlivými sídly.

Prostor lze též chápat jako polaritu mezi jádrem a periferií. Za jádrové oblasti se považují oblasti s centry jako řídicími jednotkami, periferní oblasti se vymezují jako doplněk k vyčleněným jádrovým územím, jako jednotky řízené, resp. podřízené (Hampl, Gardavský, Kühnl 1987). Vymezení pojmu periferie je značně problematické, ale existují charakteristiky, které jsou společné téměř všem definicím periferií (Marada 2001). Periferní oblast lze tedy definovat jako území ležící mimo ekonomicky intenzivně využívané oblasti, vyznačující se vysokým podílem venkovského osídlení a malou hustotou zalidnění (Marada 2001). Jak je patrné z výše zmíněné definice, za jednu z hlavních charakteristik periferie je považován vysoký podíl venkovského osídlení. Venkovské oblasti lze více či méně považovat za periferní, samozřejmě pokud je pro hodnocení zvolena patřičná měřítková úroveň. Ne všechna venkovská sídla však musí k periferii náležet. Příkladem mohou být venkovské obce ležící v zázemí Prahy či jiných velkých měst, které se v současné době stávají velmi atraktivní pro výstavbu rodinných domů. Je možné polemizovat, do jaké míry pak v těchto případech lze hovořit o venkovu, pokud statut obce sice odpovídá vesnici, ale struktura a charakter sídel, životní styl se výrazně přibližují městu.

Sociální ekolog venkova Blažek B. spojuje život na venkově s přírodou, s tradicemi, se zdravým selským rozumem – s myšlením, které vyrůstá z místního způsobu života (Blažek, B. 2004)

Urbanisté se zabývají zejména změnami, které se týkají vesnického intravilánu. „Intravilán původních vesnic, založených nebo rostlých, je většinou ucelená urbanistická formace určitého typu, se svým řádem a vazbou na extravilán, tj. na obhospodařovanou krajinu“ (Baše 2005, s.14). Baše dále poukazuje na to, že původní formace vesnic byly součástí krajiny, morfologie terénu, kdežto dnes se neváží na přírodu a terén, ale na trasy komunikačních spojů, které se mohou v průběhu času měnit (Baše 2005).

Původně bylo s venkovem spojovalo zemědělství. Venkov obecně je vymezován jako řídice osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství (Maříková 2005). Dnes

se hledá nový rozměr zemědělství, který by již tolik nespočíval ve výrobní funkci, ale spíše ve způsobu obhospodařování či péči o krajinu.

Z výše uvedených přístupů lze tedy venkov souhrnně definovat jako prostor volné krajiny mezi venkovskými sídly a soubor venkovských sídel a lidí v nich žijících. Přičemž sídla mají svůj specifický charakter odlišující se od městského stylu zástavby a lidé, zde bydlící, vyznávají odlišný způsob života než lidé ve městě.

2.1.2. Diskuze nad problematikou vymezení venkova

I při vymezení venkova lze narazit na celou řadu rozdílných pohledů. Opět neexistuje jednotné vymezení. Někteří autoři nezastávají názor, že je možné venkov oddělovat od města. Ti, kteří pak venkov vymezují, využívají různá kritéria. Obecně platí, že při vymezení venkova je nutné nejdříve si stanovit cíl, k jakému má toto vymezení sloužit.

„Co se týká historického kontextu, tak dichotomie město – venkov se táhne hluboko do minulosti, kdy venkov byl spojen se zemědělskou výrobou, kdežto město s obchodem a výrobou průmyslovou. Do této dichotomie výrazně zasáhla globální revoluce moderní doby, jejímž hlavním znakem je proces intenzivní urbanizace. V procesu urbanizace se pak ostré hranice mezi městem a venkovem stírají“ (Pavlík 2005, s. 21). Pavlík dále uvádí, že jestliže dříve oddělenost města a venkova vedla k rozdílnému stylu života městského a venkovského obyvatelstva, dnes tyto rozdíly pomalu mizí. Podle některých dalších autorů pak nemá při vysokém stupni urbanizace smysl rozlišovat mezi městem a venkovem. Mezi tyto autory patří Saunders (1981) nebo Pahl (1970) se svým „rozptýleným městem“ a „protisměrné urbanizací“. Slepíčka (1989) si také klade otázku, zda je účelné rozlišovat město a venkov, a uvádí, že někteří zejména západoevropští teoretici navrhují pojmy jiné, protože tyto prý označují protiklady místo vztahů, nepohyblivé objekty místo procesů. Pojmy město venkov mají být nahrazeny pojmem „kontinuum“. Sám autor označuje město a venkov za „spojité nádoby“ neboť „všechny podstatné změny na straně města se dříve nebo později projeví určitým komplementárním způsobem na venkově a také naopak“ (Slepíčka 1981), ale zdůrazňuje nevěnovat pozornost jen jejich souvislostem, ale analyzovat také jejich vlastní problémy (Slepíčka 1989).

Důvody, proč venkov vymezovat, vidí autoři např. ve významu venkova, který spočívá v udržování kulturních a národních tradic a v péči o volnou krajinu (Baše 2005)

a kterým se stále odlišuje od města. Dále pak lze spatřovat výrazné rozdíly, které i nadále mezi městem a venkovem panují – dostupnost obchodní sítě, kultury, významných center, zaměstnání, zdravotní péče – i přes přibližující se životní styl, vybavenost, domácností a přístup k informačním zdrojům (Pavlík 2005).

Existuje několik přístupů k vymezení venkova. Důležité je stanovení kritérií, podle kterých se určí hranici mezi městem a venkovem. Maříková (2005) předkládá systém rozdělení kritérií pro vymezení venkova podle měřitelnosti daných kritérií.

Charakteristiky jednotlivých vymezení jsou:

- Subjektivní vymezení – kritéria jsou pouze subjektivní, založená na dojmech a cítění lidí.
- Objektívni vymezení kvalitativní – kritéria jsou víceméně přesně specifikována, ale lze je špatně kvantifikovat (např. architektonický vzhled, struktura osídlení i kritéria sociální)
- Objektívni vymezení kvantitativní – kritéria pro vymezení venkova jsou přesně definována, jsou měřitelná a jejich zjišťování a ověřování je snadné

Jiný systém kritérií uvádí Perlín (2005) – viz. tabulka č 1.

Tabulka č.1: Další možná kritéria pro vymezení venkovských sídel

Kritérium	Hlavní znaky
ekonomické znaky	vyjížd'ka do zaměstnání, zaměstnanost v zemědělství, vyšší podíl samozásobitelství, kutilství
urbanistická struktura	rozvolněná zástavba, zemědělský statek, rozsáhlé veřejné prostory, nízký podíl zastavěných ploch
architektonické znaky	nízkopodlažní zástavby, integrace obytné a dalších funkcí, absence nájemního bydlení, individuální výstavba
sociální znaky	konservatismus, tradicionalismus, sousedství, participace, kooperativnost, sdílení společné historie
neoficiální pojmy	sídliště x bytovky, náměstí x náves

Zdroje dat: Perlín, (2005)

Dalším důležitým aspektem při vymezení je stanovení územního hlediska. Z tohoto pohledu lze vymežovat venkovský prostor, venkovský region a venkovské obce.

V následujícím textu jsou charakterizována jednotlivá územní hlediska a možnosti kritérií, které byly pro daná vymezení využita. Jedná se o základní souhrn možných vymezení venkova, který dokazuje, jak rozlišně lze na venkov pohlížet.

Venkovský prostor tvoří venkovská sídla a krajina v jejich okolí, neboli souhrn ploch zemědělské půdy, lesů vodních ploch, intravilánů, venkovských sídel, polních cest a místních komunikací (Maříková 2005). Müller (2005) venkovský prostor definuje jako opak urbanizovaných prostorů. Ty byly vymezovány v 70. a 80. letech v rámci koncepce urbanizace. „V procesu urbanizace vznikají kolem větších měst urbanizované prostory, které se vyznačují vyšší hustotou obyvatelstva a intenzivnějším propojením zdejších sídel s jádrovým městem prostoru, sídla v urbanizovaném prostoru se diferencují na „noclehárny“ nebo naopak na soustředění pracovních míst“ (Müller 2005, s. 7). Müller dále uvádí, že podle toho vymezení k 1.1.2005 měly venkovské prostory 2 959 tis. (29 %) obyvatel na rozloze 53 139 km² (67 %).

Venkovský region se využívá ve statistikách a obvykle označuje oblast definovanou na základě určených kritérií. Vymezení venkovských regionů používá zejména EU při alokaci podpůrných programů, vymezení musí být provedeno tak, aby bylo mezinárodně srovnatelné.

Definice OECD rozlišuje dvě hierarchické roviny teritoriálních jednotek – lokální a regionální. Na úrovni lokální komunity (NUTS 5) identifikuje venkovské regiony jako komunity s hustotou zalidnění obyvatelstva pod 150 obyvatel na km². Na regionální úrovni (zejména NUTS 3) rozlišuje OECD širší funkční administrativní jednotky podle stupně rurality, v závislosti na tom jaký podíl obyvatelstva regionu žije v rurálních oblastech (Hašová 2003). Regiony jsou pak řazeny do 3 typů:

- převážně venkovské regiony (více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích)
- významně venkovské regiony (15 – 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích)
- převážně městské regiony (méně než 15 % obyvatel obcí žije ve venkovských obcích)

Definice EUROSTATU naproti tomu vychází ze stupně urbanizace. Každý evropský region je zařazen podle následující klasifikace:

- Hustě osídlená zóna – skupiny obcí, jejichž hustota obyvatelstva je vyšší než 500 obyvatel na km² a celkový počet obyvatelstva celé zóny je nejméně 50 000 obyvatel

- Přejídná zóna – skupiny obcí, jejichž hustota obyvatelstva je vyšší než 100 obyvatel na km² a celkový počet obyvatelstva celé zóny je nejméně 50 000 obyvatel nebo zóna sousedí s hustě osídlenou zónou.
- Řídce osídlená zóna – všechny obce, které nejsou klasifikovány jako hustě osídlené a rovněž nespádají do přejídné zóny.

Venkovské obce – jsou jednoduše vesnice, což je označení pro sídelní jednotku. Toto dále níže uvedené vymezení, je pro předloženou práci stěžejní, proto mu bude věnováno více prostoru. Existují dvě základní (tradiční) členění na městské a venkovské obce (Müller 2006):

- dle typu úřadu v obci – městské obce jsou obce s městským úřadem nebo magistrátem, venkovské obce jsou obce s obecním úřadem (a vojenské újezdy)¹.
- dle počtu obyvatel – hranice venkova je stanovena maximálním počtem obyvatel v obci.

Vymezení na základě typu úřadu je jednoznačné. Pokud se jedná o vymezení dle počtu obyvatel, objevuje se variant více. Vymezení na základě kvantitativních ukazatelů (nejčastěji používaná hranice 2000 obyvatel) patří mezi nejjednodušší způsoby, které jsou i snadno měřitelné, a je často využíváno statistiky. Nejpoužívanější hranice je 2000 obyvatel, obce s méně než 2000 obyvateli jsou považovány za venkovské. V ČR nejdříve tuto hranici, jako definici venkovského sídla, používal Korčák (1929) ve studii o vylidňování jižních Čech či Pohl v roce 1932 v práci „Vylidňování venkova v Čechách v období 1850 – 1930“. Oficiálně bylo toto kritérium pro vymezení venkovského obyvatelstva doporučeno Mezinárodním statistickým ústavem v roce 1938 (Andrle 1995). Druhou možností je stanovit si kritérium pro město a za venkov považovat všechny ostatní obce. V České republice byla pro označení města používána hranice 2 – 5 tisíc obyvatel. V současnosti je hranice města stanovena zákonem číslo 128/2000, § 3 (1), který říká: „Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.“

Co se týká mezinárodního srovnání při vymezení městských a venkovských obcí, se hranice v jednotlivých státech liší. Stejnou hranici pro venkovské obce používá Rakousko,

¹ Podle novely zákona o obcích (128/2000 sb.), která nabyla platnost k 1.7.2006, byl obnoven statut městys, jako přejídné postavení mezi městem a vesnicí

Česko, Francie. V Evropě nejmenší počet obyvatel k určení městského charakteru obce – více než 200 osob postačí v Norsku, Španělsku a na Islandě (více viz. Pavlík 2005).

Zvolení správného vymezení má významný vliv na výsledky výzkumu. Při hodnocení lze narazit na určité problémy, neboť obce se výrazně liší v jiných charakteristikách, jako je jejich rozloha, rozmístění, počet sídelních jednotek a další, proto je nutné zvážit, který typ vymezení je pro daný případ nejvhodnější.

Jak uvádí Müller, celkový obraz rozmístění obcí v České republice podle počtu obyvatel se skládá ze dvou faktorů – za prvé velikosti jednotlivých sídel, kdy velmi malá sídla se nacházejí zejména ve středních a jižních Čechách a na Vysočině, kdežto velká sídla na jižní a severní Moravě a v severních Čechách, a za druhé míry jejich integrovanosti do administrativních obcí, která prodělala proces postupného slučování (v 50. letech 11 000 obcí, k 1.1. 1990 pouze 4 100 obcí) a následného rozlučování (maximum 6 258 obcí k 1.1. 2001). Výsledkem je větší soustředění obcí s 2000 a více obyvateli v severních a severozápadních Čechách, které je dáno vyšší hustotou zalidnění a hlavně větší integrací obcí, a zejména na jihovýchodní a severní Moravě, které je dáno větší populační velikostí jednotlivých sídel (Müller 2006). Na jižní Moravě, díky úrodnosti půdy, nedocházelo k tak velkému odlivu obyvatel a vznikly zde populačně velké obce (nad 2000 obyvatel), které si ale udržely venkovský ráz – architektura, tradiční zvyky, venkovské vztahy (přednášky Rozvojové problémy venkova, Perlín 2006). Při použití hranice 2000 obyvatel tyto obce z kategorie venkovské vypadávají. Např. vesnice Bystřice a Králův Dvůr mají více než 5000 obyvatel (www.czso.cz). Naopak existují obce, které si historicky nesou statut města, a žije v nich méně než 1000 obyvatel – Bečov nad Teplou, Jánské Lázně či Pec pod Sněžkou – 572 obyvatel (www.mestaobce.cz).

Na druhou stranu ne pro všechny oblasti či obce je úplně vhodné kritérium podle typu úřadu. Dalším příkladem je oblast severozápadních Čech, kde díky rané fázi urbanizace zemědělství pro obyvatelstvo ztratilo význam, vesnice mají městský charakter (např. struktura zástavby). Odsunem sudetských Němců pak ztratily svou populační velikost. Hovoří se o nich jako o „městských obcích“ (přednášky Rozvojové problémy venkova, Perlín 2006)

Ve sledovaném území – okrese Vsetín, které je v práci zkoumáno, se nacházejí také populačně velké obce – téměř 20% obcí s obecním úřadem má v okrese Vsetín více jak 2000 obyvatel, které si zachovávají venkovský charakter. Tento fakt je dán způsobem osídlení této

oblasti. Pro území je dodnes typické rozptýlené pasekářské osídlení. Hlavní sídla se rozkládají v údolích Vsetínské i Rožnovské Bečvy, další větší nakupení staveb jsou v ostatních potočných údolích, mimo tato údolí se nachází četná rozptýlená zástavba, která je trvale obydlena. Tomuto způsobu osídlení dala základ „pasekářská kolonizace“ a následně „valašská kolonizace“ (Pavelka, Trezner 2001) Obce, které se zde nacházejí, jsou relativně rozlehlé, průměrná velikost obce v okrese Vsetín je 19,4 km² – celorepublikový průměr je 12,6 km² (Malý lexikon obcí 2006). Z tohoto důvodu bylo pro účely předložené práce zvoleno vymezení venkovských obcí na základě typu úřadu v obci. Druhý významný důvod spočívá v zadání cílů práce a souvisí s podporou obcí, jak je definovaná v rámci Programu obnovy venkova (dále jen POV). POV je určen všem venkovským obcím či svazkům obcí, které se do POV přihlásí. Mezi zohledňující kritéria patří velikost obce, poloha obce a další (více viz. níže).

2.1.3. Funkce a problémy venkova.

Lze tvrdit, že venkovský prostor má nezastupitelný význam hospodářský, společenský, kulturní ale i ekologický. Názory na jeho funkci se proměňují. Dříve bylo za základní funkci venkova považováno zemědělství, v dnešní době je situace odlišná. Současné očekávané funkce venkovského prostoru mohou být bydlení, rekreační území, hospodářská jednotka, místo společenských kontaktů, kulturní i přírodní prostor (např. dle Herové, Varvažovské 2005). Zmíněné autorky dále zdůrazňují, že díky mobilitě moderní společnosti dosažené dopravními prostředky i informacemi se uvolnila strnulá struktura venkova a zrušila se mnohá omezení. Venkovské prostory se stávají atraktivnějšími, kvalitnější život spočívá ve zdravějším prostředí, ve vyšší míře kontaktů spoluobčanů a sociální soudržnosti.

Podrobně popisuje funkce venkova i Slepíčka (1989) a zdůrazňuje důležitost dalšího účelného, kultivovaného a vnitřně diferencovaného rozvoje. Mezi funkce venkova, které autor uvádí, patří např. zabezpečení výroby dřevní hmoty a dalších produktů i lesních plodin, stanoviště nebo místo regenerace základních přírodních složek životního prostředí, stanoviště nejhodnotnější části volné krajiny, prostor pro vedení liniových staveb a pro umístění speciálních technických a obslužných zařízení pro potřeby měst nebo rezervní prostor pro rozvoj a případnou plošnou expanzi měst

Za spornou funkci venkova lze považovat výrobu. Dříve byla zprostředkována zemědělstvím, to však v poslední době právě tuto roli ztrácí. Venkov potřebuje výrobní funkci,

avšak ne za každou cenu (Štenclová, 1998). Jako hlavní novodobá funkce venkova se prosazuje péče o krajinu. „Veškerá volná krajina se vlastně nachází ve správě vesnic. V budoucnu se však tento fakt může stát hrozbou“(Baše 2005, s. 13)

S vymezením funkcí venkova souvisí i jeho problémy, se kterými se potýká. Vývoj v ČR v posledních 50. letech způsobil jistou specifičnost venkovského prostoru. Podle Bedrny (2005) byl vývoj českého venkova poznamenán dvěma dějinnými zvraty – 1948, kdy se jedná o nové společensko-hospodářské změny, a 1989, kdy začíná snaha o navrácení původních poměrů a přizpůsobení se novým podmínkám. „Cílem první proměny byl přechod od zemědělské malovýroby k velkovýrobě, od individuálního hospodaření k hromadnému. Tato přeměna přinesla řadu negativních účinků, jako změny tradičních struktur a vazeb venkovského prostoru, narušení majetkových, sociálních a společenských vztahů obyvatelstva, proměny funkcí i výrazů sídel krajiny, zánik různorodosti a výskytu místních řemesel, produktů a tradic, silné omezení ekonomické nezávislosti venkova na vnějších systémových podmínkách...“(Bedrna 2005, s. 21). Díky systému střediskových obcí, byla posilována centra a ostatní nestřediskové obce chátraly. Rostla vybavenost venkovských sídel, avšak dominantami se staly rozsáhlé velkovýrobní zemědělské areály, byly implementovány cizí objekty občanské a bytové výstavby a v některých obcích se hlavní funkcí stala rekreace. Dejmal situaci na počátku 90. let komentuje slovy: „Bohužel však škody na krajině a v sídelní struktuře na mnohých místech převažují nad tím, co z původního kulturního prostoru venkova zbylo. Mnohdy dovršené snahy o unifikaci výrobních postupů i prostorů v zemědělské činnosti, životě i bydlení zničily členitost venkovského prostoru a neopakovatelnou specifičnost místa.“(Dejmal 1992, s. 2) Jeho pohled na stav venkova je velmi negativní a zdůvodňuje nutnost jeho obnovy a rozvoje. Bedrna vidí vyhlídky venkova takto: „Smyslem je vyrovnání šancí na udržitelný rozvoj mezi urbanizovanými a venkovskými oblastmi, a zvláště prevence – udržení tradičních a přirozených funkcí venkova, jeho společenské důležitosti, výrazové i významové originality, nenahraditelnosti jeho produkčního, sociálního, kulturního a duchovního rozměru. Tyto snahy mají zabránit tomu, aby venkov nezeslábl natolik, že by se stal zdrojem širších sociálních a společenských obtíží“(Bedrna 2005, s. 22).

I v České republice se po roce 1989 začínají projevovat problémy západoevropského vývoje, zejména tlak konkurence, nezaměstnanost, vylidňování, malý politický vliv a další faktory (Majerová 2005). V Evropě probíhá diskuse o povaze venkova a jeho procesů v moderním světě. Majerová (2005) vyjmenovává tři okruhy standardních problémů,

kteřé jsou v této souvislosti zmiňovány – oblasti formované tlakem moderního života (moderní zemědělské a rezidenční oblasti), oblasti upadající (migrace z venkova do měst a extenzivní farmaření) a odlehlé oblasti a (geograficky periferní s řídkým osídlením). Konkrétní problémy, kterými se venkov v Evropě obecně potýká:

- podprůměrné příjmy,
- závislost na primárním sektoru,
- vyšší nezaměstnanost,
- omezené možnosti zaměstnání,
- špatný přístup k základní zásobovací infrastruktuře,
- sociální vyloučení,
- stárnutí populace,
- odliv obyvatelstva...(Ježdíková, Pavlíková 2005)

I přes tyto problémy, hlavními cíly zastupitelstev venkovských obcí v České republice stále zůstávají řešení technické infrastrukturu, řešení dopravní infrastruktury a péče o obecní budovy (Perlín 2000). Neprosazují se cíle spojené s obnovou společenského života v obci, s péčí o obecní lesy, s řešením problémů životního prostředí, vzhledu obce a veřejných prostranství. Podle Perlína (2006) základ hospodaření obcí tvoří investice do doplnění standardu nikoli do rozvoje.

2.1.4. Podporovat venkov?

Jak bylo zmíněno výše, venkov se vyznačuje celou řadou nezastupitelných funkcí a je ohrožen specifickými problémy, otázkou ale zůstává, jestli jej podporovat či ponechat jeho spontánnímu vývoji. Změny, ke kterým došlo po roce 1989, se významně promítly i do charakteru a orientace územní diferenciaci, nejpodstatnějším rysem tohoto vývoje bylo zásadní zvýšení jeho selektivnosti a dynamiky (Hampl 2005). V podstatě se růst a dynamika koncentrovaly do oblastí jader, což samozřejmě ovlivňuje zbylé oblasti. „Prohlubování diferenciaci a zároveň oboustranné orientace selektivních procesů patří k obecným znakům územního vývoje v transformačním období“ (Hampl 2005, s. 47).

Jednotlivé teorie regionálního rozvoje se v názorech na to, zda podporovat určité oblasti či nechat je vlastním snahám, liší. Lze je tradičně dělit do dvou velkých skupin. „Do první skupiny jsou zařazovány teorie regionální rovnováhy (tzv. konvergenční teorie), jejichž autoři se přiklánějí k názoru, že přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje

je vyrovnávání rozdílů mezi regiony. Druhou skupinu pak tvoří teorie regionální nerovnováhy (tzv. divergenční teorie), jejichž zastánci jsou přesvědčeni, že v průběhu vývoje dochází spíše k dalšímu zvětšování regionálních rozdílů. Základní rozdíl mezi oběma skupinami spočívá v tom, zda jejich autoři přikládají větší význam mechanismům a procesům vedoucím k nivelizaci nebo naopak, zda za silnější považují proces a mechanismy diferenční (kumulativní, selektivní, koncentrační)“ (Blažek, J. 2002, s. 13). V průběhu 20. století se názory, zda tendence regionálního rozvoje směřují k rovnováze nebo nerovnováze, proměňovaly a v této závislosti se také měnily koncepty regionální politiky a názory, zda je vůbec účelné, aby stát zasahoval do ekonomiky a společnosti vůbec (Blažek, J. 2002). V současné době se klade důraz na přístupy neoliberální a institucionální (více viz. Blažek, J. 2002).

Mezi zastánce názoru, že určité intervence celku do vývoje dílčích subjektů a pomáhání „slabým“ je nutné, patří i Hampl (1996). Tuto nutnost neodůvodňuje pouze etickými principy, nýbrž především potřebou harmonického fungování společenských systémů. Venkovské obce by se daly považovat za „slabší články systému“, které by jistou podporu potřebovaly. Hampl také uvádí, že „v případě jednoznačné dominance jak homogenizačních (přílišná podpora slabých), tak heterogenizačních (nedostatečná podpora slabých) tendencích by zákonitě docházelo k významným poruchám, k degeneraci či naopak k rozpadu systému“ (Hampl 1996, s. 29).

Do jisté míry na tom, jestli podporovat slabé oblasti, panuje určitá shoda, důležité je stanovit si míru podpory, míru mezi principem zásluhovosti a solidarity. Hampl (1996) uvádí důvody pro přijetí regulačních zásad a to dvojího typu: požadavek sociální stability společnosti a strategické zajištění dynamiky společenských systémů. V čase se proměňují i nástroje regulační politiky – „prostá“ dotační politika se nahrazuje politikou stimulační, využívající složitější ekonomické a politické podmínky pro vnitřní aktivaci zaostávajících oblastí, pro aktivizaci a spolupráci příslušných lokálních a regionálních subjektů veřejné i privátní správy (Hampl 1996). Tento trend je i patrný v podporách venkova EU, zejména díky iniciativě Leader, která má povzbuzovat ty, kteří působí na venkově (Ježdíková, Pavlíková 2005). Zkratka „LEADER“ znamená Liaison Entrée Actions pour le Développement de l'Économie Rurale – Propojení akcí pro rozvoj ekonomiky venkova (Ježdíková, Pavlíková 2005).

Současné motto EU k venkovu zní: „ Vytvořením podmínek k aktivizaci lidského faktoru, zefektivněním využívání místního přírodního a kulturního dědictví za přispění cílené podpory státu a Evropské Unie, chceme dosáhnout zkvalitnění života obyvatel venkova“ (Evropská konference o venkovu – Leader 2005). Rozvoj venkova se stává klíčovým pojmem. Jak uvádí Majerová (2005), rozvoj venkova je podle Bullera a Wrighta (1990) pokračující a zásadně intervencionistický proces kvalitativních, kvantitativních a distributivních změn, které vedou k poněkud lepší obživě některých skupin lidí. Autoři si kladou otázku, jaký smysl má intervence? Proč nenechat tato území vyvíjet podle vlastních možností a proč mají veřejné finanční prostředky podporovat právě venkovská sídla? Důvody pak spatřují v ekonomické efektivitě, rovnosti a potřebě péče o krajinu, ve které žijeme a zdůrazňují, že o venkovu se musí uvažovat v termínech komplexu činností, které dohromady venkov utvářejí.

Za ostrého kritika aktivit, které ze strany EU přicházejí, lze považovat Johna McDonagha, který se domnívá, že díky podpoře EU dochází naopak k potlačování lokálních iniciativ a roste státní centralismus (Maříková 2005).

V současné době si EU uvědomuje nutnost reformy zemědělské politiky a prosazování efektivního regionálního rozvoje. Regionálnímu rozvoji je věnována větší pozornost, přičemž zvláštní důraz je kladen právě na rozvoj venkovských oblastí. Jak bylo zmíněno výše, novým trendem je přenesení rozhodovacích pravomocí na lokální autority, dále se jedná o odklon od pojetí sektorového směru k pojetí teritoriálnímu, od přístupu zaměřeného čistě na zemědělství k přístupu multidimenzionálnímu (Hašová 2003). Stejně jako EU i Česká republika si uvědomuje význam a specifické problémy venkova a touto problematikou se zabývá. Program obnovy venkova, přijatý vládou v roce 1991, byl jednou z prvních forem regionální politiky našeho státu (viz. níže).

2.2. Samospráva obcí a regionální politika

2.2.1. Územní administrativa – základní pojmy, obecné tendence

Jelikož je v této práci venkov definován jako soubor obcí s obecním úřadem, je nutné v této souvislosti lehce nastínit otázku územní administrativy, zejména samosprávné působnosti obcí. V první řadě je důležité, pokud diskutujeme problematiku územně správního členění a stanovování kompetencí jednotlivých celků, vymezit si jednotlivé pojmy. Jako základní pojem je používán termín veřejná správa, který vymezuje Perlín (1996)

společně s Průchou (1995) jako souhrn státní správy, územní samosprávy a profesní samosprávy. Státní správa je veřejnou správou uskutečňovanou státem a stát ji vykonává prostřednictvím vlastních orgánů tzv. orgánů státní správy (Perlín 1996). Územní samospráva je tvořena veřejnoprávními korporacemi, tedy subjekty nestátního charakteru, kterým stát předal část své moci a pověřil je samosprávným obhospodařováním těchto náležitostí (Perlín 1996). Korporace vykonávají veřejnou správu svým jménem. Podmínkou efektivního fungování samosprávných celků je jejich vhodná velikost a přirozená integrita (Hampl 1996). Profesní samospráva představuje specializovaný příklad veřejné moci, kdy stát část své moci svěřil do výkonu specializované (profesní, zájmové) korporaci, která ji pak vykonává svým jménem (např. komory) (Perlín 1996).

Územní administrativa má pro řízení územního vývoje v řadě ohledů největší význam, nejen v užším politickém smyslu, ale především ve smyslu komplexním (Hampl 2001). Veškeré tendence v územní samosprávě a státní správě musí být hodnoceny v širším kontextu vývoje sociální organizace na určité úrovni (Dostál 2000).

Současné výzvy se obecně týkají zmenšování zasahování státu (welfare), souběžnosti decentralizačních i centralizačních tendencí v celé hierarchii samosprávy a státní správy a flexibilního systému zdatnosti na lokální a regionální úrovni (Dostál 2000). Výraznými tendencemi je v dnešní době požadavek vlád na různých úrovních po větší flexibilitě a odpovědnosti (Dostál 2003). Míra flexibility v rozhodování u samospráv se pak stává v současnosti velmi diskutovanou otázkou, toto téma diskutují mimo jiné Dostál, Bennett a další. O posilování územní samosprávy, a tedy decentralizace moci, jako jednoho ze současných klíčových procesů v rozvoji demokratizace společnosti, též mluví Hampl (2001). (Opačný případ, tedy větší centralizaci kompetencí do rukou státu, řešili v období transformace ve Slovinsku. Slovinsko se ještě jako součást Jugoslávie vyznačovalo decentralizací a silnou autonomií obcí. Reformu územní správy pak byla kritizována řadou autorů, zejména kvůli její rychlosti, předčasnosti a větší centralizaci na úkor autonomie samospráv, zejména se to týká financování a daní (více viz. Mlinar 2000, Kos 2000)).

V souvislosti s územní samosprávou je třeba zmínit vliv globalizace jako fenomén 21. století. Procesy globalizace se zásadně soustředí do jádrových oblastí, ale ve výsledku ovlivňují celé území. O globalizaci ve spojení s reformami územní samosprávy pojednává mimo jiných autorů i Max Barlow. Mezi tendence týkající se územní administrativy, které jsou zatím více zřejmé v Evropě a jsou spojovány s globalizací patří například to, že se administrativní oblasti a hranice stávají více flexibilní až „tekuté“ a méně vázané

na území, dále pak decentralizace a privatizace zintenzivňuje horizontální vztahy (uvnitř jednotlivých úrovní správy), zatímco se redukuje význam vertikálních byrokratických vztahů (mezi jednotlivými úrovněmi správy), hierarchie se stávají více asymetrické (Barlow 2003). Hierarchie, o kterých Barlow (2003) mluví, rozlišuje dvojího typu samosprávy a státní správy, které existují souběžně a často do sebe zapadají a překrývají se.

Jak vyzdvihuje Dostál (2000) nezbytné reformy územní samosprávy a státní správy byly a budou vždy zpožděny za ekonomickými změnami, v České republice se nejvýznamnější změny váží k roku 1989. Podle Hampla (2001) se při transformaci územní samosprávy „v prvním případě jedná o dva základní aspekty: jednotná politická státní správa v územní dimenzi na jedné straně a formování politických reprezentací lokálních a regionálních komunit prostřednictvím samosprávy na straně druhé“ (Hampl 2001, s. 37). V druhém případě je podle Hampla (2001) oprávněné zdůrazňovat integrální koordinační funkci lokální a regionální samosprávy, která musí harmonizovat ekonomické, sociální, politické a ekologické procesy.

2.2.2. Obnovení územní samosprávy v České republice

Mezi nejvýznamnější změny týkající se územní administrativy po roce 1989 bylo obnovení samosprávy obcí, ale přidaly se i další změny jako privatizace, modernizace a decentralizace (Buček 2003). První roky transformace systému popisuje Blažek, J. a Kára (1993), kteří se zabývají zejména nedostatky, které byly zděděny po předcházející struktuře národních výborů, spojené zejména s následným vymezením kompetencí a odpovědností, dále pak s prvním způsobem financování obcí a zmíněné privatizaci na úrovni obcí.

Samospráva obcí byla obnovena v roce 1990. Samospráva regionální byla založena až o 10 let později. Přestože ustanovení krajů bylo zakotveno v ústavě od roku 1993, kraje byly schváleny v zákoně až v roce 1997 a reálně zavedeny až od roku 2000. Důvody odkládání vzniku samosprávných regionálních celků uvádí Perlín (1996) jako politické. Podobné důvody uvádí i Hampl (2005) při své kritice reformy veřejné správy v České republice, kdy za její obecný nedostatek považuje nedostatečnou systémovost a neucelenost provázaného řešení, což se stávalo předmětem soupeření politických stran. Ani v současnosti Hampl (2005) nepovažuje proces transformace veřejné správy za ukončený, mimo jiné též proto, že chybí úroveň mikroregionální samosprávy.

Dále, jelikož se předložená práce zabývá výhradně venkovskými obcemi, bude diskutována jen samospráva obcí a problémy, které samospráva v populačně malých obcích přinesla. Samostatnou působnost našich obcí zajistil zákon o obecním zřízení č. 367/1990 Sb., který znovu obnovil obec jako samosprávnou základní územní jednotku a vymezil celou řadu kompetencí, které obec v samostatné působnosti zajišťuje (Perlín 1996). Obce samozřejmě musí vykonávat delegované povinnosti státní správy. Nejdůležitější změny, které zákon o obcích zavedl, byly právo obce nakládat v vlastním majetkem, samostatně hospodařit, schvalovat koncepci svého územního rozvoje a volit své představitele (Perlín 1996). Stejně kompetence a povinnosti byly vyměřeny pro všechny obce, mezi které spadá jak hlavní město, tak také nejmenší venkovská obec.

Primárním a přetrvávajícím problémem územní administrativy se jednoznačně označuje neúměrná četnost a velikostní rozdrobenost obcí. Průměrná velikost obce v ČR nedosahuje ani 1700 obyvatel a velikost mediánová je pod 400 obyvatel (Hampl 2005). Většina obcí je proto ekonomicky a organizačně problémová. Rozdrobenost lokálních samosprávných jednotek si navíc vynucuje budování dalších administrativních soustav na lokální úrovni, vytvořená pluralita lokálních administrativních soustav ztěžuje nejen výkon, ale i orientaci v územním řízení (Hampl 2001). V současnosti existuje přes 1200 matričních obvodů, přes 600 stavebních obvodů a skoro 400 tzv. pověřených obecních úřadů (obce II. stupně), na které je delegován výkon poměrně rozsáhlé státní správy (Hampl 2001), plus soustava obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně). Za vážný problém lze též označit problematiku financování obcí. Její opakované změny podmínek a nevyřešený vztah mezi principem zásluhovosti a solidarity má zásadní vliv na rozpočty obcí, zejména byly narušeny rozvojové strategie obcí a rostla zadluženost (Blažek 1996). U velmi malých obcí Perlín (1996) nastiňuje, že při vědomí nutných velkých výdajů do technické infrastruktury, jejich samostatná existence je bez sdružování s ostatními obcemi v dlouhodobém horizontu velmi problematická. Zejména pak pro tyto obce byl Program obnovy venkova určen. Je na místě otázka, do jaké míry je obce dokázaly využít a zda jim do budoucna byl prospěšný. Mezi další problémy, které Perlín (2000) u malých obcí vidí, patří nedostatek kvalifikovaných pracovníků obecních úřadů a neschopnost zajistit veškeré funkce, které zákon o obcích a ostatní právní předpisy ukládají obecnímu zastupitelstvu.

2.2.3. Samospráva obcí ve vztahu k lokálnímu rozvoji

Kompetence, které obce samosprávou získaly, se také týkaly lokálního rozvoje. Obce tedy v samostatné působnosti mají pravomoc přijímat a schvalovat program ekonomického a sociálního rozvoje. Tím, že dříve nebyly vytvořeny samosprávné útvary na regionální úrovni, zodpovědnost nad lokálním rozvojem spočívala přímo na vedení samospráv obcí. K tomuto měl napomoci Program obnovy venkova, který si kladl za cíl obnovit život v obci po všech jeho stránkách.

„Sociální a geosociální „režimy“ jsou složitě strukturované zejména ve smyslu jejich řádovostní /měřítkové hierarchizace, lze pak rozlišit následující klasifikační úrovně: mikroregionální – mezoregionální – makroregionální nebo lokální – regionální – národní“ (Hampl 2001, s. 288). Podle Hampla (2001) pak lokální úroveň odpovídá elementárním sídelním útvarům s dominantně obytnou funkcí doplněnou některými obslužnými a pracovními prvky. Sídla, resp. obce jsou ovšem převážně vztahově neuzavřené celky (silná vyjíždka a dojíždka za prací a službami). Tato definice lokální úrovně by odpovídala jednotlivým obcím, které jsou v předložené práci zkoumány. V Polské literatuře vidí pojem „lokalizm“ jako relativní autonomii v oblasti sociální a hospodářské konkrétních lokálních společností (Kowalczyk 1998). Lokální rozvoj je pak podle Bennetta (2000) spojen s místním trhem práce a vnitro – obchodními vztahy, ale také na této úrovni operujícími klíčovými aktéry místní vlády, sociálního a dobrovolného sektoru. Lokální ekonomický rozvoj se podle Bennetta (2000) týká zlepšování 5 základních elementů:

- lidských zdrojů, kvalifikace práce
- půdy, infrastruktury
- získávání kapitálu a investování
- inovací, podnikání a technologických změn
- podpůrného institucionálního pozadí

Každý z těchto elementů tvoří faktor nezbytný pro úspěšné fungování ekonomických a sociálních struktur v každé lokalitě nebo regionu (Bennett 2000). Populačně malé venkovské obce samozřejmě nemají potřebné zdroje pro dokonalé zvládnutí rozvoje všech těchto elementů, ale měly možnost se alespoň úspěšný rozvoj pokusit s pomocí sledované regionální politiky.

V Polsku se problematikou lokálního rozvoje dále zabývali např. Gorzelak a Jalowiecki (1998) a za hlavní bariéru rozvoje v řídce zalidněných venkovských oblastech vidí právě také rozprostření sídelní struktury.

2.2.4. Počátky regionální politiky v transformačním období v České republice

V prvním období transformace se projevil několikaletý nezájem o ovlivňování regionálního vývoje politikou, na který měly zásadní vliv dvě skutečnosti (Hampl 2001). „Na jedné straně to byla výchozí socioekonomická regionální nivelizace jakožto dědictví socialistického období a na straně druhé vcelku pomalé a jen postupné vytváření územních nerovnováh v důsledku selektivní orientace transformačních procesů. V prvních letech se tedy nezbytným stalo pouze technicky orientované plánování, a to převážně na lokálních úrovních“ (Hampl 2001, s. 39). Problémem byly zejména chybějící zkušenosti s regionálním plánováním v demokratických podmínkách a klíčovou úlohu pro regulaci regionálního vývoje měl způsob financování územních jednotek (Hampl 2001). Regionální politika je tedy v České republice činnost nová a teprve se formující. „Její postupné koncipování je v současném stadiu podmíněno opět dvěma skutečnostmi. „Zdola“ působí prohlubující se reálné socioekonomické územní rozdíly reflektované i krajskými samosprávami. „Shora“ pak působí tlak EU, resp. požadované sbližování a přizpůsobování našich poměrů vůči EU“ (Hampl 2001, s. 40).

„Výchozí základnou pro koncipování regionální politiky by mělo být poznání pravidelností regionální diferenciací“, protože „různé formy politických regulací jsou jen parciálním komponentem integrálního regionálního vývoje“ (Hampl 2001, s.323). Nesprávnost určité regionální politiky vychází z její „nepřirozenosti“ (orientace proti pravidelnostem regionálního vývoje, což ilustruje někdejší dominance dotačních forem politiky, forem demotivizujících a vedoucích k fixaci nerovnováh (Hampl 2001). Úspěšná regionální politika podle Hampla (2001) musí být politikou přizpůsobování reálným tendencím regionálního vývoje, čímž se ale nevyklučuje její aktivní povaha, ani její potřebnost a solidární charakter.

Program obnovy venkova lze řadit k prvním programům v rámci regionální politiky v České republice. Na otázku zda program splňuje výše uvedené požadavky úspěšné regionální politiky by měl do jisté míry odpovědět výzkum, který byl v práci proveden.

2.2.5. Programy v EU a ČR konkrétně zaměřené na rozvoj venkova

Představitelé EU si uvědomují problémy venkova a jeho důležitost, proto dnes existují programy, které se konkrétně podporou venkova zabývají. Finanční prostředky na rozvoj venkova lze čerpat i z jiných programů, jejichž zaměření není konkrétně věnováno venkovským oblastem, jak na státní úrovni, tak také na úrovni Evropské unie. Jejich rozbor však není náplní předložené práce, proto je zde předložen pouze výčet programů na venkov konkrétně zaměřených.

Dříve bylo mezi venkov a zemědělství vkládáno rovnítko a podpora venkova byla chápána jako aplikace společné zemědělské politiky, jejíž počátky se váží k samotnému vzniku EU a která spočívá v přímých podporách konkrétních zemědělců EU. V roce 1962 byl založen Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF), z jehož zdrojů měl být financován rozvoj venkovských oblastí. EAGGF byl rozdělen do dvou sekcí, první orientační sekce podporovala venkov prostřednictvím modernizace a racionalizace zemědělské výroby, druhá záruční sekce působila v oblastech vývozních kompenzací, stabilizací cen apod. (Ježdíková, Pavlíková 2005). Z výše uvedeného je patrné, že podpora venkova skutečně směřovala pouze do zemědělství. V roce 2006 byla záruční sekce oddělena a vznikl samostatný Evropský zemědělský fond rozvoje venkova (EAFRD). Tento fond patří mezi strukturální fondy a jsou z něj hrazeny programy, které souvisí přímo s rozvojem venkova. Podpora směřuje přímo obyvatelům, kteří na venkově žijí, nikoliv farmářům, jak tomu bylo dříve (více viz. Úřední věstník Evropské unie: Nařízení rady podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova, 2005).

Současný Program rozvoje venkova jako nový dokument EAFRD definuje prioritní osy a cíle podpory. Jednou z prioritních os se stala iniciativa LEADER. Jejím cílem je povzbuzovat obyvatele žijící na venkově a podporovat zavádění integrovaných, vysoce kvalitních a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj (Ježdíková, Pavlíková 2005). Tato iniciativa působí v mírných obměnách od roku 1991. Iniciativa LEADER je podle autorek Ježíkové a Pavlíkové historicky nejúspěšnější nabídkou k zvládnutí problémů na venkově pomocí financování místních iniciativ. Autorky dále uvádějí, že v řadě zemích měla zásadní vliv na převrat v rozvoji venkova – Irsko, Španělsko, Portugalsko.

V České republice se již na počátku 90. let dostává do popředí otázka venkova. Od roku 1991 se stal součástí regionální politiky Programu obnovy vesnice, který byl novelizován v roce 1998 na Program obnovy venkova (dále POV). Podle některých autorů

mělo jeho zavedení zásadní vliv na blízké spuštění programu SAPARD a vytvořilo výhodnou pozici pro implementaci iniciativy LEADER (Čepelka 2004). V současné době se Česká republika připravuje na čerpání z již zmiňovaného Evropského zemědělského fondu rozvoje venkova a je tvořen Program rozvoje venkova. V minulém plánovacím období 2004 – 2006 byl jako součást Národního rozvojového plánu konkrétně na podporu venkova zaměřen Operační program rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Předložená práce se výhradně zabývá pouze národním Programem obnovy vesnice/venkova.

2.3. Program obnovy venkova/vesnice

2.3.1. Program obnovy venkova v obecných souvislostech

Jak uvádí Perlín (1992) potřeba připravit program pro vysidlující se venkovský prostor postupně narůstala již v 80. letech a jejím odrazem v Evropě bylo postupné zavádění vládních podpůrných programů pro vesnice a vesničky v periferních oblastech. Nejdále se dostali při této podpoře v Rakousku a Německu, kde vznikla idea programu obnovy venkova.

V Grazu 25. října 1988 byla politiky, vědci i odborníky z oblasti obnovy vesnice z Bádenska-Wurttemberska, Bavorska, Jižních Tyrol, Maďarska, Tyrolska, Solnohadska, Dolního Rakouska, Štýrska a Brgenlandu založena Evropská pracovní společnost pro rozvoj venkova a obnovu vesnice (Scheiber 1992). Evropská pracovní společnost pro rozvoj venkova a obnovu vesnice je volné sdružení zástupců vlád, vědců a odborníků z oblasti obnovy venkova. Česká republika je jejím členem od roku 1991, zastoupená ministerstvem životního prostředí. Tato mezinárodní organizace „reaguje na stále silné urbanizační tendence spojené s růstem měst a se všemi doprovodnými jevy – pro člověka, ale i přírodu. Nesleduje romantický návrat do minulých století, ale komplexní obnovu kulturních, sociálních a hospodářských poměrů v harmonické struktuře osídlení. V obnově venkova se šťastně spojují zájmy ekologické i ekonomické“ (Perlín 1992, s. 5). Jejím hlavním cílem je snaha o vytváření kontaktů mezi institucemi a osobami zabývajícími se otázkami obnovy venkova, rozšiřování zkušeností a odborných poznatků, koordinaci aktivit na nadregionální úrovni, poukazování na význam a hodnotu postavení venkova v politickém a společenském životě (Scheiber 1992).

Výzva k obnově venkova byla vyhlášena státy Evropského společenství v roce 1985, která byla založena na „rehabilitaci významu venkovského života, na jeho zásadní odlišnosti proti průmyslovému městu, která je dána duchovními tradicemi, spojenými s přirozeným vztahem k půdě, k jejímu vlastnictví ve smyslu péče, věnované jí zcela specifickou prací, která je bytostně nezprůmyslnitelná, má-li zůstat péčí“ (Dejmal 1992, s. 3). Dejmal (tehdejší ministr životního prostředí) v příspěvku dále uvádí, čím by se měla obnova vesnice u nás zabývat: „Proto obnova vesnice musí sledovat změnu jak majetkových a hospodářských vztahů, tak i změnu správní struktury ve venkovském prostoru, obrodu duchovního a společenského života vesnic, stejně jako navrácení života a krásy fyzickému stavu jich samých i jejich okolí. Musí zachovat a posilovat místní ráz a svébytnost obcí i regionů“ (Dejmal 1992, s. 3).

Při aplikaci principů obnovy venkova v České republice, byly použity právě zkušenosti z Rakouska a Bavorska, kde obnova byla realizována na základě státní podpory pomocí dlouhodobých programů. Důležitým předpokladem a podmínkou byla vlastní iniciativa a ochota obyvatel vesnic a obecních samospráv zúčastnit se na obnově své vesnice finančně i prací (In. Obnova vesnice – Publikace evropské pracovní společnosti pro rozvoj venkova a obnovu vesnice). Podpora akcí k obnově vesnice zahrnutých do místního programu měla umožnit realizaci v relativně krátkém období a tím přispět k oživení místního hospodářství a mít pozitivní ekonomický význam, jak potvrzovaly zkušenosti ze zahraničí (In. Obnova vesnice – Publikace evropské pracovní společnosti pro rozvoj venkova a obnovu vesnice).

2.3.2. Cíle Programu obnovy vesnice

Na základě dobrých zahraničních vzorů vznikl v České republice v roce 1991 Program obnovy vesnice, který si kladl mnohorozměrný cíl. Jeho záměrem bylo „pomoci upadajícímu nebo stagnujícímu venkovu nalézt znovu ztracenou identitu, obnovit a rozvíjet bohatý společenský život, nalézt nové pracovní příležitosti, zvýšit úroveň občanského vybavení a technické infrastruktury a v neposlední řadě i udržet a rozvíjet ekologické a estetické hodnoty venkova“ (Perlín 1992, s. 7). Program obnovy vesnice je program vládní, který k obnově venkova přistupuje jako k procesu, který vzniká, utváří a realizuje se především přímo ve vesnici, přičemž velký důraz v Programu je kladen na rozvoj a případně i znovuobnovení původního bohatého společenského života při neopomenutí zachování tradičního rázu, velká pozornost je věnována problematice technického vybavení, stejně tak je

v programu věnováno významné místo zemědělské výrobě a ekologickým problémům (Perlín 1992).

Konkrétní text vládního dokumentu je umístěn v příloze 1. Cílem Programu bylo obnovit život ve venkovských sídlech ve všech jeho aspektech. Základní podmínkou byla aktivita místních obyvatel, jejichž úkolem měla být nejen příprava vlastního místního programu, ale i aktivní účast na jeho zavádění do praxe.

2.3.3. Příjemce Programu

„Program je určen pro každé sídlo venkovského charakteru. Příjemcem může být i městská část, která má venkovský charakter, stejně jako každá sebemenší vesnička bez obecního úřadu a tedy i bez místní samosprávy, pokud se v ní najde několik obyvatel, kteří jsou ochotni se o zpracování programu postarat. Program se připravuje pro samotné sídlo a jeho katastrální území“ (Perlín 1992, s. 8).

2.3.4. Financování Programu

Cíle Programu mohou obce zajišťovat s podporou státu. První zdroje pro financování byly vymezeny ve státním rozpočtu na rok 1994 a dále je pravidelně podporován v rozsahu cca 0,5 mld. Kč ročně. Postupně Program formalizoval svoje struktury a od roku 1998 je podpora poskytována v souladu se Zásadami pro poskytování účelových dotací obcím z rozpočtové kapituly Ministerstva pro místní rozvoj v rámci Programu obnovy venkova. Od roku 2002 je Program převeden do kompetencí krajů, které samostatně rozhodují o poskytnutí dotací jednotlivým obcím. Obce podávají přihlášky v rámci vyhlášených dotačních titulů. O nich rozhoduje Ministerstvo pro místní rozvoj po projednání s meziresortní komisí Programu, v níž jsou zastoupena ministerstva zemědělství, životního prostředí, kultury a financí, Svaz měst a obcí ČR, Spolek pro obnovu venkova, výbory Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR (zemědělský, pro veřejnou správu, regionální rozvoj, životní prostředí, rozpočtový výbor) a Senátu Parlamentu ČR (Výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí a Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu. Vznikem krajů od roku 2002 pak vznikly „Krajské výběrové výbory POV“ složené z volených představitelů obcí a krajů, pracovníků orgánů veřejné správy a nevládních organizací. O zástupce krajů byla

doplněna i mezirezortní řídicí komise. (Zástupci jednotlivých institucí a výborů v komisi se v průběhu let proměňovali.)

Program se přitom soustředí na dotování těch akcí a programů obcí, které nelze dotovat z ostatních resortů a dále těch, které mají integrující územní nebo oborový charakter.

V roce 1994 bylo pro Program poprvé vyčleněno ve státním rozpočtu 100 mil. Kč, v roce 1997 pak 250 mil. Kč a v roce 1999 objem dosáhl téměř 490 mil. Kč (www.isu.cz). V roce 2004 finanční zabezpečení přešlo na kraje a jeho podpora se stabilizovala na 520 mil.Kč ročně (Florian 2006). Přesunem kompetencí na kraje se zabývá níže uvedená podkapitola 2.3.8. Program obnovy venkova v kompetenci krajů

2.3.5. Novela Programu v roce 1998

(změna Programu obnovy vesnice na Program obnovy venkova)

Program obnovy venkova věcně navazuje na Program obnovy vesnice projednaný vládou České republiky dne 29. května 1991 a usnesení vlády České republiky ze dne 11. listopadu 1998 č. 730, kterým byl novelizován na Program obnovy venkova (Program obnovy venkova – úplné znění č.j. 28062/02-52 ze dne 20. prosince 2002). POV zásadně předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově své obce v souladu s místními tradicemi a je zaměřen na hospodářský rozvoj obcí, stavební obnovu obytných a hospodářských objektů, obnovu a výstavbu občanské vybavenosti, technické infrastruktury a péči o krajinu (Program obnovy venkova – úplné znění č.j. 28062/02-52 ze dne 20. prosince 2002).

Jak bylo zmíněno výše nová verze programu věcně navazuje na Program předchozí a přizpůsobuje jej novým podmínkám. Novela Programu přesněji vymezuje okruh příjemců i podporované oblasti. Jedním z důvodů nového projednání byla snaha promítnout do textu Programu dosavadní zkušenosti z jeho aplikace v České republice a důsledky nových evropských trendů na tomto poli (Obec a finance, 1998). Obměna byla způsobena zejména novým postavením České republiky v rámci států EU. „V souvislosti s přípravou naší země pro vstup do Evropské unie nabývá Program pro obnovu venkova na významu. Rozvoj venkovského prostoru je nedílnou součástí regionální politiky a péče o jeho obnovu je také systémově vřazena do rámce účasti České republiky na strukturálních fondech EU. Prvním krokem v této oblasti bude aplikace programu SAPARD“ (Obec a finance, 1998). Výsledkem

novely bylo také zavedení dvou nových dotačních titulů integrované projekty venkovských mikroregionů a rozvoj infrastruktury (viz. níže podkapitola 2.3.6. Charakteristiky jednotlivých dotačních titulů). Příčinou byl tedy sílící tlak na připravenost ke vstupu do EU a aplikaci systémů, které jsou běžně používány v EU za účelem přístupu k dotačním prostředkům (Moderní obec, 1998).

2.3.6. Charakteristiky jednotlivých dotačních titulů

Do současné doby bylo v různých obměnách vypsáno 9 dotačních titulů.

Dotační titul 1: Obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti

V rámci tohoto dotačního titulu lze poskytnout dotaci na opravu a údržbu veškerých objektů ve vlastnictví obce. Nejčastěji obce z tohoto dotačního titulu opravují především obecní úřady, školy, školky, tělocvičny, prodejny, zdravotnická zařízení, drobné sakrální stavby, hasičské zbrojnice a další.

Dotační titul 2: Komplexní úprava veřejných prostranství

Dotační titul poskytuje dotaci na úpravu veřejných prostranství. Obce z tohoto dotačního titulu upravují návsi, prostory okolo školy, sportovní zařízení, vybavení parků a další místa. Hojně je tento titul využíván při obnově obcí po provedené plynofikaci, rozvodech sítí a dalších stavebních akcích

Dotační titul 3: Obnova a zřizování veřejné zeleně

Tento dotační titul byl původně součástí titulu komplexní úprava veřejných prostranství. Pomocí tohoto titulu obce obnovují tradiční zeleň, udržují a budují zatravněné plochy např. kolem nové bytové výstavby v obcích.

Dotační titul 4: Rekonstrukce místních komunikací, výstavba cyklistických a pěších stezek, rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení

V tomto případě se jedná o jediný dotační titul na údržbu a opravu obecních komunikací a veřejného osvětlení, neboť obce nejsou příjemci státního příspěvku na údržbu veřejných komunikací jako Správa a údržba silnic. V zájmu rozvoje venkovské turistiky je možno z tohoto titulu budovat a obnovovat cyklistické a pěší stezky, pokud nebudou tyto akce zařazeny do společného projektu více obcí (dotační titul 7 - integrované projekty venkovských mikroregionů).

Dotační titul 5: Zpracování urbanistických studií a územních plánů

V současné době se tento titul již nevyhlašuje. Účelem bylo poskytnout dotaci na pořízení průzkumů, rozborů a konceptu územního plánu obce, popř. regulačního plánu obce.

Dotační titul 6: Projekty obcí na vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice

Dotační titul 6 existuje od roku 1997 a má v podstatě pomoci realizovat myšlenku Programu obnovy vesnice formou poradců pro více obcí zapojených do POV .

Dotační titul 7: Integrované projekty venkovských mikroregionů

Tento dotační titul existuje od roku 1998 a má sloužit k rozvoji mikroregionů. Dotaci lze poskytnout na zpracování a realizaci projektů propojujících obnovu občanské vybavenosti a technické infrastruktury s aktivní politikou zaměstnanosti, podporou malého a středního nezemědělského podnikání, podporou zemědělského podnikání a péčí o krajinu.

Dotační titul 8: Projekty k rozvoji infrastruktury

Dotační titul existuje od r. 1998, v současné době se již nevyhlašuje. Jednalo se o dotace úroků z úvěrů, které byly určeny na realizaci projektů k obnově občanské vybavenosti, komplexní úpravě veřejných prostranství, k obnově a rozšíření technické infrastruktury obcí.

Dotační titul 9: Přímé dotace technické infrastruktury

V rámci tohoto dotačního titulu se jednalo o přímé dotace technické infrastruktury, které se týkaly kofinancování z programu Phare CBC v roce 1999.

Z výše uvedeného je patrné, že dotační tituly 1 – 4 se týkají investic do obnovy fyzického vzhledu obce. Dotační tituly 8 a 9 jsou tituly zaměřující se na doplnění infrastruktury. Zbývající dotační tituly 6 a 7 mají sloužit k rozvoji mikroregionů. Tedy všechny tituly s výjimkou 6.a 7. jsou zaměřeny na investice do doplnění standardu nikoli do rozvoje (viz. Perlín 2006).

2.3.7. Základní podmínky a kritéria pro poskytnutí dotace

Dotaci lze poskytnout na základě písemné žádosti obce. Žadatelem může být:

1. obec, jejíž přihláška do Programu obnovy venkova (vesnice) byla již dříve potvrzena územně příslušným okresním úřadem nebo od 1. ledna 2003 obecním úřadem obce s rozšířenou působností,
2. svazek obcí, který byl registrován v souladu se zákonem o obcích.

Na poskytnutí dotace není právní nárok. Dotace je přísně účelová. Poskytuje se do výše Zásadami stanoveného maximálního podílu na nákladech běžného roku. Pro dotační titul 1 – 4 musí mít obec zpracovanou urbanistickou studii nebo územní plán (postačí v konceptu) a schválen program obnovy vesnice.

V rámci základních kritérií pro poskytnutí dotace prostřednictvím dotačních titulů se zohledňuje:

- zajištění souladu s cíli Programu obnovy vesnice/venkova a platnými regionálními programy
- dosavadní realizace programu a jeho výsledky
- účinnost akce
- velikost obce
- poloha obce
- právně relevantní závazek obce o její účasti na financování akce
- zapojení obce v integrovaném projektu venkovského mikroregionu

V rámci dotačních titulů 6 a 7 se kritéria dále týkají udržitelnosti, efektivity a rizik projektu. U dotačního titulu 7 se ještě hodnotí účast zájmových skupin a občanských sdružení na přípravě projektu, zda vytváří projekt nové pracovní místa snižující nezaměstnanost nebo dojížděku za prací a zachování těch pracovních míst, které by byly bez realizace projektu ztraceny, zda projekt přispěje k vyššímu využití alternativních a obnovitelných místních zdrojů energie včetně využití biomasy. (Výše uvedená podkapitola byla čerpána z dokumentu Program obnovy venkova – úplné znění č.j. 28062/02-52 ze dne 20. prosince 2002). Do jaké míry byla kritéria dodržována, nebylo studiem předložené práce.

2.3.8. Převedení Program do kompetencí krajů

Od roku 2004 je o dotacích POV rozhodováno na úrovni krajů. Prostředky na realizaci jsou zajištěny v rámci rozpočtů krajů. Jednotlivé kraje si schválily vlastní programy, které obsahově navazují na platné usnesení vlády České republiky ze dne 11. listopadu 1998 č.730, o Programu obnovy venkova (Aktuální doplněk: Sdělení MMR k realizaci Programu obnovy venkova v roce 2005, Ministerstvo pro místní rozvoj, Č.j. 13412/2004-52) Ministerstvo pro místní rozvoj si vyčlenilo část prostředků v rámci podprogramu Podpora obnovy venkova, který je zúžen pouze na akce obcí oceněných v minulém ročníku soutěže Vesnice roku, projekty celostátního významu dotačního titulu 6 a pilotní projekty dotačního titulu 7 (Aktuální doplněk: Sdělení MMR k realizaci Programu obnovy venkova v roce 2005, Ministerstvo pro místní rozvoj, Č.j. 13412/2004-52).

Kraje v některých případech upravily pravidla pokud jde o výši vlastního podílu, počet žádostí, maximální výši dotace a maximální velikost obce, která může o dotaci požádat (Tlapák 2004). Konkrétně ve Zlínském kraji, jehož Program je pro předloženou práci stěžejní, byl u většiny dotací zvýšen vlastní podíl žadatele a zapracována možnost 30 % návratné finanční výpomoci, která se poskytne z prostředků kraje s nulovým úrokem a dobou splatnosti dva roky (Tlapák 2004). Ve Zlínském kraji Podprogram na podporu obnovy venkova byl na rok 2005 i 2006 vypsán v 5 dotačních titulech, dotační tituly 1 – 4 byly určeny pro obce do 1000 obyvatel, dotační titul 5 byl určen pro svazky obcí. Zlínský kraj hradil maximálně 70 % vhodných nákladů projektů, přičemž 40 % představovala dotace z rozpočtu Zlínského kraje a 30 % návratná finanční výpomoc Zlínského kraje s nulovým úrokem a dobou splatnosti 2 roky. Obce eventuelně svazky obcí mohly získat maximálně 600.000,- Kč. Vzhledem ke zkušenostem z minulých let dotační titul 3 – obnova a zřizování veřejné zeleně byl integrován do dotačního titulu 2 – komplexní úprava veřejných prostranství. Každá obec si mohla podat v rámci dotačních titulů 1 – 4 pouze jednu žádost.

2.3.9. Shrnutí

Na počátku 90. let vznikla v České republice myšlenka obnovit a podpořit rozvoj ve venkovských oblastech. Na základě úspěšných výsledků ze zahraničí byl přijat v roce 1991 jako součást regionální politiky státní Program obnovy vesnice. Cílem bylo nastartování úspěšného rozvoje venkovských obcí a to ve všech jeho aspektech. Program kladl důraz

jak na rozvoj společenského života, ekonomického i ekologického, pozornost se měla věnovat problematice technického a občanského vybavení. Základní podmínkou bylo tedy přihlášení vesnice k tomuto státnímu programu na základě vlastního místního plánu obnovy vesnice, který měl vzniknout za aktivní spolupráci místních občanů, sdružení, spolků, podniků, samosprávy a dalších lokálních aktérů. Na určité aktivity pak byla možnost využít finanční pomoci.

V roce 1998 byl program novelizován na Program obnovy venkova, který reagoval na nově vyvstalé podmínky a dotované aktivity se rozšířily na akce prováděné na základě spolupráce obcí. Tento Program věcně navazoval na původní, opět zásadně předpokládal participaci místních lidských zdrojů a byl konkrétněji zaměřen na hospodářský rozvoj obcí, stavební obnovu obytných a hospodářských objektů, obnovu a výstavbu občanské vybavenosti, technické infrastruktury a péči o krajinu.

V současnosti Program přešel do kompetencí krajů. Věcně navazuje na novelu z roku 1998, přičemž každý kraj si jej částečně přizpůsobuje místním podmínkám.

V následujících kapitolách bude proveden detailní pohled do jednoho zvoleného okresu. Pozornost se je zaměřena na průběh Programu obnovy venkova v jednotlivých obcích a na to jak přispěl ke svému původnímu cíli – úspěšné obnově či nastartování rozvoje.

2.4. Specifické cíle a výzkumné hypotézy

Jak bylo zmíněno výše, otázka venkova je náročně uchopitelné téma, které v posledních letech vystupuje do popředí evropských i světových diskuzí. Díky jeho specifické funkci a nepostradatelnému významu je nutné hledat nástroje, kterými lze přispět k vyřešení problémů, se kterými se venkovské oblasti potýkají.

O Programu obnovy vesnice/venkova se v ČR diskutovalo již od roku 1991, kdy vyšla publikace Evropské pracovní společnosti pro rozvoj venkova a obnovu vesnice – Obnova vesnice, ve které byly uvedeny kromě cílů a nástrojů, i příklady úspěšných obnov vesnic v zahraničí. V ČR byl v roce 1991 vládou přijat Program obnovy vesnice, později novelizován na Program obnovy venkova. Jeho původním záměrem bylo pomoci upadajícímu nebo stagnujícímu venkovu ve všech aspektech úspěšného rozvoje – nalézt znovu ztracenou identitu, obnovit a rozvíjet bohatý společenský život, nalézt nové pracovní příležitosti, zvýšit úroveň občanského vybavení a technické infrastruktury a v neposlední řadě i udržet a rozvíjet ekologické a estetické hodnoty venkova (viz. Perlín 1992). Dotační státní Program obnovy venkova měl k těmto cílům napomáhat finančně. Jeho zaměření bylo konkrétnější jak z hlediska příjemců, tak z hlediska podporovaných oblastí.

Pokud se zabýváme konkrétními dotačními tituly, lze nalézt určité rozpory mezi původními cíly Programu a stylem a oblastmi jeho podpory. Podle výsledků srovnání dotačních titulů, některé z nich vykazovali velmi nízkou využitelnost (viz. hodnocení POV v Obec a finance 1998/5, 2002/5, 2004/5) a finanční prostředky pak směřovaly z drtivé většiny do jedné oblasti. *Byla tedy vyslovena první hypotéza, že Program obnovy venkova v České republice má z převážné většiny charakter jen dotačního programu, který pomáhá poskytovat pouze investice k zajištění určitého standardu. Jeho dotační tituly nejsou nastaveny tak, aby plnily všechny cíle, které si původní Program stanovil.*

Jelikož se předložená práce zabývá venkovskými obcemi, tedy populačně méně početnými obcemi, byl sledován důležitý faktor úspěšnosti a to velikostní struktura obcí. Česká republika se vyznačuje velmi rozdrobenou sídelní strukturou, což má vliv na správné fungování samosprávných celků. U malých obcí je obtížné zajistit stabilní fungování jejich politických reprezentací, autonomního hospodaření i ekonomické životaschopnosti (Hampl, Müller, 1998). Koncepce Programu obnovy venkova, měla právě svou pomoc zaměřit

na populačně nejmenší obce do 1000 obyvatel (Florian 2006). *Druhou hypotézou bylo ověření předpokladu, že počet obyvatel žijících v obci má vliv na její úspěšné fungování a rozvoj, stejně jako má početní velikost vliv na úspěšnost obce v čerpání dotací.*

Na základě získaných poznatků o charakteru a využitelnosti existujících dotačních titulů a problematice územní administrativy *byla stanovena třetí hypotéza, která říká, že existuje jen slabá korelace mezi rozsahem pomoci z dotačních titulů a úspěšným rozvojem obcí* a jejíž potvrzení či vyvrácení se stalo hlavním záměrem práce. Stěžejním cílem bylo odhalit skutečný vztah mezi Programem obnovy venkova a úspěšností obcí. Zjistit, jak konkrétně přispěl Program obnovy venkova k tomu, že je daná obec úspěšná.

Dalším v současnosti velmi diskutovaným faktorem úspěšného rozvoje je aktivita místních zdrojů (např. Bennett, Payne 2000). Podpora rozvoje aktivity místních lidských zdrojů, se stala i současným mottem Evropské unie (Evropská konference o venkovu – Leader 2005). Hledání souvislostí mezi aktivitou obyvatelstva a úspěšností obcí bylo také, ale jen okrajově, součástí předložené práce. Zkoumaná oblast byla v rámci průzkumu, který se týkal zájmových spolků na venkově (výzkum z programu České zemědělské univerzity z roku 2004), hodnocena jako výrazně aktivní. *Poslední čtvrtou sledovanou ověřovanou hypotézou bylo, zda aktivita místních obyvatel pozitivně souvisí s úspěšností jejich obce.*

3. METODICKÉ POZNÁMKY A DATOVÁ ZÁKLADNA

Pro potřeby předložené práce bylo využito jedno z tradičních vymezení venkovských obcí podle typu úřadu v obci. Byly zkoumány pouze obce s obecním úřadem. Jelikož bylo potřeba vybrat území s relativně podobnými výchozími podmínkami, jako zvolená jednotka byl použit okres. Sledovaným územím se stal okres Vsetín. Podle metodiky OECD patří okres Vsetín k převážně venkovským okresům, ve kterém téměř 33 % obyvatel žije ve venkovských obcích (Trnková, Trnka 2000). Okres Vsetín se rozkládá v severní části Zlínského kraje a patří k příhraničním okresům. Jeho hranice sousedí se Slovenskou republikou, poloha okresu vzhledem k orientaci České republiky na západ tedy není výhodná. Za důležitou charakteristiku však lze považovat, že oblast nebyla poznamenán odsunem německého obyvatelstva. Lidé, kteří zde žijí, jsou stálí a tradičně založení.

Z celkového počtu 59 obcí okresu bylo vybráno všech 52 venkovských obcí, které byly následně zkoumány. Výhodou okresu je značná diferenciací venkovských obcí podle počtu obyvatel, což bylo využito při zkoumání vlivu populační velikosti na úspěšnost obce. (V populačně nejmenší vesnici žije 234 obyvatel, naopak nejlidnatější vsí je obec Zašová s 2810 obyvateli (www.czso.cz)). Všechny vybrané obce okresu Vsetín byly přihlášeny k Programu obnovy venkova a ve sledovaném období z něj čerpaly finanční prostředky.

Hlavním cílem výzkumu, bylo zkoumání vlivu výsledků Programu obnovy venkova na úspěšnost obcí. Nejprve tedy byla provedena analýza projektů podpořených Programem obnovy venkova. Sledovaným obdobím bylo rozmezí let 1998 až 2006. Údaje o obcích, podpořených i nepodpořených projektech, byly získány z oficiálního serveru Programu obnovy venkova – Informačního systému o území (ISU), dále pak z webových stránek Ministerstva pro místní rozvoj a Zlínského kraje. Ve všech zkoumaných obcích se u jednotlivých dotačních titulů sledoval objem požadované dotace, objem přidělené dotace, počet podaných žádostí, počet přidělených žádostí a konkrétní projekty, na které směřovaly finanční prostředky POV, tedy jaký konkrétní přínos POV obcím přinesl.

Za účelem srovnání obcí dle úspěšného čerpání s úspěšnými obcemi podle obecných kritérií (viz.níže) bylo provedeno vyhodnocení s cílem nalézt nejúspěšnější obce, které využily

Program obnovy venkova. Při analýze se v rámci využívání Programu hodnotila úspěšnost, spolupráce a aktivita jednotlivých obcí.

Jako základní statistický nástroj byla využita metoda standardizace pořadí. Jednotlivým obcím bylo na základě sledovaných ukazatelů přiděleno příslušné pořadí. Pokud více obcí dosáhlo v daném ukazateli stejných hodnot, byla jim přidělena průměrná hodnota pořadí, kterého by všechny měly dosáhnout. Hodnocena byla celková suma pořadí, tedy součet všech hodnot pořadí, který obec získala za příslušné ukazatele. V některých případech, kdy bylo nutné zvýšit váhu některých ukazatelů, byla hodnota pořadí vyvážena koeficientem významnosti. Nejnižší získaná suma pořadí znamenala nejúspěšnější obec.

Aby bylo zjištěno, jak skutečně přispěl POV k úspěšnému rozvoji dané obce, bylo pro porovnání obcí stanoveno 6 hodnotících skupin kritérií úspěšnosti. V rámci každé hodnotící skupiny se zkoumaly 3 – 4 proměnné. Jejich sestavování vycházelo z větší části z cílů, které si stanovil původní Program. Ten kladl důraz na rozvoj společenský, politický, ekonomický i ekologický, pozornost se měla věnovat fyzickému vzhledu obce, technickému a občanskému vybavení.

Pro účely této práce byla jako úspěšná definována obec:

- která má příznivý demografický profil (demografické ukazatele),
- kde se nachází rozvojová aktivita (ekonomické ukazatele),
- jejíž vzhled působí příjemně (vzhled obce),
- která je dostatečně vybavena (vybavenost obce),
- ve které to žije (politická aktivita místních občanů a kulturní život v obci)
- která správně funguje (funkčnost obce)

Úspěšnost byla tedy sledována jednak na základě subjektivního hodnocení kvality (vzhled obce) a jednak na základě hodnocení stavu a měř (zbývající hodnotící skupiny). Záměrem výzkumu bylo nelézt nejúspěšnější obce podle výše stanovených hodnotících skupin. Opět byla využita statistická metoda standardizace pořadí, která se řídila stejnými pravidly, jako v předchozí analýze podle úspěšnosti obcí v čerpání dotací.

Hlavním zdrojem tvrdých dat byly databáze Českého statistického úřadu (www.czso.cz), Portálu veřejné správy České republiky (www.portal.gov.cz), Veřejná správa online – města a obce (www.mestaobce.cz), Integrovaného regionálního informačního systému

(www.iriscrr.cz) a Automatizovaného rozpočtového informačního systému (www.info.mfcr.cz/aris/). Pro účely zjištění kvality vzhledu obce bylo provedeno vlastní terénní šetření ve dnech 17. – 19. 11. 2006. Údaje o aktivitě obyvatel byly získány za pomoci využití vydávaných místních Zpravodajů, případně doplněny telefonickým dotazováním příslušných představitelů obcí.

Následně pak bylo provedeno srovnání úspěšných obcí podle stanovených kritérií a úspěšných obcí ve využívání POV. Vzájemný vztah mezi úspěšnými obcemi podle stanovených kritérií a úspěšnými obcemi ve využívání POV byl zkoumán na základě korelace sum pořadí dle jednotlivých zkoumaných charakteristik. Pro určení míry korelace byl využit Pearsonův koeficient korelace, který je významný pro určení síly lineární závislosti mezi dvěma spojitými veličinami. U signifikace byla použita hladina významnosti 99% a 95%. K těmto účelům byl využit statistický software SPSS. Pro tvorbu kartogramů byl využit software ArcMap.

Hlavním záměrem předložené práce bylo zjistit, jaký vztah existuje mezi úspěšnými obcemi dle stanovených kritérií a úspěšnými obcemi ve využívání POV, případně mezi jednotlivými hodnotícími skupinami kritérií. Na základě stejných metod se hodnotila i souvislost mezi úspěšností obcí z obou pohledů a velikostí obce, měřenou na základě počtu obyvatel.

4. ANALÝZA DOTACÍ V RÁMCI PROGRAMU OBNOVY VENKOVA

V této kapitole byla provedena analýza všech dotací v POV v okrese Vsetín v letech 1998 – 2006. Byly sledovány všechny venkovské obce v okrese Vsetín (tedy obce výhradně s obecním úřadem). Hlavním cílem bylo nalezení přínosu dotovaných projektů a skupiny obcí v čerpání dotací nejúspěšnějších. Sledován byl zájem o jednotlivé dotační tituly, efektivnost jednotlivých projektů a vliv populační velikosti obcí na úspěšnost v čerpání dotací.

Celkový počet sledovaných obcí byl 52. Dle populační velikosti byly obce rozděleny do 4 skupin. Obcí do 499 obyvatel bylo 8, obcí v rozmezí 500 – 999 bylo 24, obcí v rozmezí 1000 – 1999 bylo 11 a obcí v rozmezí 2000 – 4999 bylo 9.

Data o dotacích byla získána z oficiálního serveru Programu obnovy venkova – Informačního systému o území, oficiálních stránek Zlínského kraje a částečně pak také z internetových stránek Ministerstva pro místní rozvoj. Jako základ posloužila databáze z Informačního systému o území, bohužel však údaje byly nekompletní a částečně neaktualizované, proto bylo nutné využít i dalších zmiňovaných zdrojů. Po převedení kompetencí na krajskou úroveň byla statistika dotací čerpána z uveřejněných dokumentů na stránkách Zlínského kraje. Podrobnější data pak byla poskytnuta na požádání přímo Odborem strategického plánování Zlínského kraje. Jednotlivé údaje byly porovnány i s údaji uveřejněnými Ministerstvem pro místní rozvoj.

Problémem byla nedostupnost údajů o skutečně čerpaných finančních prostředcích. Pokud tato data existují, tak jsou k dispozici pouze za některé roky. Z důvodu zachování kontinuity a porovnatelnosti byly zkoumány pouze návrhy dotací. Za úspěšné projekty byly považovány ty, které komise schválila a navrhla u nich částku dotace. V drtivé většině pak byly projekty realizovány. Za nejproblémovější rok z hlediska nesouhlasnosti dat lze považovat rok 2004, kdy se údaje o žádostech ve zmiňovaných zdrojích do jisté míry rozcházejí. Jelikož v tuto dobu, přešla veškerá agenda organizace do rukou kraje, jsou v analýze brána v potaz data, která uvádí Zlínský kraj.

U každé obce byl u jednotlivých dotačních titulů sledován objem požadované dotace, objem přidělené dotace, počet podaných žádostí a počet přidělených žádostí. Komplikovanější situace nastala při zaznamenávání integrovaných projektů u dotačních titulů 6 a 7, kdy se jednalo o projekty podané více obcemi. Objemy dotací i projekt byl přidělen

„nositelské“² obci. Vzhledem k tomu, že je v práci hodnocena úspěšnost obcí z hlediska čerpání dotací, největší zásluhu na projektu měla právě „nositelské“ obec, která se nejvíce podílela na přípravě, případné centrum bylo vybudováno právě v této obci a nesla za celý projekt odpovědnost. Podíl spolupráce ostatních obcí na projektu je náročně měřitelný. Při hodnocení však bylo přihlédnuto i k spoluúčasti obcí na jednotlivých projektech, tedy počtu podaných žádostí v rámci integrovaných projektů jako „nenositelské“ obce.

4.1. Analýza dotací v rámci Programu obnovy venkova na státní úrovni

Analýza dotací v rámci Programu obnovy venkova na státní úrovni je v této podkapitole zpracována do roku 2003, tedy do doby, kdy tento program spadl do správy Ministerstva pro místní rozvoj. Od roku 2004 všechny kompetence přešly na jednotlivé kraje.

Zájem obcí o podporu v rámci Programu obnovy venkova byl obrovský a výrazně převyšoval nabídku. K současnemu datu je k Programu obnovy venkova přihlášeno 5176³ obcí a částí obcí České republiky (www.isu.cz). Důvodem atraktivity Programu je relativně snadné získání finančních prostředků ve formě nevratné dotace, která je výhodná zejména pro nejmenší obce, které se k finančním prostředkům dostávají obtížněji. Kritéria pro poskytování dotace nejsou nijak přísná a od některých se i upouští.

Tabulka č.2: Dotace v rámci POV na státní úrovni v letech 1994 – 2003

	Dotace v rámci programu obnovy venkova na státní úrovni									
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Celková dotace v mil.	100	220	202	250	479	488	567	474	501	517
Počet přijatých žádostí	-	-	1174	3375	3878	7590	8526	8205	10486	-
Počet uspokojených podaných žádostí dle počtu (%)	-	-	72	52	77	42	50	38	-	-
Počet uspokojených podaných žádostí dle objemu (%)	-	-	75	39	67	33	33	26	20	-

Zdroje dat: Obec a finance 2002/5

² Termín „nositelská“ obec se běžně uvádí v údajích Informačního systému o území

³ Důvodem tak vysoké hodnoty je možnost přihlášení k Programu obnovy venkova částmi obce, které mají venkovský charakter a měst, které zastřešují velké projekty mikroregionů.

Program obnovy venkova byl finančně dotován od roku 1994. Původní částka, uvolněná ze státního rozpočtu, činila 100 mil Kč. Jak je patrné z tabulky č.2, v následujících letech se objem dotace výrazně zvyšoval, až se ustálil na hodnotě pohybující se kolem 500 mil Kč.

Vzrůst objemu dotace souvisel s rostoucím zájmem o běžící program, čemuž odpovídá téměř 10tinásobné zvýšení počtu přijatých žádostí. Rostl jednak počet obcí zapojených do Programu obnovy venkova⁴, jednak se zvyšovala i zkušenost s podáváním přihlášek a obecně známost Programu. Objem vynaložených finančních prostředků nebyl dostatečně vysoký, aby mohl vyhovět všem žádostem, přesto podíl uspokojených podaných žádostí podle počtu až na rok 2001 neklesl pod 50 %.

Pokud jsou hodnoceny jednotlivé dotační tituly a použity doposud zpracované analýzy⁵, největší zájem i nejvyšší podíl vždy patřil dotačnímu titulu 1 – obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti. Objem prostředků poskytnutých v rámci tohoto dotačního titulu se pohyboval kolem 50 %. Druhé místo si udržoval dotační titul 4 – rekonstrukce místních komunikací, výstavba cyklistických a pěších stezek, rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení. Objem finančních prostředků činil zhruba 25 – 30 %. Po sloučení prvních čtyřech dotačních titulů, týkajících se investičních akcí, zahrnujících finanční prostředky do obnovy zástavby, komunikací a úpravy veřejného prostranství, se podíl objemu dotací velmi přibližoval celkové částce přidělené v rámci POV. V prvních letech po přijetí novely v 1998 to bylo přes 90 %. Postupně však podíl mírně klesal, vzhledem k rostoucímu zájmu o integrované projekty venkovských mikroregionů, jejichž počet je sice nižší, ale jsou finančně náročnější. O projekty týkající se vzdělávání a poradenství byl celkově velmi nízký zájem. Počet žádostí v roce 2002 v tomto dotačním titulu činil pouhé 3 %. Nejnižší počet podaných žádostí byl o dotační titul 5 – urbanistické studie a územní plány. Tento titul se už od roku 2001 nevypisuje. Výše zmiňovaná skutečnost by odpovídala konceptu, jak ji uvádí Florian (2006): „Kvůli snaze dosáhnout připravenosti venkova na čerpání z fondů Evropské unie a díky přetlaku poptávky po dotacích, se podpora omezila převážně na obnovu občanské vybavenosti, péči o veřejná prostranství a zeleň, budování a obnovu místních komunikací a to zejména v obcích zhruba do 1000 obyvatel“ Bohužel analýzy dotací POV zveřejněné na úrovni státu nejsou ve výše zmiňovaném pohledu více

⁴ V roce 1994 žádalo o dotace v rámci Místního programu obnovy venkova 412 obcí (Obec a finance 1998/5)

⁵ www.iso.cz, Obec a finance 1998/5, Obec a finance 2002/5, Obec a finance 2004/5

podrobné. V následující kapitole bude sledována detailnější analýza dotací POV na úrovni jednoho okresu.

V České republice existuje určitá diferenciací charakteru území z hlediska sídelní struktury a četnosti venkovských sídel. Objemy dotace a regionální diferenciací dotačního programu podle krajů v letech 2000 – 2003, ukazuje tabulka č.3.

Tabulka č.3: Přidělené dotace v rámci POV dle krajů v letech 2000 – 2003

Kraje	Podíl obyvatel v %			Státní dotace POV							
	venkov podle OECD	obce do 1000 ob.	obce do 2000 ob.	r.2000 v tis.	podíl %	r.2001 v tis.	podíl %	r.2002 ⁶ v tis.	podíl %	r.2003 v tis.	podíl %
Středočeský	16,7	19,6	17,8	65 249	11,5	65 599	13,9	78 000	15,6	72 167	14,0
Jihočeský	9,9	8,3	7,7	61 099	10,8	41 867	8,8	44 000	8,8	51 995	10,1
Plzeňský	5,6	7,1	6,8	59 293	10,5	47 290	10,0	35 000	7,0	41 495	8,0
Karlovarský	3,6	2,0	2,2	10 571	1,9	12 387	2,6	12 000	2,4	10 616	2,1
Ústecký	5,2	5,6	5,7	29 955	5,3	31 174	6,6	41 000	8,2	29 088	5,6
Liberecký	4,0	3,8	3,8	34 995	6,2	27 652	5,8	21 000	4,2	21 221	4,1
Královehradecký	6,7	7,4	6,3	33 485	5,9	26 822	5,7	33 000	6,6	31 235	6,0
Pardubický	6,7	7,7	7,2	36 219	6,4	32 067	6,8	33 000	6,6	33 390	6,5
Vysočina	9,6	9,9	8,3	68 973	12,2	51 731	10,9	48 000	9,6	65 224	12,6
Jihomoravský	10,4	11,7	12,4	69 006	12,2	50 695	10,7	52 000	10,4	56 349	10,9
Olomoucký	8,9	6,6	8,2	32 895	5,8	28 732	6,1	33 000	6,6	36 517	7,1
Zlínský	6,7	5,9	6,6	35 895	6,3	29 136	6,2	33 000	6,6	36 882	7,1
Moravskoslezský	5,9	4,5	7,1	29 675	5,2	28 449	6,0	38 000	7,6	31 168	6,0
Celkem	100	100	100	567296	100	473601	100	501000	100	517347	100

Zdroje dat: *Obec a finance 2002/5, Obec a finance 2004/5*

Největší podíl dotací získával kraj Středočeský, procentuelní podíl se pohyboval až kolem 16 %. Následovaly kraje Vysočina, Jihomoravský a Jihočeský, jejichž podíly nabývaly hodnot v rozmezí 10 – 12 %. Jedná se o kraje nejvíce venkovské (viz. vymezení venkova dle OECD), dále pak jsou to oblasti, kde se vyskytují největší podíly obyvatel žijících v nejmenších obcích a celkově je zde největší procento obyvatel žijících ve venkovských obcích. Téměř 1/5 obyvatel žijících v obcích do 1000 obyvatel v ČR se nachází

⁶ Návrh státní dotace POV 2.varianta

ve Středočeském kraji a právě jedním z hodnotících kritérií byla velikost obce, přičemž při udělování dotací měly být zvýhodňovány obce do 1000 obyvatel.

Naopak nejmenší podíl dotací byl přidělován Karlovarskému kraji. Tento kraj svým charakterem patří k nejméně venkovským. Vyskytuje se zde nejmenší podíl obyvatel žijících jak v obcích do 2000 obyvatel, tak v nejmenších obcích do 1000 obyvatel.

Ve Zlínském kraji, v jehož vymezení se nachází i sledovaný okres, žije téměř 7 % venkovského obyvatelstva ČR. Z hlediska přidělování dotací lze zařadit Zlínský kraj k průměru. Objemy dotací se pohybovaly v rozmezí 30 – 35 mil. Kč. Nejvyšší částka byla Zlínskému kraji přidělena v roce 2003 a to téměř 37 mil. Kč, nejnižší v roce 2001, kdy hodnota nedosáhla ani 30 mil. Kč. Procentuální podíl objemu přidělených finančních prostředků se konstantně držel v rozmezí 6 – 7 %.

4.2. Analýza dotací v rámci Programu obnovy venkova po převedení kompetencí na kraje

Jak již bylo zmíněno, počínaje rokem 2004 je o dotacích POV rozhodováno na úrovni krajů. Potřebné prostředky k tomu kraje obdržely v rámci globální dotace ze státního rozpočtu. Od roku 2005 je POV financován z krajského rozpočtu, přičemž každý rok se rozpočet ve Zlínském kraji navyšuje o částku návratných finančních výpomocí s nulovým úrokem. Obce vrací po vyplacení dotace a návratné finanční výpomoci vždy k 31. 3. následujícího roku polovinu návratné finanční výpomoci. Pro letošní rok 2007 je na POV schválena částka 45 mil. Kč.

Tabulka č.4: Dotace v rámci POV ve Zlínském kraji v letech 2004 – 2006

Program obnovy venkova ve Zlínském kraji	2004	2005	2006
Celková dotace + krácená finanční výpomoc (v tis.)	30 021	31 117	41 318
Uspokojené podané žádosti (%)	48,1	66,1	87,8
Podíl finančních prostředků na dotační titul 1-4 (%)	92,6	97,3	86,1
Podíl finančních prostředků na dotační titul 5 (%)	7,4	2,7	13,9

Zdroje dat: Zlínský kraj (www.kr-zlinsky.cz)

I po převedení kompetencí na kraj, zůstal objem finančních prostředků zachován. V posledních 2 letech došlo i k jeho navýšení. Výrazně vzrůstal i podíl uspokojených žádostí (viz. tabulka č.4). Tento fakt je způsoben skutečností, že se možnosti podat si žádost o finanční příspěvek omezily pouze na obce do 1000 obyvatel (s výjimkou dotačního titulu 5) a také, že si obce mohly podat pouze 1 žádost (více viz. kapitola 2.3.8. Převedení Program obnovy venkova do kompetencí krajů). Možnost podat si pouze jednu žádost může být do jisté míry omezující, na druhou stranu se vynaložené prostředky zaměřují na méně projektů, ale větším objemem. Obce také samy zvažují, která akce se zdá být pro ně v dané chvíli nejdůležitější a pouze nezkoušejí, na který projekt finance dostanou a na který již ne.

Drtivá většina prostředků směřovala na projekty v rámci dotačních titulů 1 – 4. V posledním roce se zvětšil podíl dotací na integrované projekty (viz. tabulka č.4). Podíl finančních prostředků na dotační tituly 1 – 4 se pohyboval kolem hodnoty 90 %, zbylých zhruba 10 % připadl na integrované projekty mikroregionů. Nejvíce žádostí – téměř 45 % podaných v letech 2004 – 2006 ve Zlínském kraji – byly k dotačnímu titulu 1 – obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti. Zhruba 30 % žádostí se týkalo dotačního titulu 3 – rekonstrukce místních komunikací, čekárny na zastávkách hromadné dopravy, výstavba cyklistických a pěších stezek, rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení, rekonstrukce veřejného rozhlasu. Struktura čerpání dotací dle jednotlivých dotačních titulů byla tedy velmi obdobná jako na státní úrovni.

4.3. Sídlní struktura v okrese Vsetín ve srovnání se Zlínským krajem a Českou republikou

Dříve, než bude pohled zaměřen konkrétně na sledované území a na jeho aktivity v čerpání dotací POV, je nutné zmínit několik obecných charakteristik týkajících se sídlní struktury.

V okrese Vsetín, jehož rozloha dosahuje 1 143 km², se nachází 59 obcí o 90 katastrech, 86 částí obcí a žije zde 145 814 obyvatel. Průměrný počet částí obcí na obec činí 1,5. Tato hodnota odpovídá zhruba krajskému průměru, je však nižší než hodnota republiková. Ve sledovaném okrese se nachází relativně rozlehlé obce – průměrná velikost je

Tabulka č.5: Srovnání sídelní struktury v okrese Vsetín, ve Zlínském kraji a v ČR

Název okresu, kraje	Počet obcí	Počet katastrů	Počet částí obcí		Výměra v km ²		Počet obyvatel			Hustota obyv./ km ²
			Celkem	Průměr na obec	Celkem	Průměr na obec	Celkem	Průměr na obec	Průměr na část obce	
Vsetín	59	90	86	1,5	1 143	19,4	145 814	2 471	1 696	128
Zlínský kraj	304	443	438	1,4	3 963	13,0	590 142	1 941	1 347	149
ČR	6 248	13 027	15 090	2,4	78 867	12,6	10251079	1 641	679	130

Zdroje dat: Malý lexikon obcí 2006 (www.czso.cz)

19,4 km² a výrazně převyšuje průměr za stát, částečně pak i za Zlínský kraj. Co se týká počtu obyvatel, po přepočtení celkové sumy obyvatel na počet obcí, žije v obci v okrese Vsetín 2 471, což opět převyšuje jak průměr za celý stát, tak také za kraj. Vzhledem ale k rozloze obcí, odpovídá hustota obyvatel ve Vsetínském okrese republikovému průměru. Hodnoty hustoty obyvatel kraje jsou vyšší, což dokazuje, že se obyvatelstvo více koncentrovalo do lépe příznivých nížinných oblastí na jihu kraje (více viz. tabulka č.5).

Srovnání velikostní struktury obcí v okrese Vsetín, ve Zlínském kraji a v ČR ukazuje tabulka č.6. V okrese je celkem 59 obcí, které zajišťují veřejnou správu na svém území. Z 59 obcí celkem 5 obcí používá označení město a 1 obec získala status městys. Tato města a městys v okrese Vsetín v další práci nebudou předmětem studia.

Zkoumaných venkovských obcí je celkem 52. Z hlediska velikostní struktury se v okrese vůbec nevyskytují nejmenší obce do 100 obyvatel, které v ČR tvoří téměř 2%. Obcí s populační velikostí do 1000 obyvatel je v okrese 55 %, přičemž největší zastoupení mají obce ve velikostní kategorii do 500 do 999 obyvatel – 41 %. Obcí ve velikostní kategorii 200 – 499 obyvatel je 14 %. Nadpoloviční převaha obcí do 1000 obyvatel je výhodná pro analýzu sledovanou v předložené práci, kdy při přidělování dotací měly být upřednostňovány obce právě do 1000 obyvatel. V následně provedených analýzách příjmu dotací bude brán ohled na velikostní rozložení obcí. Jelikož o dotace mohla požádat jakákoliv obec s venkovským charakterem, byly samozřejmě započítány i obce s vyšším počtem obyvatel. Podmínkou stanovenou v předložené práci je, aby měly obecní úřad.

Zhruba 20% podíl mají obce ve velikostní kategorii 1000 – 1999 a 2000 do 4999 obyvatel. Ve srovnání s celostátním průměrem jsou v okrese Vsetín více populačně větší

venkovské obce. Nachází se zde zhruba dvojnásobný počet obcí ve velikostní kategorii 1000 – 1999 a 2000 do 4999 obyvatel a téměř pětinasobný počet obcí ve velikostní kategorii 500 – 999 obyvatel. Velikostní struktura obcí se na krajské úrovni ve srovnání s velikostní strukturou v okrese Vsetín liší a to především ve vyšším podílu obcí v nejmenších kategoriích a současně i přítomností obcí v největším velikostních kategoriích nad 20 000 obyvatel.

Tabulka č.6: Srovnání velikostní struktury obcí v okrese Vsetín, ve Zlínském kraji a v ČR

Název okresu, kraje		do 199	od 200 do 499	od 500 do 999	od 1000 do 1999	od 2000 do 4999	od 5000 do 9999	od 10 000 do 19 999	od 20 000 do 49 999	od 50 000 do 99 999	nad 100 000	Celkem	Venkovské obce
okres Vsetín	počet obcí	0	8	24	11	12	1	1	2	0	0	59	53
	Počet obcí (%)	0	14	41	19	20	2	2	3	0	0	100	89,8
	počet obyvatel	0	2867	17078	18393	29266	5458	17129	55623	0	0	145814	62109
	počet obyvatel(%)	0,0	2,0	11,7	12,6	20,1	3,7	11,7	38,1	0,0	0,0	100	43
Zlínský kraj	počet obcí (%)	5,9	28,9	32,2	15,8	10,5	3,6	1,3	1,3	0,3	0,0	100	90,1
	počet obyvatel(%)	0,4	5,2	12,1	11,6	15,6	11,9	11,1	18,8	13,3	0,0	100	39
ČR	počet obcí (%)	25,8	32,3	20,8	10,7	6,0	2,2	1,1	0,7	0,3	0,1	100	91,5
	počet obyvatel(%)	1,9	6,4	8,9	9,1	11,1	9,2	9,3	11,7	11,8	20,7	100	30

Zdroje dat: Malý lexikon obcí 2006 (www.czso.cz)

4.5. Analýza všech dotací v rámci Programu obnovy venkova v okrese Vsetín

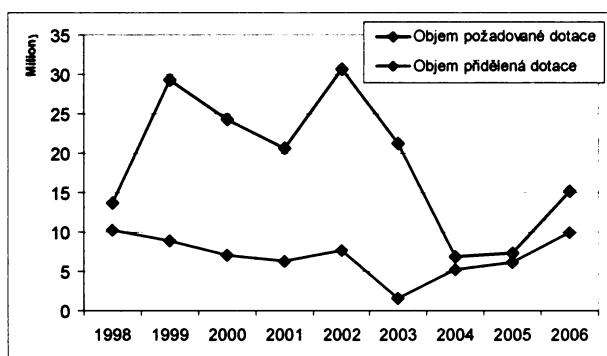
Ve sledovaném období 1998 – 2006 bylo investováno v rámci POV v obcích okresu Vsetín 62,4 mil. Kč. Počet projektů, které byly podpořeny, byl celkem 317 projektů. Na jednu obec ročně v průměru tedy připadla částka 133 tis. v teoretické hodnotě 0,68 projektu ročně. Co se týká podaných žádostí, za sledované období jich bylo celkem 697 žádostí o celkové požadované hodnotě dosahující téměř 170 mil.Kč. Úspěšnost žádostí z hlediska počtu podaných žádostí byla 45%, z hlediska žádaného objemu dotace 37%.

Zájem o dotace v rámci POV postupně narůstal, vrchol byl zaznamenán v letech 2000 – 2002, kdy bylo absolutně podáno nejvíce žádostí (více viz. graf č.1,2). V letech 2004 – 2006 došlo k výraznému sblížení počtu podaných žádostí a žádostí dotovaných, ve stejných letech i k stejnému sblížení objemu požadované dotace a přidělené dotace (více viz. graf č.1,2). Absolutní a relativně rychlý pokles počtu žádostí o podporu z prostředků POV byl způsoben především změnou administrace Programu a jeho přesunu z národní na regionální úroveň, s čím souvisely určité změny v organizaci jednotlivých dotačních pravidel i formálních zvyklostí. Konkrétně ve Zlínském kraji si žádost mohla podat pouze obec do 1000 obyvatel a pouze 1 za rok.⁷ Celková přidělená suma dotace zůstala v celém období relativně shodná – v rozmezí 5 – 10 mil ročně.

Nejvíce dotací – 72 % bylo přiděleno stejně jako na krajské i státní úrovni žádostem v dotačních titulech 1 – 4, tedy investice do zástavby, veřejných prostor a místních komunikací. Druhým nejvíce podporovaným dotačním titulem byl 8, na jehož projekty bylo použito 15 % celkových financí.

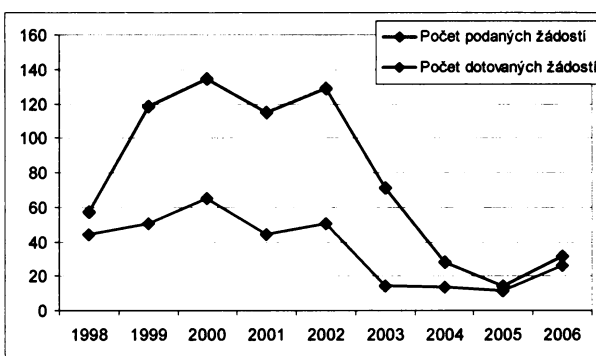
Požadovaná částka výrazně převyšovala částku přidělenou, přesto hodnota celkových finančních prostředků, které směřovaly do okresu není zanedbatelná. Jednotlivé obce nebyly stejně aktivní v podávání žádostí, ani nebyly stejně úspěšné v jejich čerpání.

Graf č.1: Objemy dotací v rámci POV v okrese Vsetín v letech 1998 – 2006

Zdroje dat: www.isu.cz, vlastní výpočty

Graf č.2: Počty žádostí v rámci POV v okrese Vsetín v letech 1998 – 2006

Zdroje dat: www.isu.cz, vlastní výpočty

Absolutní objemy dotací a počty žádostí dle velikostních skupin obcí ukazuje tabulka č.7. Průměrný počet podaných žádostí byl ve všech velikostních skupinách téměř totožný, stejně jako se příliš nelišil průměrný objem požadované dotace. Populačně větší obce byly

⁷ Výjimku tvořily žádosti k dotačnímu titulu 5, tedy integrované projekty obcí, kdy žádost mohla podat jakákoliv obec bez omezení populační velikostí a počet žádostí podaných za rok mohl být 2.

pouze „odvážnější“ v požadované částce, hodnota požadovaných částek je vyšší. Lze tedy vyvozovat, že jednotlivé obce byly v podávání žádostí stejně aktivní bez rozdílu populační velikosti obce (na základě absolutních údajů).

Jsou-li hodnoceny absolutní přidělené finanční prostředky, při kterých byla brána v potaz jako jedno z kritérií i velikost obce, jsou rozdíly parnější. Na obce do 1000 připadlo 63 % všech dotací. Částečně to lze i vysledovat z vyššího průměru dotovaných žádostí. Nejvyšší průměr přidělené dotace vykazují obce do 499 obyvatel – téměř 1,5 mil. Kč.

Pokud hodnotíme absolutní hodnoty dotací a žádostí, i přes výše zmíněné určité rozdíly, není výsledná odlišnost v čerpání dotací mezi obcemi dle jednotlivých velikostních skupin tak výrazná, jak by se dalo předpokládat. Tato skutečnost byla potvrzena i korelační analýzou, kdy nebyl nalezen žádný vztah mezi počtem obyvatel v obci a objemem přidělené dotace ani počtem podaných či přidělených žádostí. Signifikantní byla pouze vazba mezi počtem obyvatel a objemem požadované žádost. Jak bylo zmíněno výše, početně větší obce požadovaly vyšší objemy dotací. Spíše se obce v čerpání dělí na aktivní a neaktivní napříč velikostními skupinám.

Tabulka č.7: Objemy dotací a počty žádostí v rámci POV v okrese Vsetín v letech 1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí

Obce dle velikostních skupin	Objem požadované dotace (v tis.)			Objem přidělená dotace (v tis.)			Počet podaných žádostí			Počet dotovaných žádostí		
	Celkem	v %	Průměr na obec	Celkem	v %	Průměr na obec	Celkem	v %	Průměr na obec	Celkem	v %	Průměr na obec
- 499	21534	12,8	2692	11797	18,9	1475	106	15,3	13,3	58	18,3	7,3
500 - 999	65515	38,9	2730	27520	44,1	1147	330	47,5	13,8	151	47,6	6,3
1000 - 1999	48886	29,0	4444	12927	20,7	1175	137	19,7	12,5	57	18,0	5,2
2000 -	32489	19,3	3610	10160	16,3	1129	122	17,6	13,6	51	16,1	5,7

Zdroje dat: www.isu.cz, vlastní výpočty

4.6. Konkrétní přínosy jednotlivých dotačních titulů obcím

Podkapitola se zabývá konkrétními projekty, které byly v rámci jednotlivých dotačních titulů podporovány. Hlavním cílem bylo zjistit, na jaké aktivity finanční prostředky nejvíce plynuly. Jako základ posloužil ukazatel počet dotovaných žádostí a následně informace

o projektu. Perlín (2006) při sledování jednotlivých připravovaných nebo skutečně realizovaných projektů jednotlivých obcí rozděluje možné projekty do 4 základních typů :

- projekty obce vedoucí k odstranění starých zátěží (k doplnění standardu)
- rozvojové projekty obce
- projekty celého regionu, vedoucí k odstranění starých zátěží
- rozvojové projekty regionu

Výše zmíněné rozdělení projektů posloužilo pro hodnocení projektů podpořených v rámci POV.

Dotační tituly 1 – 4

Dotační tituly 1 – 4 jsou zkoumány společně z důvodu jejich podobnosti. Všechny čtyři mají za cíl zlepšit fyzický vzhled obce, ať už se jedná o dotace do zástavby, veřejných prostranství nebo opravy místních komunikací. Projekty v rámci těchto dotačních titulů patřily k nejžádanějším a to konkrétně v rámci dotačního titulu 1 a 4 (více viz níže). Z celkového počtu podaných žádostí celých 72 % směřovalo právě do jejich oblastí, z dotovaných projektů pak zabíraly 66 %. Z celkové sumy přidělených finančních prostředků bylo procento ještě vyšší – objem přidělené dotace činil 77 %, objem požadované dotace 71 %.

Tabulka č.8: Průměrný počet podaných žádostí v rámci dotačních titulů 1 – 4 v letech 1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí

Velikostní skupiny obcí	Průměrný počet podaných žádostí	Průměrný počet dotovaných žádostí
-499	8,4	6,4
500 - 999	9,5	4,3
1000 - 1999	7,7	2,5
2000 -	13,9	2,9

Zdroje dat: www.isu.cz , vlastní výpočty

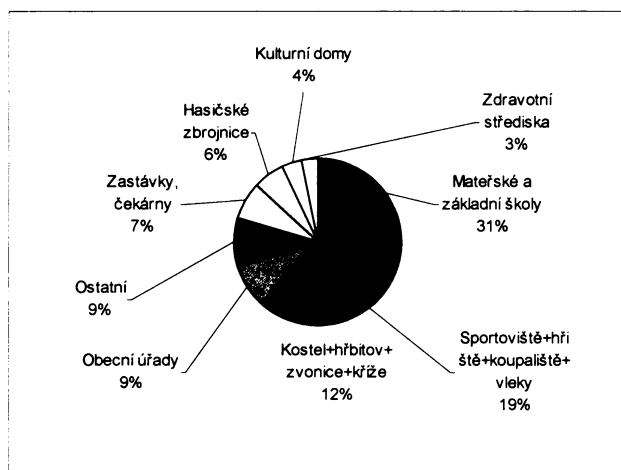
Nejvíce podávaly žádosti populačně největší obce, u kterých lze předpokládat, že by neměly mít problémy s fyzickým vzhledem, případně měly by být schopny si lépe zajistit finanční prostředky samostatně. Průměrný počet podaných žádostí na jednu obec byl 13,9, kdežto u nejmenších obcí, ke kterým pomoc měla nejvíce směřovat, jen 8,4 (viz. tabulka č.8). Jak je patrné z průměrného počtu dotovaných žádostí,

prostředky skutečně byly cíleny zejména do početně menších obcí. Jak obce ve velikostní kategorii do 499 obyvatel, tak obce ve velikostní kategorii 500 – 999 obyvatel dosahovaly v průměru největších hodnot přidělených žádostí. Tato skutečnost by odpovídala strategii

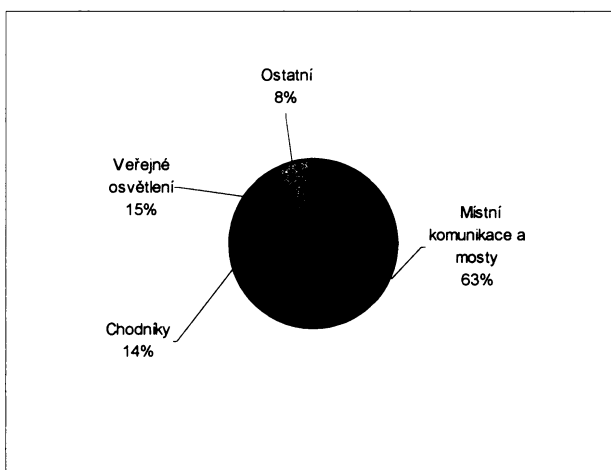
podpory, která upřednostňovala obce do 1000 obyvatel právě v rámci zmiňovaných titulů (více viz. Florian 2006).

Mezi jednotlivými dotačními tituly, i když se jedná charakterem o podobné oblasti, existují značné rozdíly. Převážnou většinu tvořily projekty podané v rámci dotačního titulu 1 – přes 60 % a o necelou polovinu méně v rámci dotačního titulu 4 – 35,6 %. Zbylé dva dotační 2 – 3 svým podílem dosahovaly hodnoty pouze 4 %. Pokud se tedy jedná o konkrétní projekty, byl podíl posledních zmiňovaných dvou zanedbatelný, z tohoto důvodu jim nebyla věnována v následujícím textu zvláštní pozornost.

Graf č.3: Podíly konkrétních přidělených projektů podle dotačního titulu 1

Graf č.4: Podíly konkrétních přidělených projektů podle dotačního titulu 4

Zdroje dat: www.isu.cz, vlastní výpočty

Zdroje dat: www.isu.cz, vlastní výpočty

Z hlediska struktury přidělených projektů v rámci dotačního titulu 1 (viz. graf č. 3), největší podíl 31 % se týkal stavebních úprav na základních a mateřských školách, druhým v pořadí s 19 % byly opravy sportovišť, třetí největší procento pak tvořily opravy sakrálních staveb – 12 %. Významnější procentuelní zastoupení měly též úpravy obecních úřadů, zastávek hromadné dopravy a hasičské zbrojnice (7 – 9 % žádostí s přidělenou dotací). Pokud hodnotíme strukturu projektů v rámci dotačního titulu 4 (viz. graf. č.4), jasně převládají projekty zabývající se opravou místních komunikací a mostů. Podíl žádostí s přidělenou dotací v této oblasti převyšuje 60 %. O řády nižší, ale přesto výrazné procentuelní zastoupení mají projekty týkající se výstavby chodníků (14 %) a vybudování veřejného osvětlení (15 %).

Dotační titul 5

Dotační titul 5 nebyl za celé sledované období využit žádnou obcí okresu Vsetín.

Dotační titul 6

Jedná se o jeden dotační titul ze dvou, v rámci kterého nebyly cílem pouze investiční akce do fyzického vzhledu obce či zajištění infrastruktury. Projekty se měly týkat vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova obnovy vesnice. Bohužel o tento dotační titul nebyl projeven takový zájem, jako o dotační tituly předcházející.

Z počtu podaných žádostí činil podíl dotačního titulu pouhé 4 %, dle objemu požadované dotace pak necelé 1,7 %. Při přidělování dotací se podíl na celkové částce mírně

Tabulka č.9: Průměrný počet podaných žádostí v rámci dotačního titulu 6 v letech 1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí

Velikostní skupiny obcí	Průměrný počet podaných žádostí
-499	0,0
500 - 999	0,5
1000 - 1999	0,7
2000 -	0,7

Zdroje dat: www.isu.cz , vlastní výpočty

týkajících se poradenských služeb či vybudování informačních center. Jeden projekt se zabýval výměnou zkušeností obnovy venkova u nás a v Rakousku. Drtivá většina akcí v rámci tohoto titulu se však týkala pouze internetizace a v posledních 3 letech již nebyla v rámci tohoto titulu podána žádná žádost.

zvýšil – objem dotace převýšil 2 %, podíl dotovaných projektů dosahoval hodnoty 7 %. Zřejmě díky malému zájmu o tento dotační titul, lze přisoudit vysoké procento úspěšnosti podaných žádostí – více než 80%, proto je v tabulce č. 9 uveden pouze počet podaných žádostí. Je patrné, že o projekty měly více zájem populačně větší obce. V prvních letech se jednalo pouze o projekty typu zavedení veřejného internetu v knihovně nebo obecním úřadě. Následně se pak objevilo několik projektů

Dotační titul 7

Dotační titul 7 je zaměřen na žádosti integrovaných projektů mikroregionů. Podle Perlína (2006), lze spolupráci obcí posuzovat podle skutečně realizovaných projektů spolupráce, které mohou přispívat k rozvoji obce i celého regionu, přičemž jednotlivé projekty mohou mít jak investiční povahu – společné investice do některého záměru obce, nebo mohou mít povahu měkkých projektů, které se zaměří na podporu společných aktivit, posílení

regionální identity nebo aktivní trávení volného času. Sociální aktivity svazků obcí jsou vesměs na nízké úrovni, podpora pro vznik příznivého podnikatelského klimatu v obcích nebo jejich svazcích je omezena jednak legislativními podmínkami a dále faktickými omezeními

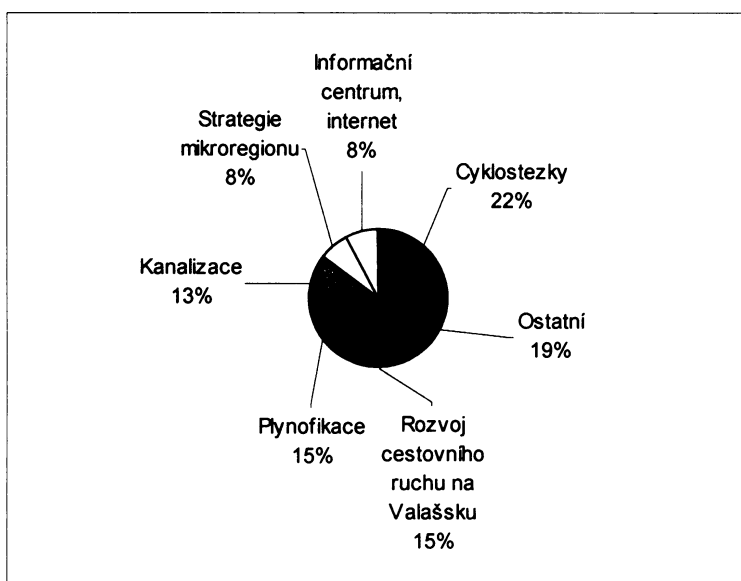
Tabulka č.10: Průměrný počet podaných žádostí o integrovaný projekt mikroregionu v letech 1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí

Velikostní skupiny obcí	Průměrný počet podaných žádostí o integrovaný projekt	Průměrný počet podaných žádostí o integrovaný projekt jako „nositelské“ obce
- 499	10,6	0,4
500 - 999	10,4	0,9
1000 - 1999	10,7	1,6
2000 -	9,9	2,8

Zdroje dat: www.isu.cz , vlastní výpočty

organizačními schopnostmi podporovat aktivnější podnikatele v regionu (Perlín 2006). Podle Perlína (viz. Přednášky rozvojové problémy venkova, 2006) není mnoho oblastí, které by obce spolu řešily, a zatím to nebývají klíčová témata, jedná se spíše o doplnění infrastruktury. Mezi nejčastější akce patří veřejná doprava, skládkování a cyklostezky, jak se také potvrdilo v okrese Vsetín. Podíl přidělené dotace dosáhl 11 %, přičemž požadované dotace činily

Graf č.5: Podíly konkrétních přidělených projektů podle dotačního titulu 7

Zdroje dat: www.isu.cz , vlastní výpočty

z celkové sumy 16 %. Podané projekty v tomto titulu dosáhly podílu 9 %, přidělené pak 12 %. Jak je patrné z tabulky č.10, průměrný počet podaných žádostí o integrované projekty byl poměrně hojný, ale podle velikostních skupin obcí se příliš nelišil. Patrný rozdíl však vznikl, pokud byl projekt hodnocen podle „nositelské“ obce, tedy obce, která projekt připravuje a řídí. Zde bylo patrné, že tyto integrované projekty podávaly

populačně větší obce. Zdůvodnění je vcelku logické, větší obce jsou středisky pro okolní menší obce, vyznačují se relativně vyšší kapacitou zdrojů – lidských i finančních.

Struktura projektů v rámci tohoto dotačního titulu byla vzhledem k ostatním titulům rovnoměrnější, přesto potvrzuje slova Perlína (2006). Nejvíce 22 % projektů s přidělenou dotací se týkalo výstavby cyklostezek, po 14 % pak měla plynofikace a vybudování informačního centra. 12 % projektů si kladlo za cíl rozvíjet cestovní ruch na Valašsku a stejné procento vybudování kanalizace.

Dotační tituly 8 – 9

Tabulka č.11: Průměrný počet podaných žádostí v rámci dotačních titulů 8 a 9 v letech 1998 – 2006 podle velikostních skupin obcí

Obce dle velikostních skupin	Průměrný počet podaných žádostí	Průměrný počet dotovaných žádostí
-499	1,3	0,5
500 - 999	2,0	1,0
1000 - 1999	2,4	1,3
2000 -	1,1	0,6

Zdroje dat: www.isu.cz , vlastní výpočty

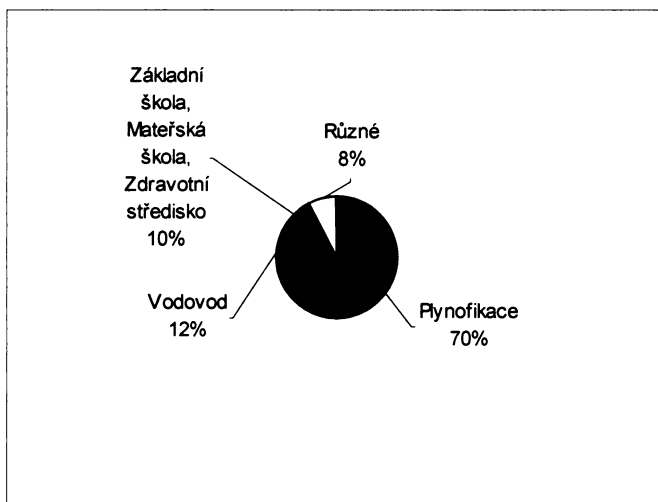
objem požadované i přidělené dotace tvořil 1/10. Nejvíce žádostí podávaly v rámci těchto dotačních titulů obce v rozmezí 500 – 2000 obyvatel, které pak také dosáhly dvojnásobného počtu přidělených projektů (viz tabulka č.11). Důvodem by mohl být charakter dotace v rámci dotačního titulu 8, kdy se jednalo o dotaci úroku z úvěru, tudíž musela být zajištěna vyšší finanční participace obcí, kterou si menší obce nemohly dovolit. Obce nad 2000 obyvatel, vzhledem k předpokladu, že infrastrukturu již měly z větší části vybudovanou, tento dotační titul v takové míře nevyužívaly.

Drtivá většina prostředků přidělených v rámci těchto dvou dotačních titulů směřovala do plošné plynofikace obce. Celých 82 % dotovaných projektů se týkalo právě plynofikace. Celkový objem dotace na tuto aktivitu převyšoval hodnotu 4 mil.Kč. Lze polemizovat, do jaké míry plynofikace pomohla ke zvýšení životního standardu v jednotlivých obcích. Ve zbylých

Tyto dotační tituly byly hodnoceny souběžně, protože se v podstatě jedná o tytéž typy projektů. Oba dotační tituly měly řešit rozvoj infrastruktury, přičemž dotační titul 9 byl cílen přímo do technické infrastruktury a trval pouhý 1 rok - 1999. Dotační titul 8 přestal být vypisován od roku 2004. Podíl podaných žádostí činil 13 %, procento přidělených projektů bylo opět o něco vyšší – 15 %. Pokud je hodnocen objem dotace u těchto titulů, pak

projektech se jednalo o rekonstrukci ZŠ, MŠ či zdravotního střediska, z infrastruktury pak vybudování vodovodu a televizního kabelu.

Graf č.6: Podíly konkrétních přidělených projektů podle dotačních titulů 8 a 9

Zdroje dat: www.isu.cz , vlastní výpočty

4.7. Analýza úspěšnosti obcí v čerpání dotací z Programu obnovy venkova

V následující analýze bylo provedeno rozdělení obcí do skupin s cílem nalézt a charakterizovat obce úspěšné v čerpání dotace POV. Jako hlavní statistický nástroj byla použita metoda standardizace pořadí. Při analýze se v rámci využívání Programu hodnotila úspěšnost, spolupráce a aktivita jednotlivých obcí. Následuje podrobnější popis jednotlivých ukazatelů.

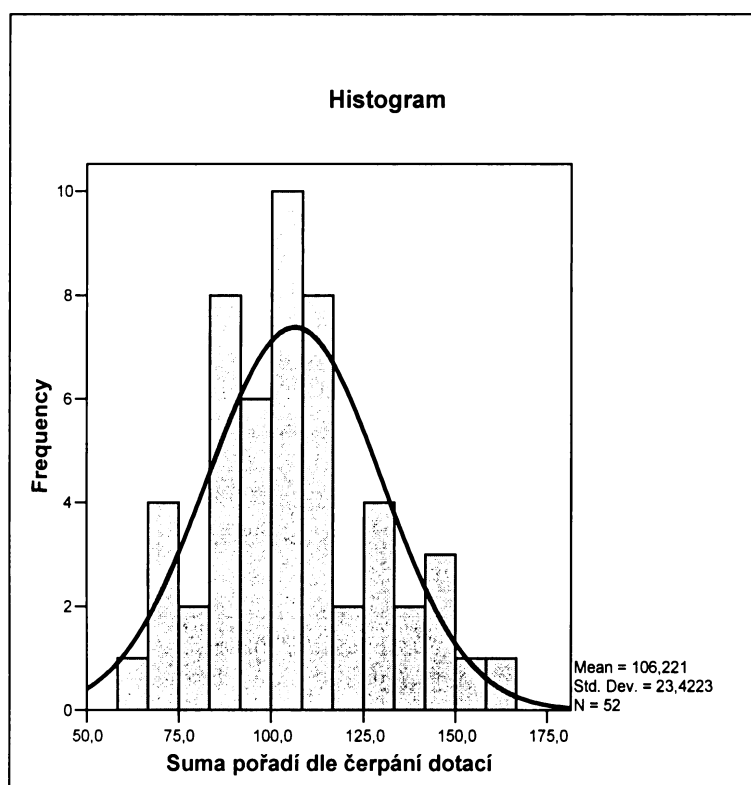
Nejvyšší váhu 1, měl ukazatel úspěšnost, který se skládal ze dvou proměnných. První proměnnou byla úspěšnost podaných projektů, který byl počítán jako podíl všech dotovaných projektů k podaným projektům celkem za celé sledované období. Druhou proměnnou byla finanční úspěšnost, která znamenala objem přidělené dotace v rámci všech dotačních titulů za celé sledované období na jednoho obyvatele. Záměrem ukazatele bylo nalezení nejúspěšnějších obcí v čerpání dotací.

Druhým ukazatelem byla aktivita obcí v podávání žádostí o dotaci. Snahou bylo započítání do hodnocení i přípravnou fází projektů, protože i do této fáze je nutné vložit určitou energii. Dle dotazníkového šetření Strnada, P. (2005) starostům nejmenších obcí se zdá být podávání žádostí v rámci POV náročné. Ne každá obec může pak se svou žádostí

uspět i na celostátní úrovni, kdy hodnotícími kritérii nejsou jen kvalita podaného projektu, ale také poloha, velikost obce a další náročně ovlivnitelné charakteristiky. Při hledání nejaktivnějších obcí bylo tedy využito proměnné počet podaných žádostí celkem za celé sledované období. Aktivita nebyla při hodnocení považována za nejdůležitější faktor. Váha, která byla přidělena tomuto ukazateli, měla hodnotu 0,5. Jedním z důvodu nižší významové hodnoty bylo to, aby nedocházelo ve velké míře ke zvýhodňování obcí, které si podaly velký počet žádostí se záměrem, že alespoň jeden projekt musí být úspěšný.

Jelikož se skupiny obcí účastnily integrovaných projektů, byla jako poslední ukazatel sledována spolupráce obcí. V rámci tohoto ukazatele se sledovaly dvě proměnné. Jednou byl podíl projektů, které obce podaly v rámci integrovaných projektů jako „nositelské“ obce. Příprava integrovaných projektů je vzhledem k ostatním sledovaným projektům v rámci jiných titulů náročnější – měly by totiž řešit spíše rozvojové problémy, rozsahem působnosti zabírají větší oblast a většinou vyžadují vyšší objem finančních prostředků. Jak bylo zmíněno výše

Obrázek č.1: Frekvence celkové sumy pořadí obcí podle úspěšnosti v čerpání dotací

Zdroje dat: vlastní výpočty

nejdůležitější úlohu zaujímají „nositelské“ obce, které hrají roli hlavního koordinátora. Integrované projekty vyžadují i spolupráci dalších obcí. Podíl úlohy ostatních obcí je obtížně měřitelný. Aby snaha účastnit se společných projektů byla také ohodnocena, byla použita druhá proměnná – počet účastí v integrovaných projektech jako „nenositelské“ obce. Spolupráce opět nebyla hodnocena jako hlavní faktor, byla však považována za významnější než ukazatel aktivita, proto jí byla přisouzena váha 0,75.

Na základě sumy pořadí v jednotlivých ukazatelích ošetřené příslušnou váhou, byly obce rozděleny do skupin. Frekvenci celkové sumy pořadí znázorňuje obrázek č.1. Za pomoci

Vztah Programu obnovy venkova a úspěšnosti obce

zobrazeného histogramu byly obce rozděleny do čtyř skupin na obce úspěšné v čerpání dotací – suma pořadí v rozmezí 0 – 84 (A), obce spíše úspěšné v čerpání dotací – suma pořadí v rozmezí 85 – 104 (B), obce spíše neúspěšné v čerpání dotací – suma pořadí v rozmezí 105 – 124 (C) a obce neúspěšné v čerpání dotací – suma pořadí nad hodnotou 125 (D). Zkoumané

Tabulka č.12: Charakteristiky skupin obcí podle úspěšnosti v čerpání dotací

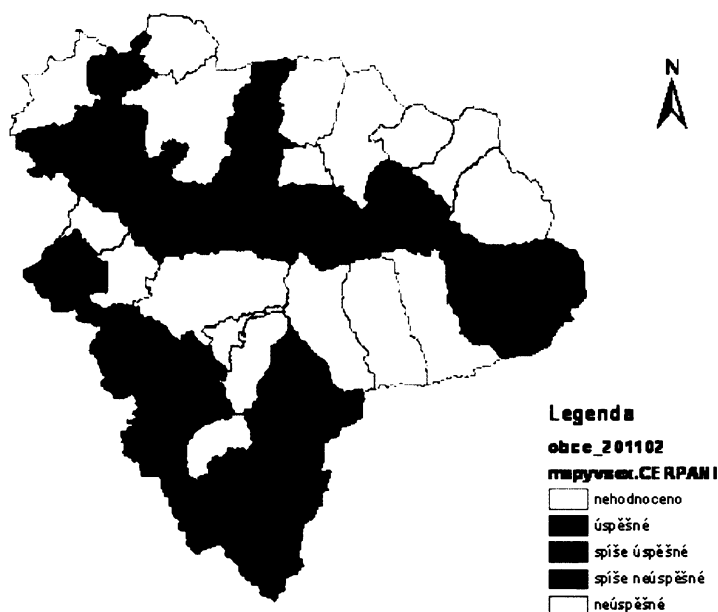
Skupiny obcí dle čerpání dotací	Statistické ukazatele	Počet obyvatel	Úspěšnost projektů	Finanční úspěšnost	Počet podaných žádostí	Účast na integrovaných projektech	Podíl v integrovaných projektech
A	N	5	5	5	5	5	5
	Std. Deviation	442,29	12,14	3,29	5,22	14,80	25,46
	Mean	612,40	62,52	3,74	13,60	61,76	28,82
	Median	516,00	66,67	2,91	13,00	67,74	12,50
	Minimum	234,00	44,44	1,21	6,00	40,00	9,09
	Maximum	1367,00	76,92	9,28	19,00	75,00	62,50
	Sum	3062,00	312,60	18,71	68,00	308,80	144,09
B	N	16	16	16	16	16	16
	Std. Deviation	522,81	19,42	1,73	5,34	10,76	27,88
	Mean	767,38	60,62	2,30	12,19	67,40	16,38
	Median	659,00	55,05	1,65	13,50	66,98	0,00
	Minimum	269,00	33,33	0,69	2,00	41,18	0,00
	Maximum	2053,00	100,00	5,71	21,00	83,33	77,78
	Sum	12278,00	969,98	36,86	195,00	1078,38	262,06
C	N	20	20	20	20	20	20
	Std. Deviation	750,19	13,10	1,09	8,41	18,25	11,63
	Mean	1291,60	45,02	1,42	15,80	64,52	8,58
	Median	917,50	44,47	0,95	14,50	63,40	0,00
	Minimum	328,00	21,43	0,19	2,00	27,27	0,00
	Maximum	2810,00	66,67	4,37	37,00	100,00	33,33
	Sum	25832,00	900,50	28,36	316,00	1290,35	171,67
D	N	11	11	11	11	11	11
	Std. Deviation	663,85	15,78	0,24	3,67	29,86	10,78
	Mean	1658,27	32,24	0,43	10,55	70,99	4,55
	Median	1736,00	40,00	0,43	11,00	80,00	0,00
	Minimum	561,00	0,00	0,00	4,00	14,29	0,00
	Maximum	2447,00	50,00	0,75	15,00	114,29	33,33
	Sum	18241,00	354,62	4,68	116,00	780,86	50,00
Total	N	52,00	52,00	52,00	52,00	52,00	52,00
	Std. Deviation	727,74	19,03	1,76	6,63	18,93	20,07
	Mean	1142,56	48,80	1,70	13,37	66,51	12,07
	Median	836,00	50,00	1,00	13,00	68,25	0,00
	Minimum	234,00	0,00	0,00	2,00	14,29	0,00
	Maximum	2810,00	100,00	9,28	37,00	114,29	77,78
	Sum	59413,00	2537,69	88,61	695,00	3458,40	627,82

Zdroje dat: vlastní výpočty

charakteristiky jednotlivých skupin obcí ukazuje tabulka č.12. Výsledky úspěšnosti v čerpání dotací výrazně korelují s počtem obyvatel v obci (Pearsonův koeficient korelace 0,513, signifikace 0,01). Čím méně obyvatel žije v obci, tím byla obec více úspěšná v čerpání dotací.

Mezi obce spíše úspěšné až úspěšné náleží 80 % obcí do 1000 obyvatel. Tato skutečnost by potvrzovala koncept Programu, který měl zaměřovat svou pomoc spíše na problémovější populačně malé obce. Dotace směřovaly skutečně do oblastí, které se získáváním finančních prostředků mají největší problémy a nemají takové úspory z rozsahu jako obce populačně větší. Ukazatele úspěšnosti byly při hodnocení považovány za nedůležitější, protože prvotní otázkou bylo nalezení nejúspěšnějších obcí čerpajících dotaci. Zejména při hodnocení podílu dotace na obyvatele mohly být početně větší obce v nevýhodě. První skupinu A lze charakterizovat nejvyššími podíly úspěšných projektů (průměr 63 %, medián 67 %) a nejvyššími hodnotami dotace na obyvatele (průměr 3,74, medián 2,91). Poslední skupina D se naopak vyznačuje nejnižším podílem úspěšných projektů (průměr 32 %, medián 40 %) a nejnižší hodnotou dotace na obyvatele (průměr 0,43, medián 0,43). Skupina B se sledovanými charakteristikami přibližuje spíše ke skupině A, skupina C naopak ke skupině D.

Obrázek č.2: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle úspěšnosti v čerpání dotací

Zdroje dat: vlastní výpočty

V ukazateli účast v integrovaných projektech nebyl mezi jednotlivými skupinami výrazný rozdíl. Podíl integrovaných projektů se netýkal všech obcí, přesto by pořadí průměrů odpovídalo výsledné úspěšnosti. Nejvíce aktivní podle ukazatele počet podaných žádostí byla skupina C, jedná se o populačně větší obce, které nebyly při výběru dotací zvýhodňovány.

Obrázek č.2 ukazuje rozložení obcí dle čerpání dotací v prostoru. Jak je na první pohled patrné, u neúspěšnějších obcí se jedná o obce rozlohou nejmenší, více koncentrované v okolí větších měst – center regionu – Vsetína a Valašského Meziříčí. Naopak obce, které nejméně využívaly POV, jsou většinou rozlehlejší a nacházejí se ve větší vzdálenosti od hlavních center blíže státní hranici.

Konkrétní úspěšné a neúspěšné obce v čerpání dotací dle výsledného pořadí ukazuje tabulka č.13.

Tabulka č.13: Vyhodnocení obcí podle úspěšnosti v čerpání dotací

Obce dle úspěšnosti v čerpání dotací			
Prvních 5 nejlepších		Posledních 5 nejhorších	
1.	Študlov	48.	Dolní Bečva
2.-3.	Ústí	49.	Hovězí
2.-3.	Podolí	50.	Halenkov
4.	Oznice	51.	Lešná
5.	Horní Lideč	52.	Vidče

Zdroje dat: vlastní výpočty

4.8. Shrnutí

Dotace přidělené na Program obnovy venkova na úrovni státu měly z hlediska absolutního objemu dotačních prostředků od roku 1998 výrazně rostoucí trend. V následujících letech se pak hodnota přidělených finančních prostředků pohybovala kolem 500 mil. Nejvíce podaných žádostí směřovalo do dotačního titulu 1 a 4. V rámci stejných dotačních titulů směřovaly též největší podíly objemu přidělených financí. Vzhledem k množství podaných žádostí POV nemohl vyhovět všem obcím, proto byly upřednostňovány investice spíše do zástavby, vybavenosti a místních komunikací zejména v populačně menších obcích (do 1000 obyvatel). Tyto typy projektů byly také nejčastěji poptávány, byly nejčastěji součástí jednotlivých žádostí o podporu v rámci programů POV.

Pokud byly hodnoceny toky dotací dle jednotlivých krajů, největší podíly připadly na kraje, kde žije nejvíce venkovského obyvatelstva, tedy kraje Středočeský, Jihomoravský a Vysočina. Zlínský kraj lze z hlediska přidělování dotací řadit k průměru.

I po převedení kompetencí na krajskou úroveň, zůstal objem vymezených finančních prostředků ve Zlínském kraji řádově stejný, dokonce byl navýšen o částku krajské návratné finanční výpomoci. Orientace žádostí i přidělených dotací zůstaly taktéž řádově stejné. Zvýšila se úspěšnost vyřízených žádostí, důvodem bylo snížení počtu podaných žádostí díky opatření, které vydal Zlínský kraj. Pouze jednu žádost si mohly podat pouze obce do 1000 obyvatel (s výjimkou žádostí o integrovaný projekt).

Z celkového počtu obcí okresu Vsetín se v 90 % jedná o venkovské obce. Obcí do 1000 obyvatel se zde nachází 55 %. Nejvyšší zastoupení mají obce v rozmezí 500 – 999 obyvatel. Vzhledem ke státnímu průměru jsou v okrese ve větší míře populačně i rozlohou větší venkovské obce. Příčinou může být i absence nejmenších obcí do 199 obyvatel. Relativní pestrost venkovského osídlení, poskytla vhodné rozložení při analýzách POV a sledování vlivu populační velikosti.

V obcích v okrese Vsetín bylo v období 1998 – 2006 investováno v rámci POV 62,4 mil.Kč ve 317 podpořených projektech. Na jednu obec ročně tedy připadla částka 133 tis. v 0,68 projektu. Jednotlivé obce se lišily v aktivitě v podávání žádostí i v úspěšnosti v čerpání. Pokud byly sledovány absolutní hodnoty ukazatelů v obcích podle velikostních skupin, průměrný počet podaných žádostí byl téměř totožný, stejně jako se příliš nelišil průměrný objem požadované dotace. Výraznější rozdíl nastal, pokud byl sledován objem přidělené dotace, kdy na obce do 1000 připadlo 63 % všech dotací.

Původním záměrem při sledování konkrétních přínosů jednotlivých dotačních titulů byla i snaha zjistit, jaký je podíl rozvojových projektů. V rámci Programu obnovy venkova bylo vypsáno 9 dotačních titulů. První 4 dotační tituly si kladly za cíl obnovit fyzický vzhled obce a stav místních komunikací. Z celkového počtu podaných žádostí celých 72 % směřovalo právě do jejich oblastí, z celkového objemu prostředků pak zabíraly 77 %. Dotační tituly 2 a 3 tvořily z hlediska přidělené dotace i podaných žádostí zanedbatelný podíl. Drtivá většina celkových finančních prostředků byla konkrétně přidělena zejména na obnovu fyzického vzhledu budov a opravu místních komunikací a chodníků. V rámci dotačního titulu 5 nebyla podána v okrese Vsetín žádná žádost. Dotační tituly 8 a 9 měly doplnit chybějící infrastrukturu. Z celkové částky přidělených prostředků 1/10 připadla dotačním titulům 8 a 9.

Tento podíl byl zhruba z 80 % použit na plynofikaci obcí. Jedinou příležitostí, kdy mohlo být žádáno o projekty, které by nebyly zaměřeny na doplnění infrastruktury či zlepšení fyzického vzhledu vesnické zástavby, tedy projekty směřující do rozvoje, byly dotační tituly 6 a 7. Na tyto akce zbyla částka, která tvořila 13 % objemu celkové dotace. Projekty v rámci dotačního titulu 6 se měly týkat vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova obnovy vesnice. Bohužel však o tento dotační titul nebyl takový zájem jako o předcházející tituly, objem přidělené dotace činil pouhé 2 %. V rámci dotačního titulu 6 se objevilo několik projektů, které se týkaly poradenství či šíření a výměny informací týkajících se rozvoje venkova. Většina projektů byla zaměřena na zavedení internetu do místních knihoven či obecních úřadů. Na dotační titul 7, který měl za úkol řešit integrované projekty mikroregionů, bylo vynaloženo 11 % finančních prostředků z celkového objemu dotace. V rámci tohoto dotačního titulu byly také některé projekty zaměřeny na doplnění infrastruktury, opět se zejména jednalo o plynofikaci. Ty akce, které by nemusely být považovány za projekty k doplnění standardu, by to mohly být následující: vybudování cyklostezek, informačních center, akce na rozvoj cestovního ruchu. Jak uvádí Perlín (2006), „venkovské obce jsou stále zaměřeny především na odstraňování deficitu vybavenosti obcí a svoje omezené investiční prostředky orientují na dobudování sítí technické infrastruktury a opravy a rekonstrukce místních komunikací, jejich vůle po společných projektech více obcí je zatím velmi nízká“ (Perlín 2006, s. 10). Tuto skutečnost by potvrzovala i výše provedená analýza, kdy podíl projektů, které skutečně směřují do rozvoje je velmi nízký. Navíc i zájem obcí o tyto aktivity prozatím nebyl nijak výrazný. Výsledek zmíněné analýzy dokazuje, že využití Programu obnovy venkova směřovalo zejména k „projektům typu doplnění standardu“ (viz. rozdělení projektů podle Perlína 2006), nikoliv do rozvoje.

Analýza úspěšnosti obcí dle čerpání dotací zkoumala obce ze tří pohledů – úspěšnosti, aktivity a spolupráce, přičemž nejdůležitějším ukazatelem byla úspěšnost. Hodnotící ukazatele již nebyly absolutního charakteru, ale byly vztaženy k příslušným hodnotám. Výsledná typologie dělí obce do čtyř skupin – obce úspěšné v čerpání dotací, obce spíše úspěšné v čerpání dotací, obce spíše neúspěšné v čerpání dotací a obce neúspěšné v čerpání dotací. Ve výsledném rozdělení se projevil vliv populační velikosti obce (kladná korelace mezi sumou pořadí dle čerpání dotací a počtem obyvatel v obci). Skupiny obcí úspěšných a spíše úspěšných tvořily z 80 % obce do 1000 obyvatel. Určitý vliv může být přičítán ukazateli, který vztahoval objem dotace na počet obyvatel, tedy finanční úspěšnost. Dále tato skutečnost

dokazuje, že opravdu byly zvýhodňovány při přidělování dotací populačně menší obce, což se projevilo zejména v proměnné úspěšnost projektů.

Ve výše předložené analýze byla potvrzena koncepce POV podle Floriana (2006), který tvrdí, že kvůli snaze dosáhnout připravenosti venkova na čerpání z fondů Evropské unie a díky přetlaku poptávky po dotacích, se podpora omezila převážně na obnovu občanské vybavenosti, péči o veřejná prostranství a zeleň, budování a obnovu místních komunikací, a to zejména v obcích zhruba do 1000 obyvatel.

Vztah mezi hodnocením úspěšnosti obcí z hlediska čerpání dotací a úspěšností dle stanovených kritérií odpovídajícím úspěšnému rozvoji, podle původních cílů POV bude předmětem sledování v následující kapitole.

5. SKUTEČNÁ ÚSPĚŠNOST OBCÍ PODLE STANOVENÝCH KRITÉRIÍ

5.1. Stanovení kritérií úspěšnosti obcí

Mezi venkovskými obcemi lze v různých sférách vysledovat řadu rozdílů. Je možné polemizovat, zda obec tento stav „zdědila“ nebo je důsledkem probíhajících ekonomických změn nebo pozitivním výsledkem cílevědomého úsilí obecního zastupitelstva a občanů (Musil 1995). Určitý vliv na zajištění stabilního fungování politických reprezentací, autonomního hospodaření i ekonomické životnosti obcí může být dán velikostí (počtu obyvatel) dané obce (Hampl, Müller 1999). Příčiny úspěšnosti však nejsou tématem předložené práce, možné východisko je nastíněno v poslední kapitole. V předložené práci byl stanoven cíl zhodnotit současný stav obcí s přihlédnutím pomoci státního Programu obnovy venkova. Základní sledovanou otázkou bylo: „Přispěl Program obnovy venkova k tomu, že je obec úspěšná? Jak se podílel Program obnovy venkova na jejím úspěchu?“

Hodnotit úspěšnost obcí je velmi problematické. Úspěšnost lze považovat za abstraktní pojem, proto nejsou striktně dána kritéria, která by úspěšnost jasně definovala. Při jejich stanovování je vždy do určité míry zakomponována subjektivita.

Při sestavování kritérií úspěšnosti pro předloženou práci bylo bráno v úvahu několik dimenzí, přičemž hlavním záměrem bylo, aby kritéria odrážela původní cíle, které si stanovil Program obnovy venkova a jehož dopad na úspěšnost je v práci hodnocen. Dále bylo částečně sestavování kritérií ovlivněno problémy, se kterými se obce potýkají a jejich schopnost je překonávat, a v neposlední řadě bylo snahou zakomponovat v současnosti nejdiskutovanější zdroj úspěšného rozvoje a to aktivitu místních lidských zdrojů.

Jak bylo několikrát zdůrazněno v různých publikacích a člancích týkajících se Programu obnovy venkova, Program se zdaleka netýkal jen obnovy zanedbaného a mnohdy zničeného fyzického stavu vesnic a krajiny, ale především obnovy společenského, kulturního a hospodářského života na vesnici (Perlín 1992). Program měl přispět k nastartování úspěšného rozvoje v obcích ve všech jeho klíčových aspektech. Úspěšná obec by tedy měla být taková, ve které došlo k úspěšné obnově všech těchto stránek života – jednak vzhled obce působí příjemně a obec je adekvátně vybavena, jednak došlo k nastartování úspěšného společenského, politického i ekonomického rozvoje.

Hlavním úkolem Programu bylo i zapojení místních obyvatel do aktivit týkajících se obnovy. Vytvoření podmínek pro aktivaci lidského faktoru je současným mottem EU, kterým se snaží dosáhnout zkvalitnění života obyvatel na venkově (Evropská konference o venkovu – Leader 2005). Při hledání úspěšné obce, byl tedy důraz kladen na aktivitu samotných místních občanů, která směřuje ku prospěchu nejen jich samotných, ale všech obyvatel, a jejich zapojení do záležitostí týkajících se obce, jejího fungování a budoucnosti. Aktivní obyvatelé obce by měli být synonymem pro úspěšnou obec.

Venkovská obec v České republice i v jiných státech EU se potýká s celou řadou jí specifických problémů. Ty byly diskutovány výše v teoretické části práce. Úspěšná obec by měla být ta, která se dokáže s těmito nedostatky nejlépe vyrovnat. Dle průzkumu vedeném Majerovou (2003) mezi starosty venkovských obcí, byly za hlavní sociální problémy označeny – nezaměstnanost, nedostatek pracovních míst a špatná věková struktura. I překonání těchto problémů bylo zohledněno při sestavování kritérií úspěšnosti obce.

Z výše uvedeného je patrné, že se jednotlivé okruhy více či méně překrývají. Na základě zmíněných dimenzí bylo stanoveno 6 hodnotících skupin kritérií úspěšnosti obce v rámci nichž byly sledovány 2 – 4 proměnné. Při výběru jednotlivých proměnných muselo být, kromě zajištění jejich dostatečné vypovídací schopnosti, přihlédnuto i k možnostem dostupnosti údajů. Obecně platí, že získávání dat je velmi obtížné. Problémem sběru dat v předložené práci bylo získání aktuálních údajů za jednotlivé obce v některých skupinách kritérií v přesně daném časovém období. U některých skupin kritérií by detailní výzkum mohl být rozsahem jiné diplomové práce, proto v některých případech nemohlo být přistoupeno ke zvolení maximálně vhodných ukazatelů (ekonomické ukazatele, fungování obce). I přes částečně omezenou vypovídací schopnost u některých proměnných, by ale výběr ukazatelů měl do jisté míry přesně odrážet požadovanou skutečnost.

Pro účely této práce byla jako úspěšná definována obec,

1. jejíž obyvatelstvo přibývá na početnosti, jehož struktura je relativně mladá (demografické ukazatele),
2. kde se nachází rozvojová aktivita (ekonomické ukazatele),
3. jejíž vzhled působí příjemně (vzhled obce),
4. která je dostatečně vybavena (vybavenost obce),
5. ve které to žije (politická aktivita místních občanů a kulturní život v obci)
6. která správně funguje (funkčnost obce)

Jednotlivé proměnné hodnotící úspěšnost v jednotlivých okruzích byly zvoleny následující:

Ad.1. Demografické ukazatele

- index změny počtu obyvatelstva (2005/1998)
- index změny indexu stáří (2005/1998)
- průměrná hrubá míra přírůstku stěhováním (1998-2005)

Ad.2. Ekonomické ukazatele

- průměrná míra nezaměstnanosti (2001-2004)
- počet společností (akciové, obchodní a družstevní) na 1 obyvatele (2004)
- počet podnikatelských subjektů (fyzických osob) na 1 obyvatele (2004)

Ad.3 Vzhled obce

- stav hlavní komunikace v obci a bezprostředního okolí kolem (příkopy, chodník)
- vzhled a fyzický stav reprezentativních budov v obci (obecní úřad, škola, kostel)
- fyzický stav a estetičnost řešení centrálního prostoru v obci (stav drobných prvků, zeleň, informační tabule, celkový dojem)

Ad.4 Vybavenost obce

- technická vybavenost – vodovod, plynofikace⁸, kanalizace s napojením na ČOV, kanalizace bez napojení na ČOV (2004)
- občanská vybavenost – škola, knihovna, veřejný internet, vlastní internetové stránky, hřiště, zdravotní středisko (alespoň detašované), kulturní zařízení (2004)

Ad.5 Politická aktivita místních občanů a kulturní život v obci

- počet zájmových spolků v obci (2006)
- počet veřejných akcí pořádaných v obci(2006)
- počet kandidujících politických stran v obci(2006)
- počet kandidátů na 1 obyvatele (2006)
- účast na komunálních volbách (2006)

Ad.6. Funkčnost obce

- počet projektů EU v obci (2007)
- počet účastí ve svazku obcí, zahraniční partnerství (2005)
- rozpočet – index vývoje kapitálových výdajů na 1 obyvatele (2005/2000)
– index vývoje nedaňových příjmů na 1 obyvatele (2005/2001)

⁸ Plynofikace obce, i když se nejeví jako nejvhodnější způsob vytápění pro venkovské oblasti, byla také vybrána. Důvodem byly vysoké sumy, které v rámci POV na tuto aktivitu plynuly.

Podrobnější diskuze jednotlivých skupin ukazatelů úspěšnosti obce, jejich proměnných, relevantnosti dat bude provedena v příslušných následujících kapitolách.

Jednotlivé proměnné skupin úspěšnosti obce byly opět hodnoceny metodou standardizace pořadí. Hlavním cílem bylo nalezení nejúspěšnějších obcí a porovnání se skupinou obcí úspěšných v čerpání dotací. Obce podle počtu obyvatel jsou ve všech analýzách seřazeny vždy od populačně nejmenší po největší. Jednotlivé hodnoty všech sledovaných charakteristik i výsledné korelace, které budou zmíněny níže v textu, jsou uvedeny v příloze.

5.2. Hodnocení obcí podle skupin kritérií úspěšnosti a jejich vztah k úspěšnosti v čerpání dotací

5.2.1. Demografické ukazatele

Demografické ukazatele se vztahují k problémům, které starostové venkovských obcí považují za jedny z nejzávažnějších, přičemž nejvíce je, podle výše uvedeného průzkumu, trápí věková struktura (viz. Majerová 2005). Při současných demografických trendech, kdy celková česká populace zaznamená změny v demografickém chování populace, nelze na venkově zaručit populační nárůst obyvatel ani příznivou věkovou strukturu. Přesto mezi obcemi určité rozdíly v trendech vysledovat lze. Demografické ukazatele pak do jisté míry mohou odrážet atraktivitu dané obce a její přitažlivost pro mladou populaci.

Pro hodnocení byly vybrány tři již zmíněné proměnné. Původně měla být použita ještě proměnná – změna celkového počtu trvale obydlených domů. Pro nedostupnost dostatečně aktuálních údajů byl ukazatel vypuštěn. Sledované údaje byly získány ze zveřejněných časových řad na webových stránkách Českého statistického úřadu – Zlín, konkrétně se jednalo o publikace Počty obyvatel v obcích Zlínského kraje v letech 1995 až 2005 – stav k 31.12. a Přírůstky/úbytky stěhováním v obcích Zlínského kraje v letech 1995 až 2005. Data byla použita z období 1998 – 2005, jedná se tedy o období, které je záměrně téměř totožné s obdobím, kdy byla zkoumána úspěšnost obcí v čerpání dotací. Podklady pro výpočet indexu stáří v roce 1998 byly přebrány z publikace ČSÚ – Zlín: Obce v číslech 2003 – okres Vsetín.

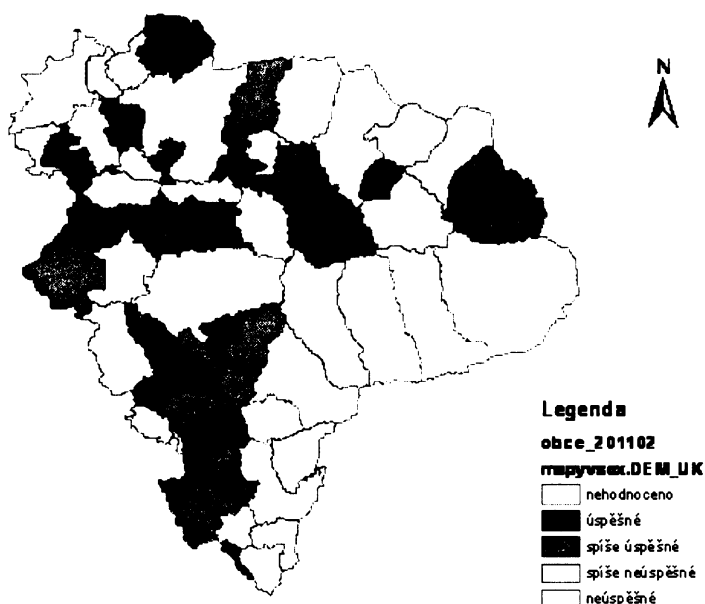
Informace o věkové struktuře z roku 2005 byly získány z Veřejné databáze ČSÚ (kapitola – Obyvatelstvo, volby/demografie/Počet obyvatel v letech 2000 až 2005 – obce).

Příznivě byly hodnoceny rostoucí počty obyvatel (index změny celkového počtu obyvatel nad 100), omlazování věkové struktury (index změny věkové struktury nad 100) a pozitivní hodnoty migrace (kladné hodnoty průměrné hrubé míry přírůstku stěhováním).

U 65 % obcí okresu Vsetín bylo zaznamenán index změny celkového počtu obyvatel nad hodnotu 100. Překvapivě 87 % obcí mělo kladné hodnoty průměrné hrubé míry přírůstku stěhováním. Z hlediska polohy okresu byly očekávány spíše záporné hodnoty. Věková struktura byla i přes kladné migrační saldo podle odhadovaných předpokladů stará. K mírnému omládnutí došlo pouze u 13 % obcí.

Korelační analýza provedená na základě Pearsonova koeficientu mezi sumou pořadí dle úspěšného čerpání dotací a sumou pořadí dle vybraných demografických ukazatelů nepotvrdila žádný vztah. Nebyl prokázán ani korelační vztah mezi velikostí obce měřenou počtem obyvatel a sumou pořadí dle vybraných demografických ukazatelů. Podle výše zmíněného zjištění populační velikost obce ani její úspěšnost v čerpání dotací v rámci POV nesouvisí se skutečností, zda obec z demografického hlediska zaznamenává příznivý vývoj.

Obrázek č.3: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí demografických ukazatelů

Zdroje dat: vlastní výpočty

Z rozložení sum pořadí podle demografických ukazatelů v regionu lze vypočítat jistou souvislost mezi polohou obcí a příznivým demografickým prostředím (viz. obrázek č.3). Nejlépe na tom z demografického hlediska byly obce v bezprostřední blízkosti největších regionálních center – Vsetína a Valašského Meziříčí, zejména v jejich jižní části, což by mohl být projev suburbanizace. Naopak obce rozkládající se v blízkosti státní hranice populačně ztrácely. Jedná se o obce více periferní, zejména s horší dopravní dostupností.

Konkrétní úspěšné obce podle výsledného pořadí ukazuje tabulka č.14.

Tabulka č.14: Vyhodnocení obcí podle demografických ukazatelů

Obce dle demografických ukazatelů			
Prvních 5 nejlepších		Posledních 5 nejhorších	
1.	Lužná	48.-49.	Malá Bystřice
2.	Valašské Příkazy	48.-49.	Velké Karlovice
3.	Podolí	50.	Bystřička
4.	Velká Lhota	51.	Zděchov
5.	Vigantice	52.	Pozděchov

Zdroje dat: vlastní výpočty

5.2.2. Ekonomické ukazatele

Ukazatele skupiny ekonomická aktivita se zaměřily hospodářskou aktivitu v obci, jejíž rozvoj byl mimo jiné také jedním z cílů POV. Ekonomickou aktivitu respektive stabilní hospodářskou základnu obce považují, podle průzkumu Majerové (2005), starostové obcí za jeden z nejvýznamnějších rozvojových problémů. Hodnocení celkové úspěšnosti obce je z hlediska nedostatečného pokrytí primárními daty velmi náročné. Stanovení ukazatelů v tomto okruhu lze považovat za nejvíce problematické. Ne každá venkovská obec musí nutně plnit funkci výrobní, je však důležité, aby svůj ekonomický rozvoj určitým způsobem zajistila. Snahou skupiny těchto ukazatelů bylo porovnat hospodářskou činnost a ekonomickou aktivitu v jednotlivých obcích. Byly vybrány tři proměnné – průměrná míra nezaměstnanosti (2001 – 2004) – váha 0,75, počet společností v obci na jednoho obyvatele (2004) – váha 1 a počet podnikatelských subjektů (fyzických osob) v obci na jednoho obyvatele (2004) – váha 0,75.

Jako základ pro získání dat posloužily veřejně přístupné statistické údaje. Při zjišťování průměrné míry nezaměstnanosti se jednalo o databázi nezaměstnanosti za jednotlivé obce z integrovaného portálu MPSV – Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. Jelikož se jedná o ukazatel v letech velmi proměnlivý, byla spočítána průměrná

hodnota míry nezaměstnanosti za poslední 4 roky (2004 – 2001). U zbylých dvou proměnných byly brány údaje z Městské a obecní statistiky ČSÚ – Základní údaje o obcích (údaje roku 2004) – oddíl hospodářská činnost. Počty subjektů jsou v této databázi uváděny jako součty přidělených IČO k příslušnému roku dle registru ekonomických subjektů. Pro získání údajů k proměnným počet společností v obci na jednoho obyvatele a počet podnikatelských subjektů (fyzických osob) v obci na jednoho obyvatele bylo zvoleno třídění subjektů podle právní formy. V rámci první proměnné se sledovaly tři typy společností – akciové, družstevní a obchodní. Cílem bylo nalezení většího podniku v obci, který by znamenal rozvoj, proto byla nejvíce ceněna přítomnost akciových společností. Jejich založení a organizace je náročnější ve vztahu k ostatním dvěma sledovaným, je nutné při vzniku složit určité základní jmění, a tedy by mohly být právě ony nejdůležitějším ekonomickým subjektem v obci. Početně se akciové společnosti vyskytovaly v obcích relativně zřídka (vzhledem ke zbylým dvěma sledovaným typům). Za účelem zvýraznit jejich význam byl jejich počet vynásoben koeficientem 2. Naopak počty družstevních a obchodních společností díky jejich četnosti a problematickému odhadu velikosti a významnosti byly násobeny koeficientem 0,5.

Existenci podnikatelského ducha v obci měl sledovat ukazatel počet podnikatelských subjektů (fyzických osob) na jednoho obyvatele. U podnikatelských subjektů se v databázi jednalo o ekonomické subjekty, které podnikají podle živnostenského zákona.

Problémem u obou ukazatelů je jejich snížená vypovídací schopnost, která je ovlivněná nemožností odhadu aktivní nebo naopak pasivní činnosti společností či podnikatelských subjektů. Tento fakt je patrný zejména u počtu podnikatelských subjektů, který je na obec relativně vysoký. Jako alternativa bylo uvažováno zjišťování přítomnosti ekonomických subjektů na základě záznamu v telefonním seznamu. Od této možnosti bylo nakonec upuštěno hned z několika důvodů, např. dnes častého rušení pevných linek a jejich nahrazením mobilním telefonem nebo kladení většího důrazu na zveřejňování údajů na webových stránkách, internetové údaje či databáze by však nemusely být kompletní.

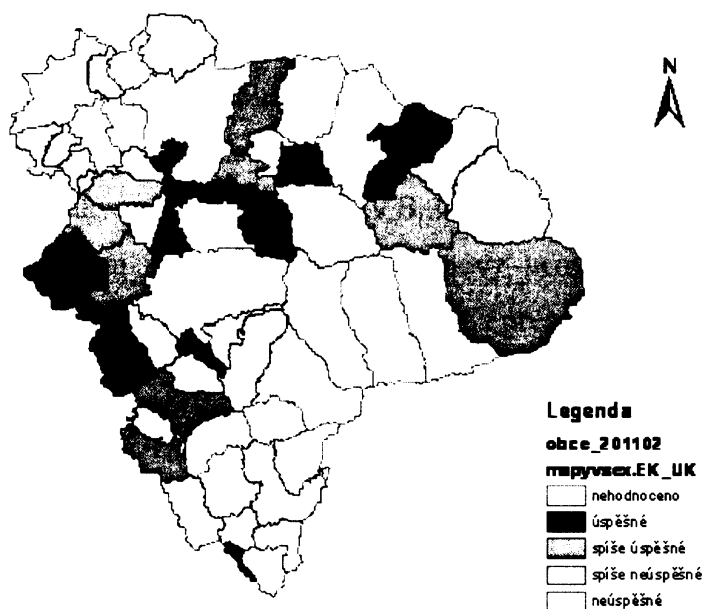
Příznivě byly hodnoceny nižší průměrná míra nezaměstnanosti, vyšší počet společností v obci na jednoho obyvatele a vyšší počet podnikatelských subjektů (fyzických osob) v obci na jednoho obyvatele.

Průměrná míra nezaměstnanosti v jednotlivých obcích se pohybovala v rozmezí od 4,9 % do 19,2 %. Nezaměstnanost v obcích Vsetínského okresu je relativně vysoká. Téměř v 80 % obcí dosáhla průměrná míra nezaměstnanosti hodnoty nad 10 %. Akciové společnosti

se vyskytovaly velmi zřídka – pouze ve 21 % obcích. Pokud se ale v dané obci objevily, bylo jich zpravidla více. Nejvyšší absolutní počet akciových společností se nacházel ve Velkých Karlovicích (4 akciové společnosti). Nejčastěji v obcích sídlily obchodní společnosti (v 98 % obcí se nalézala alespoň jedna) a jejich počty byly vzhledem k ostatním častější (1 – 25 v jedné obci). Co se týká družstevních společností většinou se vyskytovala v obci pouze jedna. Podíl obcí, kde sídlily družstevní společnosti, byl 32 %. Počty podnikatelských subjektů za obce byly ve vztahu k předcházejícím relativně hojné a mohou dokazovat dobrou podnikatelskou atmosféru v regionu. Bohužel nebylo možné dohledat, které podnikatelské subjekty byly skutečně aktivní. Nejnižší absolutní počet se nacházel v obci Podolí – 35, nejvyšší počet registrovala opět obec Velké Karlovice – 462.

Korelační analýza provedená na základě Pearsonova koeficientu mezi sumou pořadí dle úspěšného čerpání dotací a sumou pořadí dle ekonomických ukazatelů opět nepotvrdila žádný vztah. Statistická hladina významnosti u Pearsonova koeficientu nebyla signifikantní. Shodná analýza provedená mezi početní velikostí obce a sumou pořadí dle vybraných ekonomických ukazatelů také neprokázala korelační vztah.

Obrázek č.4: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ekonomických ukazatelů

Zdroje dat: vlastní výpočty

Z rozložení vyhodnocení výsledků dle ekonomických ukazatelů (viz.obrázek č.4.) lze opět vysledovat jistý vliv polohy obce a regionálních center. Obce více úspěšné

ve sledovaných charakteristikách se rozkládají zejména v blízkém okolí Vsetína, Valašského Meziříčí i Rožnova pod Radhoštěm. Obce nacházející se podél státní hranice a celá jižní část okresu byly hodnoceny jako méně úspěšné. Hůře na tom byla z hlediska ekonomických ukazatelů i severovýchodní část okresu i přesto, že zde rozkládá město Kelč. Jeho ekonomická vyspělost však není dostatečně významná, aby ovlivňovala okolí.

Konkrétní úspěšné obce podle výsledného pořadí ukazuje tabulka č.15.

Tabulka č.15: Vyhodnocení obcí podle ekonomických ukazatelů

Obce dle ekonomických ukazatelů			
Prvních 5 nejlepších		Posledních 5 nejhorších	
1.	Vigantice	48.	Študlov
2.	Bystřička	49.	Police
3.	Valašské Příkazy	50.	Lužná
4.	Jarcová	51.	Huslenky
5.	Hošťálková	52.	Valašská Senice

Zdroje dat: vlastní výpočty

5.2.3. Ukazatele vzhledu obce

Vzhled obce, respektive centrální části či stav reprezentativních budov, je vizitkou obce. Příjemně působící obec může odrážet správné fungování všech složek v obci a může posloužit ke zvýšení její atraktivity v okolí. Jak uvádí Blažek, B.: „Náves je vizitka nebo fasáda obce, ale často i nejméně čitelné místo z ní, neboť se do ní neobvykle z celé obce nejvíc podepsaly různé historické tlaky a zlomy...“ (Blažek, B. 2004, s. 80). Investice do fyzického vzhledu budov byly také hlavní součástí Programu obnovy venkova. Vzhled a estetické působení prostoru mohou být považovány za nejjednodušší na první pohled viditelné důsledky obnovy vesnice a úspěšného rozvoje.

Za účelem zjištění kvality vzhledu obce bylo provedeno vlastní terénní šetření, které proběhlo ve dnech 17. – 19. 11. 2006. V těchto třech dnech byly navštíveny všechny sledované obce okresu Vsetín. Průměrná doba strávená v jedné vesnici byla přibližně 15 – 20 minut, přičemž byly sledovány jednotlivé předem vymezené charakteristiky. V rámci šetření byla stanovena jednotná hodnotící škála, která byla obodována následovně – vynikající (2 body) , dobré (1 bod), špatné (-1 bod), katastrofální (-2 body). Čím více bodů obec získala, tím více byla považována v dané charakteristice za úspěšnější. Ve výjimečných případech, pokud

se některé charakteristiky v obci nevyskytovaly (základní škola, kostel), byla obec hodnocena v dané charakteristice hodnotou bodu 0.

V rámci první hodnotící podskupiny stav hlavní komunikace a bezprostředního okolí kolem se u hlavní místní komunikace zjišťovala dostatečná šířka, kvalita povrchu a správné označení krajnic, u bezprostředního okolí pak stav upravenosti příkopů. Dále se sledovalo, zda se v obci nachází podél hlavní komunikace chodník (hodnotící škála byla výjimečně ano (1 bod) /ne (-1 bod)). U druhé hodnotící podskupiny vzhled a fyzický stav reprezentativních budov v obci se zjišťoval – jejich stav z hlediska stáří či úspěšné rekonstrukce, z hlediska jejího estetického působení (zvolený barevný odstín omítky, dalších doplňků budovy...) a dále pak upravenosti prostoru před vchodem do budovy. Třetí podskupina fyzický stav a estetičnost řešení centrálního prostoru v obci se skládala z hodnocení celkového dojmu z centrálního prostranství a stavu drobných prvků (laviček, odpadkových košů...), zeleně vysoké i nízké, informačních tabulí. Také byla zvláště sledována péče o památník obětem 2. světové války či kapličku, která většinou tvořila dominantnější prvek centrálního prostranství.

U této kategorie ukazatelů úspěšnosti bylo při terénním šetření nejvíce patrné, jak Program obnovy venkova v jednotlivých obcích fungoval a jeho výsledky nejvíce vynikly. Faktem bylo, že nejvíce prostředků z POV (72 %) směřovalo právě do dotačních titulů 1 – 4. Tyto tituly se zejména týkaly investic do zástavby, veřejných prostranství a místních komunikací. Některé příklady upravenosti či neupravenosti ukazatelů vzhledu obce jsou umístěny v příloze. Z celkového dojmu z terénního šetření lze tvrdit, že obce v okrese Vsetín vzhledově vypadají velmi udržovaně. Jen pro účely porovnání jednotlivých obcí musely být hodnoceny přísněji. Konkurence některých perfektně upravených obcí byla vysoká.

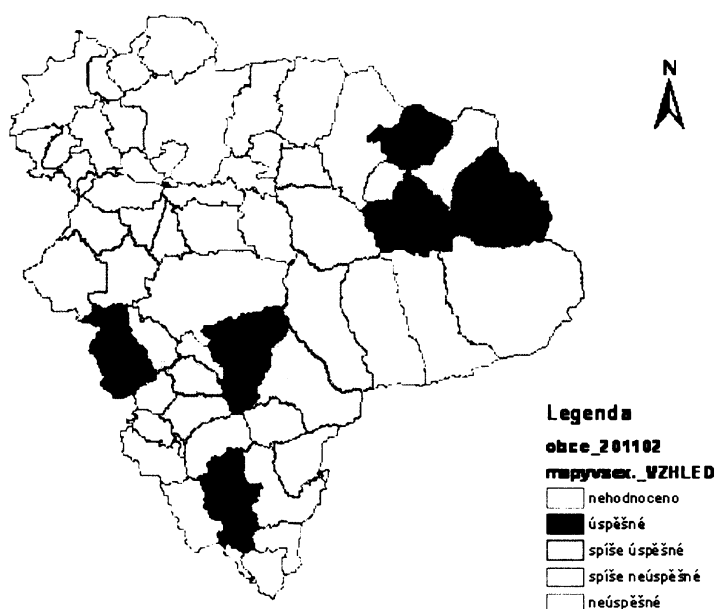
Co se týká hlavní komunikace největší problém byl s její dostatečnou šířkou a úpravou povrchu, často se objevovaly nerovnosti. Stav komunikace byl do jisté míry ovlivněn polohou obce. Pokud se daná obec nacházela na hlavních silničních tazích v okrese, pozemní komunikace byla kvalitnější. Vybavenost chodníky v obcích přesahovala 70 %.

Při hodnocení vzhledu budov nejvíce bodů získaly kostely, u nich byla vyzorována největší péče jak o samotnou budovu, tak o prostranství kolem. 20 obcí ze 38, ve kterých se kostel nacházel, získalo při hodnocení kostela maximální počet bodů (52 % obcí). Pokud byly hodnoceny základní školy, maximální počet získalo 30 % obcí, u obecních úřadů to bylo pouhých 13 % obcí. Obecní úřady byly nejpřísněji hodnoceny, protože právě ony jsou

nejvýznamnějšími reprezentanty obce. V jejich případě byl největší problém s tím, že byly umístovány do dříve klasických budov, které se stavěly v období komunistické éry, přičemž jejich vzhled ani stav není u většiny kvalitní. Úprava prostranství před vchodem také nebyla tak důkladná, jako tomu bylo v případě kostelů nebo základních škol.

Z hlediska urbanistické struktury se v obcích okresu Vsetín nejedná o tradiční vesnice „návesního“ typu, proto byl v rámci poslední podskupiny hodnotících ukazatelů u sledovaných obcí vyhledán centrální prostor, tedy místo, kde dochází k největší kumulaci obyvatel. Maximální počet z hodnocení celkového dojmu z centrálního prostoru získalo 19 % obcí. Pozitivně dopadlo hodnocení u stavu údržby památníku a informačních tabulí, méně pozitivně pak u vysoké zeleně a drobných prvků.

Obrázek č.5: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ukazatelů vzhledu

Zdroje dat: vlastní výpočty

Korelační analýzou s využitím Pearsonova koeficientu korelace byl zjištěn vztah sumy pořadí dle ukazatelů vzhledu a počtem obyvatel, sumou pořadí dle úspěšného čerpání dotací, a sumou pořadí dle ukazatelů vybavenosti.

Mezi sumou pořadí dle ukazatelů vzhledu a sumou pořadí dle úspěšného čerpání dotací byl vysledován negativní vztah (Pearsonův koeficient -0,322, signifikace 0,05), který znamenal skutečnost, že čím obec vzhledově vypadala lépe, tím horší pozice zaznamenávala při porovnání dle čerpání dotací, tudíž patřila mezi méně čerpající. Prostředky

z Programu obnovy venkova tedy směřovaly do obcí, které jsou v kategoriích týkajících se vzhledu hodnoceny negativně. Tato skutečnost by znamenala, že finance z POV sice spravedlivě plynuly do obcí, které pomoc nejvíce potřebovaly, neboť se nejedná o ukazatel, který by byl v čase dramaticky proměnlivý, ale rozdíl mezi obcemi z hlediska jejich vzhledu musel být velmi výrazný, neboť i po 6-tiletém průběhu POV je stále patrný. Obce, které nejvíce Program využívaly, jsou hodnoceny hůře.

Negativní korelace byla vyzorována i mezi sumou pořadí dle ukazatelů vzhledu a počtem obyvatel (Pearsonův koeficient -0,610, signifikace 0,01). Horší pozice při hodnocení vzhledu zaujímaly obce populačně menší.

Naopak kladný vztah byl vyzorován mezi sumou pořadí dle ukazatelů vzhledu a sumou pořadí dle ukazatelů vybavenosti. Pokud tedy obec byla dobře vypadala, byla i dobře vybavená. Kladně korelovala i suma pořadí dle ukazatelů vzhledu a sumou pořadí dle ukazatelů aktivity, zejména aktivity týkající se kulturního života v obci.

Obrázek č.5 ukazuje rozložení vyhodnocení výsledků ukazatelů vzhledu v regionu. V rámci těchto ukazatelů nebyl patrný negativní vliv státní hranice, ba naopak úspěšné obce se více rozkládaly ve východní části okresu. Důvodem zřejmě bude dokázaná souvislost ukazatele s velikostí obce, neboť v této oblasti se právě nachází početně i rozlohou velké obce.

Konkrétní úspěšné obce dle výsledného pořadí ukazuje tabulka č.16.

Tabulka č.16: Vyhodnocení obcí podle ukazatelů vzhledu obce

Obce dle ukazatelů vzhledu obce			
Prvních 5 nejlepších		Posledních 5 nejhorších	
1.	Dolní Bečva	48.	Oznice
2.	Hutisko-Solanec	49.	Jarcová
3.	Hovězí	50.	Lužná
4.-5.	Horní Lideč	51.	Malá Bystřice
4.-5.	Janová	52.	Velká Lhota

Zdroje dat: vlastní výpočty

5.2.4. Ukazatele vybavenosti obce

Investice do vybavenosti obce tvořily podstatnou část Programu obnovy venkova. Vybavenost, či případnou nevybavenost lze považovat za rozvojový problém. Někteří autoři hovoří o investicích do chybějící vybavenosti jako o tzv. investicích zajišťujících standard neboli

„investice k odstranění starých zátěží“ (Perlín 2006). Úspěšná obec by měla zajistit vybavení, které odpovídá statusu venkovská obce. V rámci sledování tohoto kritéria byla hodnocena technická a občanská vybavenost. Mezi standardní technické vybavení, které bylo zkoumáno, patřila přítomnost vodovodu, kanalizace bez napojení ČOV, kanalizace s napojením ČOV a plynofikace. Za další dnes nezbytně nutné vybavení by mohla být považována možnost připojení se k vysokorychlostnímu internetu nebo dostupnost sítě mobilních operátorů. Vzhledem k tomu, že pokrytí území ČR signálem mobilních operátorů je dnes téměř ve všech osídlených oblastech, nebyl tento ukazatel sledován (viz.např. www.t-mobile.cz – mapy pokrytí). Za ukazatel týkající se přítomnosti internetové sítě byla zvolena možnost přístupu k veřejnému internetu. S využitím internetu též souvisela proměnná vlastní internetové stránky obce. Oba ukazatele byly sledovány v rámci občanské vybavenosti. Vlastní internetové stránky obce jsou v dnešní době nezbytné jednak pro propagaci obce, jednak jako nový rychlý způsob komunikace s občany, proto jejich existence byla považována za důležitou. Dále se jako součást standardní občanské vybavenosti sledovala přítomnost základní školy, jako nositele vzdělanosti a kultury v obci, knihovny, jako kulturně-osvětového zařízení, zdravotního střediska, jako přiblížení zdravotní péče občanům, kulturního zařízení, jako místa pro setkávání občanů a pro pořádání veřejných akcí, a sportovního zařízení, jako možnosti sportovního vyžití občanů.

Data byla získána z Městské a obecní statistiky ČSÚ – Základní údaje o obcích (údaje roku 2004) – oddíly technická vybavenost, kultura, sport, školství a zdravotnictví. Pokud se vybavení nebo služba v obci nacházela, byla obodována hodnotou 1, pokud nebyla přítomna, získala hodnotu 0. Data odpovídala roku 2004. V rámci technické vybavenosti se veřejným vybavením dle ČSÚ rozumí jeho rozvod do obydlí (domů) občanů (event. podnikům) v obci nebo alespoň v jedné její části z centrálního zdroje (v předložené práci se výše zmíněné týká přítomnosti vodovodu, kanalizace bez napojení ČOV, kanalizace s napojením ČOV a plynofikace). Pro získání hodnoty 1 stačilo napojení na dané vybavení pouze jedné části obce, nebylo tedy nutné napojení všemi domy. Tento fakt může do jisté míry snižovat vypovídací schopnost ukazatelů. Vzhledem ke struktuře osídlení v okrese Vsetín a ke skutečnosti, že jednotlivá sídla na sebe urbanisticky navazují, připojení k danému vybavení se v tomto případě může týkat 70 – 90 % domů.

Údaje o zdravotnictví, školství a kultuře získal ČSÚ z databází jednotlivých příslušných ministerstev. V předložené práci byl výskyt příslušných občanských vybavení hodnocen následovně. Hodnotu 1 získala obec, pokud se v ní nacházela základní škola vyššího

stupně (1. – 9. ročník) nebo alespoň základní škola nižšího stupně (1. – 5. ročník). V případě přítomnosti knihovny se jednalo o oddíl veřejná knihovna včetně poboček. Při hodnocení přístupu ke zdravotní péči, tedy přítomnosti zdravotního střediska, obec dosáhla hodnoty 1 v případě, že zde fungovala samostatná ordinace praktického lékaře nebo alespoň jeho detašované pracoviště. V rámci hodnocení kulturního zařízení k získání hodnoty 1 stačila v obci přítomnost alespoň jednoho zařízení patřící do kategorie kulturní zařízení ostatní, která je definována jako kulturní objekty určené k uspokojování kulturních potřeb a zájmů občanů menšího územního celku (kulturní domy, kulturní kluby, samostatné kulturní sály, samostatné klubovny a kluby důchodců). Poslední byla sledována možnost sportovního vyžití, kdy pro hodnotu 1 stačil výskyt alespoň jednoho hřiště (s provozovatelem nebo správcem) či jiných zařízení pro tělovýchovu (s provozovatelem nebo správcem).

Pouze pokud se jednalo o charakteristiku přístup k veřejnému internetu byl využit jiný zdroj – databáze veřejný internet (www.verejnyinternet.cz).

Tabulka č.17: Podíl obcí s přítomností daného vybavení či služby (%)

Podíl obcí s přítomností daného vybavení či služby		%
Technická vybavenost	Vodovod	88,46
	Kanalizace s napojením na ČOV	36,54
	Kanalizace bez napojením na ČOV	51,92
	Plynofikace	92,31
Občanská vybavenost	Knihovna	98,08
	Internetová adresa	75,00
	Veřejný internet	61,54
	Základní škola	80,77
	Kulturní zařízení	90,38
	Sportovní zařízení	96,15
	Zdravotní středisko	53,85

Zdroje dat: vlastní výpočty

Lze tvrdit, že vybavenost obcí v okrese Vsetín, byla v některých charakteristikách relativně vysoká, přibližující se téměř hodnotě 100 % (viz. tabulka č.17). Investice do vybavenosti obce, zejména tedy rozvoji technické infrastruktury, byly součástí dotačních titulů 8 – 9, částečně 7. U technické vybavenosti měla nejvyšší podíl plynofikace (92 %), který byl dokonce ještě vyšší než přítomnost vodovodu. Pouze 4 obce z celkového počtu 52

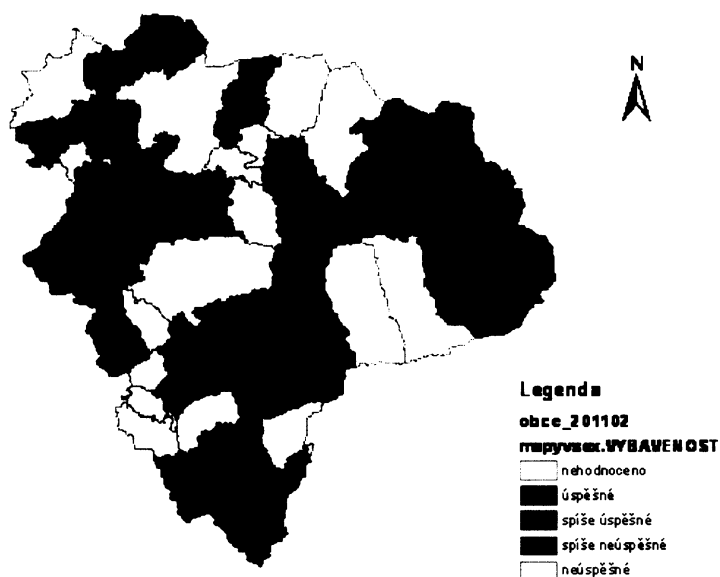
sledovaných neměly zavedený alespoň do jedné části plyn. Tak vysoký podíl byl způsoben intenzivní plynifikací českého i moravského venkova, která proběhla na počátku 90. let a částečně doznívala v rámci Programu obnovy venkova, kdy projekty na plynifikaci tvořily drtivou většinu akcí podpořených v rámci dotačního titulu 8 a asi 15 % v rámci dotačního titulu 7. Kanalizace s napojením na ČOV se nacházela prozatím ve 36 % obcích, hodnota se ale bude postupně zvyšovat, jakmile budou dokončeny všechny etapy jednoho z největších projektů Mikroregionu Vsetínsko – tzv. Akce čistá Bečva, ke kterému jsou připojeny téměř všechny obce okresu Vsetín a jehož hlavním cílem je vyřešit čištění a odvádění odpadních vod u celeného povodí řeky Bečvy a jejích přítoků v okrese Vsetín.

Co se týká občanské vybavenosti, knihovna se nenacházela pouze v jedné obci Valašské Příkazy, žádné sportovní zařízení se nevyskytovalo jen v obcích Pržno a Malá Bystřice. V případě Valašských Příkazů a Malé Bystřice se jedná v porovnání s ostatními obcemi okresu o početně velmi malé obce. Vlastní internetovou adresu mají ¼ obcí, zbylým obcím ji zajišťuje příslušný mikroregion. Veřejný internet mohli občané využívat v 61 % obcích, lze ale tvrdit, že se hodnota bude rychle zvětšovat, pokud budou dále pokračovat projekty týkající se rozšíření internetu do knihoven (více viz. webové stránky Zlínského kraje – projekty).

Po provedení korelační analýzy na základě Pearsonova koeficientu korelace byl zjištěn negativní vztah mezi sumou pořadí dle úspěšného čerpání dotací a sumou pořadí dle ukazatelů vybavenosti. Korelace byla signifikantní na hladině významnosti 0,05. Hodnota Pearsonova koeficientu činila -0,301. Zmíněná korelace tedy znamenala, že obce které nejvíce čerpaly dotace, byly obce nejhůře vybaveny. Jestliže sumy pořadí podle čerpání dotací u dané obce dosahovaly nižších hodnot, tedy obec byla úspěšná v čerpání dotací, pak sumy pořadí podle vybavenosti dosahovaly vyšších hodnot, tedy obec se v rámci vybavenosti umísťovala na horších pozicích. Tato situace by dokazovala skutečnost, že prostředky Programu obnovy venkova skutečně směřovaly do nejméně vybavených obcí, přesto tyto obce zůstávají i nadále nejméně vybavené.

Na základě shodné korelační analýzy byl vyzorován opět negativní vztah mezi počtem obyvatel v obci a sumou pořadí dle ukazatelů vybavenosti. Korelace byla signifikantní na hladině významnosti 0,01, při hodnotě Pearsonova koeficientu -0,635. Zjištěný vztah lze interpretovat tak, že vybavenost obce nepřímo závisí na její populační velikosti. Čím méně obyvatel v obci žilo, tím byla obec hůře vybavená, a tedy její suma

Obrázek č.6: *Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ukazatelů vybavenosti*

Zdroje dat: vlastní výpočty

pořadí byla vyšší, což znamenalo, že se v jednotlivých ukazatelích vybavenosti umísťovala na horších pozicích. Podle již výše zmíněné korelace mezi obcemi úspěšnými v čerpání dotací a početní velikostí, největší objemy finančních prostředků tedy směřovaly k obcím, které pomoc nejvíce potřebovaly, tedy k obcím početně menším a stále hůře vybaveným. Rozdíl mezi obcemi nejvíce vybavenými a nejméně vybavenými musel být o řád vyšší, neboť finanční prostředky vynaložené na jeho rozvoj právě do nejmenších obcí nejméně vybavených, nezměnily výsledné pořadí.

Korelační vztah mezi sumou pořadí dle ukazatelů vybavenosti a sumou pořadí podle ukazatelů vzhledu obce byl již komentován (viz. kapitola 5.4.).

Rozložení výsledků dle ukazatelů vybavenosti je obdobné jako u výsledků ukazatele vzhled (viz. obrázek č. 6). Jen je patrné, že více obcí dosáhlo lepších pozic v rámci tohoto ukazatele. Nachází se zde tedy více kvalitně vybavených obcí, než tonu bylo u vzhledu.

Konkrétní úspěšné obce dle výsledného pořadí ukazuje tabulka.č18.

Tabulka č.18: Vyhodnocení obcí podle ukazatelů vybavenosti

Obce dle ukazatelů vybavenosti			
Prvních 5 nejlepších		Poslední 5 nejhorších	
1.-4.	Branky	48.	Podolí
1.-4.	Francova Lhota	49.	Prlov
1.-4.	Hošťálková	50.-51.	Malá Bystřice
1.-4.	Zašová	50.-51.	Valašská Senice
5.	Hutisko-Solanec	52.	Velká Lhota

Zdroje dat: vlastní výpočty

5.2.5. Ukazatele aktivity obyvatel

Aktivita místních občanů má nezastupitelnou roli při správném chodu obce i při jejím dalším vývoji. Podnítit snahu místních obyvatel zapojit se do života v obci, bylo také snahou Programu obnovy venkova a nadále zůstává prioritou EU. Proto bylo sledování aktivity místních občanů začleněno i při vyhodnocování úspěšné obce.

Hodnocení aktivity místních obyvatel bylo z hlediska získávání dat relativně náročné, zejména u údajů týkajících se kulturní činnosti. Aktivita byla hodnocena ze dvou pohledů. Jedním z nich byla zájmová a kulturní aktivita občanů, druhým bylo hodnoceno zapojení obyvatel do politického dění v obci. Celkem bylo vybráno 5 ukazatelů – počet zájmových spolků v obci, počet veřejných akcí pořádaných v obci, počet kandidujících politických stran v komunálních volbách 2006, počet všech kandidátů na 1 obyvatele v komunálních volbách 2006, účast v komunálních volbách 2006 .

Jako zdrojová základna u prvních dvou ukazatelů byly použity zpravodaje obcí vydávané během 1 roku (konkrétně roku 2006), případně údaje na webových stránkách příslušné obce. Jelikož nebyly všechny zpravodaje či data týkající se těchto ukazatelů zveřejněná, byly údaje doplněny telefonickým dotazováním představitelů příslušných obcí.

Veřejná akce byla započítána pokud byla zveřejněna ve zmiňovaných zpravodajích a netýkala se pouze vybraných skupin obyvatel, ale byla pořádána pro celou veřejnost. Do hodnocení byly zahrnuty všechny akce, organizované obcí nebo místními spolky, bez ohledu na to, zda-li se jednalo o pravidelnou činnost nebo mimořádnou akci. Tím, že daná akce byla zveřejněna v místním zpravodaji, jí byla dodána dostatečná významnost.

Do hodnocení nebyly zařazeny akce typu pravidelné cvičení v sokolovně, tréninky, zápasy fotbalových oddílů a další obdobné činnosti.

Stejným způsobem byly posuzovány zájmové spolky. Zájmové spolky lze dělit na tradiční (Sbor dobrovolných hasičů, Myslivecké sdružení, sportovní oddíl TJ Sokol), spíše tradiční (spolek zahrádkářů, chovatelů, včelařů, kynologů, důchodců, turistů, rybářů, svaz žen, červený kříž...) a netradiční (další sportovní oddíly, hudební tělesa, folklórní kroužky a jiné...). Výzkum se týkal všech spolků, které v obci organizují jakoukoli činnost, bez ohledu na jejich formální postavení nebo registraci spolku. Všechny veřejné akce i zájmové spolky měly stejnou váhu.

Údaje týkající se zapojení do politického života v obci byly použity z publikace Volby do zastupitelstev obcí 2006 - okres Vsetín, zveřejněné na webových stránkách ČSÚ Zlín.

Příznivě byly hodnoceny vyšší počty veřejných akcí, zájmových spolků, kandidujících stran v obci a vyšší hodnoty proměnné počet všech kandidátů ku počtu obyvatel a podílu odevzdaných úředních obálek ku počtu zapsaných voličů, tedy proměnná účast ve volbách.

Jak vyplývá z výzkumu týkajícího se zájmových spolků na venkově (výzkum z programu České zemědělské univerzity) z roku 2004, jednoznačně mezi kraji výrazně vyčnívá Zlínský kraj. Tato oblast převyšuje ostatní kraje jak v počtu pořádaných akcí v obci – průměrná hodnota na obec 8,65 (ČR – 2,66), tak v počtu spolků – průměrná hodnota na obec 5,29 (ČR – 1,59) (více viz. Perlín 2004). V předložené práci byla také doložena velmi vysoká zájmová a kulturní aktivita v obcích v okrese Vsetín. Bylo zjištěno, že v průměru na obec ročně připadalo 11,65 akcí a průměrný počet spolků v obci byl 5,8.

Tradiční zájmové spolky (Sbor dobrovolných hasičů, Myslivecké sdružení, sportovní oddíl TJ Sokol) působí až na výjimky ve všech obcích. Z netradičních spolků se relativně často vyskytují taneční folklórní kroužky, dechové a cimbálové kapely. Jeden a více takových spolků funguje v téměř 30 % obcích, což dokazuje tradiční založení místních obyvatel. Mezi nejzajímavější spolky, které v obcích působí, je nutné jmenovat Občanské sdružení Vesničko má milovaná (Francova Lhota), Osvětová beseda Valašská Bystřice, Valašský sbor portášský (Valašská Bystřice) a Svaz postižených civilizačními chorobami (Růžďka). Zejména první dva spolky jsou ukázkou, jak by to v obci mělo vypadat. Sdružují se v nich obyvatelé, kterým není lhostejný budoucí vývoj obce a aktivně se jej snaží ovlivnit.

Co se týká hodnocení veřejných akcí, nejvíce byly v obcích pořádány plesy, alespoň jeden v roce byl organizován v 75 % obcích. Dále mezi nejčastěji se objevující akce v obci

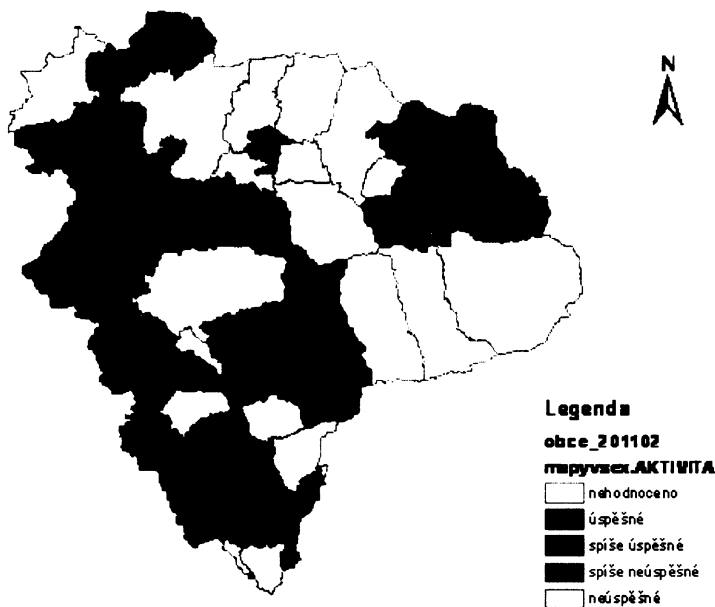
bylo možné zařadit oslavy masopustu – tzv. „fašanky“, které byly udržovány ve 40 % obcích, dny matek, pořádání dětských dnů, poutí, mikulášských obchůzek a vánočních koncertů. Z tradičních akcí se kromě masopustu ještě v některých obcích dodržují „řehtačky“ na Velikonoce a svátek sv. Floriána a sv. Lucie. Mezi modernější akce pařilo pouštění draků, pálení čarodějnic a nově populární pochody kolem vesnic (ve 21 % obcích) nebo gastronomické akce – ochutnávky nakládaného zelí, degustace slivovice nebo soutěže o nejlepší guláš. Některé obce byly spíše zaměřeny na tradiční akce, jiné spíše na akce sportovní, záleželo na tom, jaké spolky v obci fungovaly. V 60 % obcí se během roku konal alespoň jeden sportovní turnaj, velmi oblíbené byly o pohár pana starosty. V některých obcích jsou tradičně pořádány i přímo festivaly, např. Mezinárodní festival dechových kapel (Lidečko), Valašský náky (multi-žánrový hudební festival v Lužné), Amfolkfest (hudební festival ve Francově Lhotě), Dny valašského divadla (Hovězí) a další. Různorodost a počet akcí v některých obcích byl opravdu vysoký. Právě aktivita a tradiční založení místních obyvatel, která je také do jisté míry ovlivněno stálým osídlením, je to, čím se odlišuje tato oblast Česko-Slovenského pohraničí od jiných oblastí např. pohraničních oblastí postižených vysídlením. Tato skutečnost by mohla přispět k dalšímu pozitivnímu rozvoji.

Pokud se jedná o politickou aktivitu občanů sledovanou při volbách 2006, byla relativně vysoká. Průměrná účast ve volbách byla v obcích 61,7 %. Průměrný počet volebních stran v obci byl 5,5. Tak vysoká hodnota byla způsobena několika extrémně vysokými hodnotami, kdy v obcích Hošťálková a Střítež nad Bečvou kandidovalo přibližně 30 politických stran, v obci Kateřince 39. V těchto případech kandidovali za jednu stranu pouze jednotlivci. Maximální podíl kandidátů na počet obyvatel 16,1 % byl zaznamenán v obci Police, minimální v obci Jablůnka 1,1 %. Průměrný podíl kandidátů ku počtu obyvatel činil 3,6 %.

Po provedení korelační analýzy celkové sumy pořadí dle ukazatelů aktivity obyvatel s populační velikostí a sumou pořadí dle čerpání dotací nebyl vysledován mezi zmiňovanými ukazateli žádný korelační vztah. Statistická hladina významnosti u Pearsonova koeficientu nebyla signifikantní. Pokud ale kritéria aktivity byla rozdělena podle dvou pohledů na ukazatele za prvé týkající se zájmové činnosti a kulturního života v obci (počet zájmových spolků v obci a počet veřejných akcí pořádaných v obci) a za druhé týkající se politické angažovanosti (počet kandidujících politických stran v komunálních volbách 2006, počet všech kandidátů na 1 obyvatele v komunálních volbách 2006, účast v komunálních volbách 2006), korelační vztah zjištěn byl. Kladně korelovala suma pořadí dle politické

angažovanosti a populační velikostí (Pearsonův koeficient 0,349, hladina významnosti 0,05). Naopak záporný vztah byl vysledován mezi sumou pořadí dle zájmové činnosti a kulturního života v obci a početní velikostí (Pearsonův koeficient -0,604, hladina významnosti 0,01).

Obrázek č.7: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ukazatelů aktivity obyvatel

Zdroje dat: vlastní výpočty

Pokud byla obec populačně větší, provozovalo v ní činnost více zájmových spolků a organizovalo se více veřejných akcí, politická angažovanost byla ale nižší. Pokud byl sledován korelační vztah s úspěšností obcí dle čerpání dotací, pak u sumy pořadí dle zájmové činnosti a kulturního života byl Pearsonův koeficient korelace -0,417 (signifikace 0,01). Zajímavá korelace byla vyzkoumána mezi sumou pořadí dle zájmové činnosti a kulturního života a sumou pořadí dle ukazatelů vybavenosti a vzhledu obce. Všechny tyto charakteristiky spolu navzájem kladně korelovaly. U sumy pořadí dle politické angažovanosti žádné korelace s výše zmiňovanými charakteristikami nebyly vysledovány.

Jak lze vysledovat z obrázku č.7, za střediska aktivního obyvatelstva lze považovat jižní výběžek okresu, západní oblast v okolí města Kelč a oblast na jih od Vsetína. Jak bylo zmíněno výše u korelace, pokud by byl ukazatel rozdělen na dva zmíněné pohledy – zájmová aktivita a politické aktivita, rozložení by bylo odlišné. Nicméně oblasti v okolí města Kelč a jižní část okresu si velmi zakládají na dodržování tradic, koncentruje se zde více věřícího obyvatelstva.

Konkrétní úspěšné obce dle výsledného pořadí ukazuje tabulka č.19.

Tabulka č.19: Vyhodnocení obcí podle ukazatelů aktivity

Obce dle ukazatelů aktivity obyvatel			
Prvních 5 nejlepších		Posledních 5 nejhorších	
1.	Kunovice	48.	Růžďka
2.	Ústí	49.	Pržno
3.	Francova Lhota	50.	Velká Lhota
4.	Ratiboř	51.	Jarcová
5.	Vidče	52.	Jablůnka

Zdroje dat: vlastní výpočty

5.2.6. Ukazatele fungování obce

Ukazatele týkající se této problematiky sledovaly způsob organizace a řízení obce a aktivitu jejích představitelů, která je klíčová při nastartování úspěšného rozvoje obce. Důležitost optimálně vyrovnaného rozpočtu by měla odrážet správné hospodaření v obci. Aktivní zastupitelé by měli mít hlavní podíl na rozkvětu obce, přičemž se kladl důraz na zapojení obce do jiných podpůrných programů než POV a účast ve sdružení obcí.

Hodnocení správného fungování obce mělo být založeno na analýze rozpočtu v jednotlivých obcích za dostupné období (2000 – 2005). Problémem bylo, jak stanovit kritéria pro hodnocení úspěšného hospodaření obce. Klíčové je definování „úspěšnosti“ obce.“ Je možné považovat za úspěšnou obec, která má monotónně mírně rostoucí trend vyrovnaného rozpočtu, ale výdaje se týkají pouze výdajů běžných do chodu obce. Nebo je úspěšná ta obec, která se snaží investovat, ale poté dochází k vysokým výchytkám v objemu rozpočtu a k rozdílům v jeho výdajové části. Navíc se obce nacházejí v různé fázi v hospodaření, některé již prodělaly investiční vlny, jiné se na ně teprve chystají.

Původně mělo být sledováno zadlužení obcí, ale opět vyvstal problém s hodnocením, neboť krátkodobá zadluženost nemusí znamenat, že obec neúměrně hospodaří. Obec mohla využít příležitosti úvěru na větší investici, kterou v průběhu následujících let bez ohledu na narušení jejího hospodaření postupně splatí nebo se mohlo jednat o částku, která obec skutečně dlouhodobě zatěžuje a brání jí v dalším rozvoji. Vláda České republiky přijala dne 14. dubna 2004 usnesení č. 346 o Regulaci zadluženosti obcí a krajů pomocí ukazatele dluhové služby, které se každoročně sleduje. Jako hranice únosné zadluženosti byla přijata výše ukazatele dluhové služby do 30 % (více viz. www.mfcr.cz). Při hodnocení v roce 2004 bylo zjištěno 185 obcí s hodnotou dluhové služby přesahující hraničních 30% (více viz. Eliáš

2004). V celém Zlínském kraji bylo takto zatížených obcí pouhých 9, proto bylo od hodnocení úvěrového zatížení upuštěno. Cenný by byl posudek zhodnocení majetku obcí, ale pro svou náročnost získávání dat a hodnocení, také tento ukazatel nebyl zvolen.

Pro účely předložené práce byl sledován vývoj kapitálových výdajů a nedaňových příjmů. Jako ukazatele byly zvoleny index vývoje kapitálových výdajů na počet obyvatel (2005/2000) a index vývoje nedaňových příjmů na počet obyvatel (2005/2000). První ukazatel měl měřit zda se zvyšuje soběstačnost v hospodaření obcí. Součástí nedaňových příjmů jsou zejména příjmy z vlastní činnosti, příjmy z pronájmu majetku, z prodeje neinvestičního majetku a další. Částečně by mohl tento ukazatel záviset na objemu majetku obce, a tedy do jisté míry zastupovat přímé zhodnocení majetků obcí. Pozitivně bylo hodnoceno zvýšení indexu. Prostřednictvím kapitálových výdajů obce financují zejména investiční akce, čímž měla být zjištěna investiční aktivita obcí. Pozitivně bylo opět hodnoceno zvýšení indexu. Rozpočty obcí patří mezi charakteristiky relativně velmi variabilní, tudíž by mohl být index ovlivněn nepravidelným vychýlením. Z tohoto důvodu byl sledován i trend vývoje celkových příjmů a výdajů v obci v období 2000 – 2005.

Data o rozpočtech za jednotlivé obce byla získána z Automatizovaného rozpočtového informačního systému (ARIS), jehož zřizovatelem je ministerstvo financí, a která zajišťuje informace vztahující se k datové oblasti účetního a finančního výkaznictví mimo jiné též územních samosprávných celků.

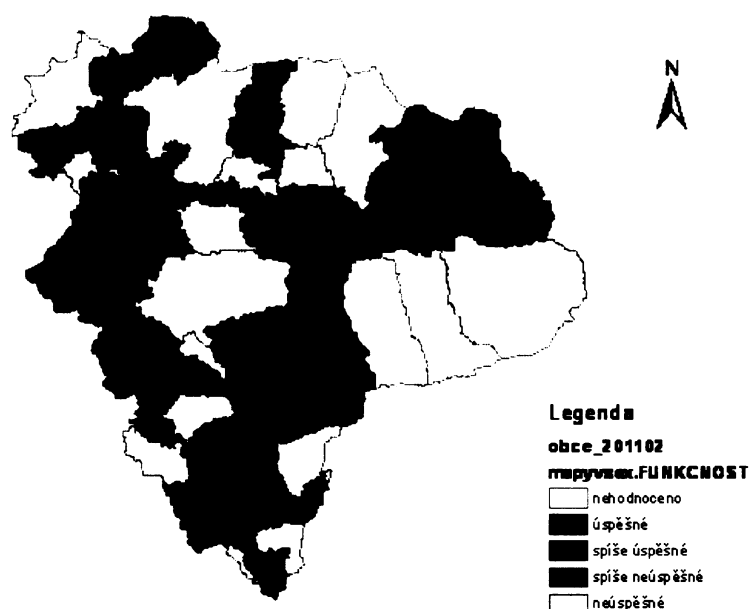
Dalším sledovaným ukazatelem byl počet projektů EU v obci, který měl odkrýt aktivitu místních představitelů obcí a jejich přizpůsobení se novým podmínkám. Projekty dotované EU jsou vesměs projekty více administrativně náročné ve srovnání např. s Programem obnovy venkova, kterým předchází dlouhé období přípravných činností. Jestliže se tedy takový projekt v obci uskutečnil, svědčí to o pilném dlouhodobém úsilí jeho organizátorů. Údaje byly získány z databáze Integrovaného regionálního informačního systému (IRIS), která poskytuje informace o jednotlivých projektech, které byly spolufinancovány z peněz EU. Systém IRIS je spravován Centrem pro regionální rozvoj České republiky (CRR ČR). Pokud uskutečněný projekt podala sama obec, za každý získala 3 body. Jestliže byl projekt podán jiným subjektem působícím v obci nebo mikroregionem, ale měl dopad na území dané obce, dostal 1 bod.

Posledním, spíše doplňujícím ukazatelem, byla účast ve svazcích obcích, která měla hodnotit ochotu spolupracovat s okolními obcemi. Za každé členství v mikroregionu získala obec 1 bod, pokud byla předsedou některého z mikroregionu obdržela 2 body. Údaje byly

získány z publikace ČSÚ Zlín – Mikroregiony Zlínského kraje 2005. Jelikož se v případě účasti ve svazku obcí nejedná o klíčový ukazatel, byla mu přidělena váha 0,5.

Trendy vývoje rozpočtů v jednotlivých obcích bylo možné rozdělit do 4 skupin. První skupina (A) se vyznačovala pravidelným mírným růstem celkových příjmů a výdajů, případně výchylkou v jednom roce, přičemž hodnota výdajů byla relativně shodná s hodnotou příjmů. Do této skupiny náležel největší podíl obcí 37 %. Vývoj rozpočtů druhé skupiny (B) byl do jisté míry podobný, rozdílem byl relativně strmější růst celkových příjmů i výdajů, opět jejich rozpočty byly vyrovnané. Tento vývoj svědčí o velké investiční aktivitě v posledních letech. Podíl obcí s tímto trendem byl 17 %. Pokud se jedná o třetí skupinu (C), pak bylo možné konstatovat, že se hodnoty jejich příjmů i výdajů za sledované období pohybovaly

Obrázek č.8: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle sumy pořadí ukazatelů fungování obce

Zdroje dat: vlastní výpočty

kolem konstantní hodnoty, při občasných výchylkách mezi výdaji a příjmy. Procento obcí s výše zmíněným vývojem rozpočtů bylo 29 %. Poslední skupina (D) se vyznačovala velmi nespecifickým vývojem, kdy se nebylo možné vysledovat žádný určitý trend a jednalo se spíše o nevyrovnané rozpočty. Do této skupiny náleželo 17 % obcí. Zjištěné trendy vývoje rozpočtů mohly ovlivňovat hodnoty sledovaných charakteristik a vysvětlovat některé extrémní hodnoty.

Co se týká, vývoje kapitálových výdajů, nárůst byl zaznamenán u 42 % obcí, kdežto pokles u 57 % obcí. Jedna obec Velká Lhota dokonce nevykázala ve sledovaném období žádné kapitálové výdaje. Hodnoty jsou ovlivněny fází hospodaření obce, jestli větší investice již byly provedeny, nebo se teprve chystají. V této práci bylo cílem především hledání souvislostí s využíváním Programu obnovy venkova, proto byly pozitivně hodnoceny právě ty obce, u nichž došlo ke zvýšení kapitálových výdajů v tomto sledovaném období. Zvýšení daňových příjmů bylo vysledováno u 38 % obcí, u zbývajících došlo k poklesu.

V rámci akcí podporovaných EU se v okrese Vsetín jednalo celkem o 75 projektů, 4 projekty byly předvstupní, zbývajících strukturální, přičemž 38 projektů bylo v rámci INTERREG IIIA Česká republika – Slovenská republika a 33 projektů v rámci strukturálních Společného regionálního operačního programu. Průměrný počet projektů podporovaných EU, které měly dopad na území jedné obce, byl 5,3. Projektů, které podaly samotné obce, bylo celkem 17. Nejvyšší počet projektů podala obec Horní Lideč – 4.

Na území okresu Vsetín působí 7 mikroregionů – Svazek obcí Mikroregion Valašskomeziříčsko-kelečsko, Sdružení obcí Mikroregionu Vsetínsko, Sdružení pro rozvoj mikroregionu Střední Vsetínsko, Sdružení Mikroregion Rožnovsko, Sdružení obcí Hornolidečska, Sdružení Hornovsacká dráha, Sdružení obcí mikroregionu Jižní Valašsko. Průměrný počet mikroregionů, ve kterých je jedna obec členem, je 1,88. Pouze dvě obce – Jablůnka a Lidečskou jsou předsedy mikroregionů. Zbývajícím svazkům předsedá příslušné město.

Korelační analýzou nebyl vypořádan žádný vztah mezi sumou pořadí dle ukazatelů fungování obce a počtem obyvatel ani sumou pořadí dle úspěšného čerpání dotací. Jistá korelace byla ale vypořádaná mezi sumou pořadí dle ukazatelů fungování obce a sumou pořadí dle ukazatelů vybavenosti. Pearsonův koeficient korelace byl 0,420 na statistické hladině významnosti 0,01. Danou skutečnost si lze vysvětlit, že čím je obec více vybavená, tím měla vyšší index kapitálových výdajů, více byla zapojena do mikroregionální spolupráci a bylo v ní uskutečněno více projektů EU. Relativně vysoký Pearsonův koeficient korelace byl vypořádan také mezi ukazateli funkčnosti a aktivity, což by mohlo potvrzovat předpoklad, že aktivní obyvatelstvo příznivě působí na aktivitu celé obce. Obce s aktivním obyvatelstvem byly hodnoceny pozitivně v kritériích funkčnosti obce, tedy se jim mohly zvýšit nedaňové příjmy, kapitálové výdaje, obec nebo obyvatelé se podíleli na projektech z EU či se účastní činnosti ve svazcích obcích, tedy vše vede k úspěšnému rozvoji obce.

Co se týká rozložení výsledků ukazatele v regionu, nebyly vyzorovány výraznější souvislosti s polohou.

Konkrétní úspěšné obce dle výsledného pořadí ukazuje tabulka č.20.

Tabulka č.20: Vyhodnocení obcí podle ukazatelů fungování obce

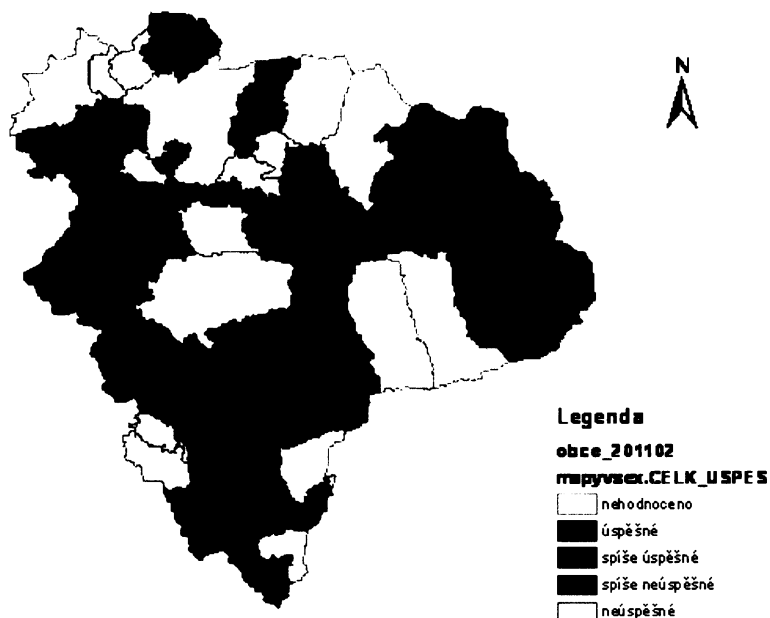
Obce dle ukazatelů fungování obce			
Prvních 5 nejlepších		Posledních 5 nejhorších	
1.	Bystřička	48.	Ústí
2.	Francova Lhota	49.	Valašské Příkazy
3.	Dolní Bečva	50.	Valašská Senice
4.	Lidečko	51.	Vidče
5.	Jablůnka	52.	Velké Karlovice

Zdroje dat: vlastní výpočty

5.3. Hodnocení celkové úspěšnosti obcí podle stanovených kritérií

Na základě provedení součtu pořadí výsledných sum pořadí dle jednotlivých proměnných u všech hodnotících skupin kritérií úspěšnosti bylo provedeno vyhodnocení nejúspěšnějších obcí celkem.

Obrázek č.9: Výsledné rozložení obcí v okrese Vsetín podle celkové úspěšnosti dle stanovených kritérií

Zdroje dat: vlastní výpočty

Úspěšnou obec charakterizuje kvalitní ekonomická základna, vzhled, vybavenost, aktivita obyvatel, zejména v zájmové činnosti a kulturním životě v obci a funkčnost obce. Jen u demografických charakteristik nebyla prokázána s celkovou úspěšností žádná souvislost.

Korelační analýzou byl sice potvrzen vztah mezi sumou pořadí dle úspěšného čerpání dotací a výslednou sumou pořadí celkové úspěšnosti obcí podle stanovených kritérií, tento vztah byl ale záporný. Obce úspěšné v čerpání dotací byly z hlediska celkové úspěšnosti ohodnoceny negativněji. Finanční prostředky z Programu obnovy venkova plynuly do nejproblémovějších oblastí, ale jejich pomoc se v celkovém hodnocení úspěšnosti neprojevila.

Dále byla potvrzena souvislost mezi celkovou úspěšností obcí a početní velikostí (Pearsonův koeficient korelace -0,475, signifikace 0,05). Původní hypotéza zněla, že počet obyvatel souvisí s její úspěšností, respektive čím méně obyvatel v obci žije, tím více má obec problémů zejména organizačních, ekonomických, existenčních. Vzhledem k výše zmíněné korelaci byl tento fakt potvrzen.

Z hlediska územního rozložení obcí (viz. obrázek č.9), lze vyzorovat, že celkově nejúspěšnější obce se rozkládají v okolí největšího regionálního centra Vsetína a v severovýchodní oblasti okresu v blízkosti Rožnova pod Radhoštěm. Obce ležící na státní hranici jsou hodnoceny jako spíše celkově neúspěšné.

Konkrétní úspěšné obce podle výsledného pořadí ukazuje tabulka.č.21.

Tabulka č.21: Vyhodnocení obcí podle celkové úspěšnosti dle stanovených kritérií

Obce podle celkové úspěšnosti			
Prvních 5 nejlepších		Posledních 5 nejhorších	
1.	Francova Lhota	38.	Oznice
2.	Zašová	39.	Střítež nad Bečvou
3.	Dolní Bečva	40.	Růžďka
4.	Hutisko-Solanec	41.	Valašská Senice
5.	Kateřinice	42.	Prlov

Zdroje dat: vlastní výpočty

Srovnání nejúspěšnějších obcí z hlediska čerpání dotací a obcí nejúspěšnějších celkem ukazuje tabulka č.22. Pokud by mělo být potvrzeno, že POV skutečně splnil své cíle alespoň u obcí neaktivnějších a přispěl tak k nastartování jejich úspěšného rozvoje obcí, pak by pořadí nejúspěšnějších obcí měla být shodná nebo alespoň podobná. Srovnání

Tabulka č.22: Srovnání pořadí obcí podle úspěšnosti v čerpání dotací a celkové úspěšnosti

Obec	Pořadí v úspěšnosti dle čerpání dotací	Pořadí v celkové úspěšnosti	Obec	Pořadí v celkové úspěšnosti	Pořadí v úspěšnosti dle čerpání dotací
Študlov	1.	27.	Francova Lhota	1.	31.
Podolí	2.-3.	48.	Zašová	2.	28.
Ústí	2.-3.	42.	Dolní Bečva	3.	48.
Oznice	4.	41.	Hutisko-Solanec	4.	38.
Horní Lideč	5.	23.	Kateřinice	5.	44.
Dolní Bečva	48.	3.	Oznice	48.	4.
Hovězí	49.	14.	Střítež nad Bečvou	49.	11.
Halenkov	50.	32.	Růžďka	50.	27.
Lešná	51.	25.	Valašská Senice	51.	9.
Vidče	52.	18.	Prlov	52.	23.

Zdroje dat: vlastní výpočty

potvrdilo spíše opačnou situaci. Obce, které patřily mezi nejúspěšnější z hlediska čerpání dotací zaujímaly spíše horší pozice v hodnocení úspěšnosti celkem a naopak obce celkově nejúspěšnější se umísťovaly v horších pozicích v čerpání dotací. Tato skutečnost by opět nepřímo dokazovala nízkou efektivitu POV.

Tabulka č.23: Srovnání typů projektů podpořených v 5 nejúspěšnějších obcích v čerpání dotací a 5 nejúspěšnějších obcích celkem

Hodnocení	Obce	Podíl podpořených projektů dle dotačních titulů (%)	
		Dotační tituly 1.-4.,8.-9.	Dotační tituly 6.-7.
5 nejúspěšnějších obcí v čerpání dotací	Horní Lideč	25,0	75,0
	Oznice	33,3	66,7
	Podolí	90,0	10,0
	Študlov	90,9	9,1
	Ústí	77,8	22,2
5 nejúspěšnějších obcí celkem	Zašová	72,7	27,3
	Dolní Bečva	85,7	14,3
	Francova Lhota	100,0	0,0
	Hutisko-Solanec	75,0	25,0
	Kateřinice	75,0	25,0

Zdroje dat: www.isu.cz, vlastní výpočty

Mezi typy podpořených projektů z POV u obcí úspěšných v čerpání dotací ani u obcí úspěšných celkem nebyl vysledován zásadní rozdíl. Ve většině obcí tvořily drtivou většinu projektů akce v rámci dotačních titulů 1 – 4, 8 a 9 Projekty do rozvoje (dotační tituly 6 – 7) tvořily hodnotu kolem 20 %. Výraznější podíl zaznamenaly pouze první dvě nejúspěšnější obce v čerpání dotací – Horní Lideč a Oznice. U obce Horní Lideč se skutečně jednalo v rámci dotačního titulu 7 o projekty směřující do rozvoje celého mikroregionu (např. Rozvoj Valašsko-púchovského pomezí, Rozvoj Česko-Slovenského pohraničí, Školení a poradenství

projektového management). Projekty v rámci dotačního titulu 7 v obci Oznice směřovaly výhradně do rozvoje infrastruktury.

5.4. Shrnutí

Cílem analýzy bylo zjistit, jak souvisela úspěšnost obce v realitě (dle stanovených hodnotících skupin kritérií) a využívání Programu obnovy venkova. Celková úspěšnost obce byla hodnocena na základě 6 hodnotících skupin kritérií, které měly postihnout klíčové aspekty týkající se různých stránek rozvoje obce – demografického, ekonomického, sociálního, kulturního a politického a které měly odrážet původní cíle POV.

Na základě provedené korelační analýzy byl vysledován záporný vztah mezi celkovou úspěšností obce dle stanovených kritérií a úspěšným čerpáním dotací. Obce úspěšné v čerpání dotací byly naopak negativně hodnoceny z hlediska celkové úspěšnosti. Finanční prostředky z Programu obnovy venkova sice směřovaly do nejproblémovějších oblastí, ale v celkovém hodnocení úspěšnosti se podpora neprojevila. U zkoumaných ukazatelů se nejedná o skutečnosti, které by se měnily v krátkém časovém hledisku, ale jejich vývoj je dlouhodobý, rozdíl mezi jednotlivými obcemi byl velmi výrazný a přes prostředky z POV zůstal i nadále relativně nezměněn.

Korelační analýza potvrdila souvislost populační velikosti jak mezi celkovou úspěšností obcí tak také mezi úspěšností dle čerpání dotací. Celkově úspěšné obce zaznamenávaly vyšší počet obyvatel. Obce úspěšné v čerpání dotací byly populačně menší.

Pokud byly hodnoceny jednotlivé hodnotící skupiny úspěšnosti s obcemi úspěšnými v čerpání dotací, pak negativní korelace byla vysledována se vzhledem, vybaveností obce a aktivitou obyvatel z hlediska zájmových činností a kulturních akcí. U zbylých zkoumaných hodnotících skupin nebyl s úspěšností v čerpání vypořádan žádný vztah. Obce, které vypadaly hůře a byly hůře vybavené, více čerpaly dotace z POV. Přijaté prostředky se ale ve výsledném hodnocení neprojevily.

Co se týká souvislosti mezi počtem obyvatel a zkoumanými skupinami, byla vypořádaná opět negativní korelace mezi počtem obyvatel a vzhledem, vybaveností obce a aktivitou obyvatel z hlediska zájmových činností a kulturních akcí.

Vzájemná korelace byla vysledována i mezi ukazateli vybavenosti, vzhledu a aktivitou obyvatel z hlediska zájmových činností a kulturních akcí. U ostatních sledovaných charakteristik nebyla vypořádaná žádná korelace.

Výše zmíněná analýza dokázala, že úspěšné čerpání dotací mělo souvislost pouze se skupinami kritérií týkající se vybavenosti obcí a vzhledu obcí, s dalšími aspekty závislost nebyla dokázána. Těchto charakteristik se týkalo i nastavení dotačních titulů a jejich využívání, kdy drtivá většina finančních prostředků směřovala do projektů týkajících se investic do obnovy fyzického vzhledu obce a infrastruktury. Vzhledem k uvedeným skutečnostem, lze tvrdit, že efektivita POV, podle jeho proklamované koncepce pomoci nejmenším obcím s investicemi do dobudování standardu, nebyla výrazná. Obce, které se umístily nejlépe z hlediska čerpání dotací, ve výsledném hodnocení zaujímaly velmi nízké pozice, přičemž podíly typy podpořených projektů byly relativně shodné. Rozdíly mezi obcemi byly a jsou natolik výrazné, že finanční prostředky, které POV poskytuje, nejsou schopny tyto rozdíly odstranit ani přiblížit. K setření rozdílů by byly zapotřebí výrazně vyšší objemy finančních prostředků, než jaké jsou doposud podpoře věnovány.

Z celkového hodnocení úspěšnou obec charakterizuje kvalitní ekonomická základna, vzhled, vybavenost, aktivita obyvatel, zejména v zájmové činnosti a kulturním životě v obci a funkčnost obce. Demografické ukazatele neprokázaly žádný vztah. Z hlediska polohy lze vysledovat určitou souvislost s blízkostí regionálního centra a státní hranice. Shluky celkově nejúspěšnějších obcí se rozkládaly v blízkosti Vsetína a Rožnova pod Radhoštěm. Obce ležící v blízkosti hranice byly hodnoceny hůře.

Za hlavní faktor úspěšnosti lze považovat počet obyvatel bydlících v obci. Populačně menší obce byly sice při čerpání dotací z POV zvýhodňovány, ale v celkovém hodnocení se umístovaly lépe obce populačně větší.

6. ZÁVĚR

Hlavním tématem předložené diplomové práce bylo srovnání úspěšností venkovských obcí a podpory státu, která jim je poskytována prostřednictvím Programu obnovy venkova. Před stěžejními analytickými částmi, byla nejdříve diskutována teoretická rovina práce, kde byla řešena obecně problematika venkova, územní samosprávy a zejména cíle a nástroje Programu obnovy venkova, a na jejímž základě vzešly specifické cíle a výzkumné hypotézy práce. Stěžejním záměrem práce bylo objasnění otázky, jak přispívá Program obnovy venkova k tomu, že je obec úspěšná. Na úspěšnost obcí bylo nahlíženo z hlediska dvou úhlů pohledů. Prvním z nich bylo hodnocení úspěšnosti dle čerpání dotací z POV. Druhý pohled měl tyto výsledky konfrontovat se skutečnou úspěšností obcí v realitě, která měla hodnotit obec ze všech stránek rozvoje, přičemž hodnotící kritéria odrážela původní záměry Programu. Pro získání detailního pohledu byly obě hlavní části analýzy řešeny na úrovni mikroregionální, konkrétně byl za sledovanou oblast zvolen okres Vsetín, jako reprezentant relativně venkovského okresu s nevýhodnou polohou, ale se stálým obyvatelstvem, a s dostatečnou diferenciací obcí dle populační velikosti.

Celkové objemy finančních prostředků na státní úrovni určené na Program obnovy venkova se ročně pohybovaly kolem hodnoty 500 mil. Kč. Největší objemy dotací plynuly do dotačních titulů 1 – 4, čili do investic podporujících fyzický vzhled obce a opravy komunikací. V rámci podpor z POV existuje regionální diferenciaci, nejvíce finančních prostředků připadlo do nejvíce venkovských krajů – Středočeský a Vysočina. Zlínský kraj, ve kterém se nachází okres Vsetín, lze zařadit k průměru. V obcích v okrese Vsetín bylo v období 1998 – 2006 investováno v rámci POV 62,4 mil.Kč ve 317 podpořených projektech.

Po provedení základní analýzy hodnotící absolutní celkové objemy požadovaných, přidělených dotací a počty podaných a přidělených žádostí, bylo zjištěno, že obce z hlediska podaných žádostí i požadovaných objemů jsou stejně aktivní bez rozdílu populační velikosti. Co se týká skutečně přidělených dotací, pak byly zvýhodňovány populačně menší obce.

První stanovenou hypotézou bylo, že Program obnovy venkova má jen povahu dotačního programu, který zajišťuje pouze investice k odstranění starých zátěží, nikoliv do rozvoje, čímž vzniká rozpor s jeho původními cíli. Při sledování konkrétních přínosů jednotlivých dotačních titulů bylo zjištěno, že stejně jako na státní úrovni, plynuly největší podíly objemu finančních prostředků (77 %) do dotačních titulů 1 – 4, které si kladly za cíl

zejména obnovu fyzického vzhledu obce. Pokud k tomuto podílu je přidělena procentuální částka objemu dotací za dotační tituly 8 a 9, tedy dotační tituly zaměřující se na doplnění infrastruktury, výsledný podíl činí 87 %. Toto vysoké procento objemu financí v sobě zahrnuje pouze investice, jak je označuje Perlín (2006), na doplnění určitého standardu. Rozvojovým projektům měl být dán prostor v rámci dotačních titulů 6 a 7. Na dotační titul 6, projekty obcí na vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice, připadla zanedbatelná částka 2 %. Zbýlých 11 % z objemu celkové přidělené dotace financovalo integrované projekty mikroregionů, přičemž 30 % projektů v rámci dotačního titulu 7 směřovalo opět do obnovení infrastruktury. Výše zmíněná skutečnost by potvrzovala, že podíl projektů, které skutečně směřují do rozvoje, je velmi nízký. Z hlediska záměru Programu obnovy venkova se jednalo pouze o naplnění cílů dobudování infrastruktury a fyzické obnovy vzhledu obce. Ostatní cíle jako podpora participace obyvatel, péče o krajinu hospodářský rozvoj byly podporou dotčeny minimálně. Původních cílů Programu obnovy vesnice se skutečná podpora týkala jen okrajově. Navíc izajem obcí o rozvojové aktivity prozatím nebyl nijak výrazný. Výsledek analýzy dokazuje, že využití Programu obnovy venkova směřovalo zejména k „projektům typu doplnění standardu“ (viz. rozdělení projektů dle Perlína 2006), nikoliv do rozvoje.

Výše zmíněné vyhodnocení tedy potvrzuje první hypotézu, že Program obnovy venkova v České republice má z převážné většiny charakter jen dotačního programu, který pomáhá poskytovat investice zajišťující určitý standard a že jeho dotační tituly a organizace by mohla být vykonstruována lépe, aby byly plněny i další cíle, které si Program stanovil.

Druhá hypotéza předpokládala vliv populační velikosti na úspěšnost obce v čerpání dotací i na její celkovou úspěšnost. Výsledkem analýzy úspěšnosti obcí dle čerpání dotací, která obce zkoumala ze tří pohledů – úspěšnosti, aktivity a spolupráce, byla typologie dělicí obce do čtyř skupin – obce v čerpání dotací úspěšné, spíše úspěšné, spíše neúspěšné a neúspěšné. Ve výsledném rozdělení se projevil vliv populační velikosti obce (kladná korelace mezi čerpáním dotací a počtem obyvatel v obci). Skupiny obcí úspěšných a spíše úspěšných tvořily z 80% obce do 1000 obyvatel.

Výše zmíněná skutečnost dokazovala, že při přidělování dotací byly zvýhodňovány populačně menší obce. Tímto byla potvrzena první část druhé hypotézy a zároveň koncepce POV podle Floriana (2006), která byla zaměřena na obnovu občanské vybavenosti, péči o veřejná prostranství a zeleň, budování a obnovu místních komunikací a to zejména v obcích

zhruba do 1000 obyvatel. Nebyl prokázán významný vliv geografické polohy, určujícím byla spíše velikost obce.

Druhý pohled se snažil hodnotit obce z hlediska klíčových stránek jejich rozvoje, přičemž odrážel původní cíle Programu obnovy venkova. Obce byly hodnoceny na základě 6 hodnotících skupin kritérií. Výsledné úspěšné obce charakterizuje kvalitní ekonomická základna, vzhled, vybavenost, aktivita obyvatel, zejména v zájmové činnosti a kulturním životě v obci a funkčnost obce. Lze vysledovat, že poloha do jisté míry ovlivňuje celkovou úspěšnost. Shluky úspěšnějších obcí se rozkládaly v blízkosti Vsetína a Rožnova pod Radhoštěm, kdežto obce rozkládající se při státní hranici byly hodnoceny hůře. Na základě korelační analýzy byla potvrzena negativní korelace mezi počtem obyvatel (obce řazeny vzestupně) a celkovou úspěšností. Tento fakt by znamenal, že populačně menší obce byly méně úspěšné jak z hlediska ekonomického, společenského, tak také svou vybaveností, vzhledem a organizací a řízení v obci. Výše uvedenou skutečností byla potvrzena druhá část hypotézy, že počet obyvatel žijících v obci má vliv na její úspěšné fungování a rozvoj.

Stěžejní hypotéza se zabývala vztahem mezi podporou POV a skutečnou úspěšností obce. Korelační analýza potvrdila záporný vztah mezi celkovou úspěšností a úspěšností v čerpání dotací. Obce úspěšné v čerpání dotací byly z hlediska celkové úspěšnosti hodnoceny negativněji a celkově úspěšné obce nebyly úspěšné při čerpání dotací. Výsledné hodnocení dopadlo hůře než byla stanovená hypotéza, které předpokládala, že existuje alespoň slabá korelace mezi rozsahem pomoci z dotačních titulů a úspěšným rozvojem obcí. Pokud byly hodnoceny jednotlivé hodnotící skupiny úspěšnosti s obcemi úspěšnými v čerpání dotací, pak negativní korelace byla vysledována se vzhledem, vybaveností obce a aktivitou obyvatel z hlediska zájmových činností a kulturních akcí. U zbylých zkoumaných hodnotících skupin nebyl s úspěšností v čerpání vyzorován žádný vztah. Finanční prostředky z Programu obnovy venkova tedy plynuly do nejvíce problémových obcí, ale jejich pomoc se v celkovém hodnocení úspěšnosti neprojevila. Jelikož se jedná o ukazatele, které se nemění v krátkém časovém hledisku, ale jejich vývoj je dlouhodobý, rozdíl mezi jednotlivými obcemi byl velmi výrazný. I přes prostředky z POV zůstal i nadále patrný.

Ověřením poslední hypotézy měl být odhalen vztah mezi aktivitou obyvatel a úspěšným rozvojem obce. Vzájemná kladná korelace byla skutečně vyzorována mezi vzhledem, vybaveností obce a aktivitou obyvatel z hlediska zájmových činností a kulturních akcí. Pokud je obec kvalitně vybavená, zároveň dobře vypadá a správně funguje, žije v ní

aktivní obyvatelstvo. Tímto faktem by se dokázal vztah mezi aktivitou místních zdrojů a rozvojem obcí, který je v současnosti nejvíce diskutovaným tématem. Předložená korelace týkající se tohoto tématu je povrchní, pro stanovení závěrů by bylo nutné směřovat výzkum více do hloubky.

Výše zmíněná analýza dokázala, že úspěšné čerpání dotací mělo souvislost pouze se skupinami kritérií týkající se vybavenosti obcí a vzhledu obcí, s dalšími aspekty závislost nebyla dokázána. Vzhledem k uvedeným skutečnostem, lze tvrdit, že efektivita POV, podle jeho proklamované koncepce pomoci nejmenším obcím s investicemi do dobudování standardu, nebyla výrazná. Obce, které se umístily nejlépe z hlediska čerpání dotací, ve výsledném hodnocení úspěšnosti zaujímaly velmi nízké pozice. Rozdíly mezi obcemi byly a jsou natolik výrazné, že finanční prostředky, které POV poskytuje, nejsou schopny tyto rozdíly odstranit ani přiblížit. K setření rozdílů by byly zapotřebí výrazně vyšší objemy finančních prostředků, než jaké jsou doposud podpoře věnovány.

V předložené práci nemohl být věnován větší prostor k hodnocení míry vlivu jednotlivých hodnotících skupin kritérií ani studování příčin úspěšnosti jednotlivých obcí, což by mohlo být cílem následných výzkumů. Objasnění dalších příčin úspěšnosti by mohlo napomoci při sestavování programů podporujících venkovské oblasti. Přínosnou se zde jeví studium aktivity místních obyvatel a jejich vlivu na pozitivní rozvoj.

LITERATURA

- ANDERLE, A. (1995): Změny v sídelní struktuře obyvatelstva. In *Moderní obec* 3/1995, 24 s.
- BAŠE, M.(2005): Znehodnocená krajina venkova. In *Venkov- jeho proměny a územní plánování*, Sborník ze semináře Telč 2005. Ústav územního rozvoje (příloha časopisu *Urbanismus a územní rozvoj* č.5/2005), Brno 2005, s. 12 – 16.
- BARLOW, M. (2003): Reflections on changing nature of administrative space. In. Dostál, P, Saey, P. (2003): *Governance and geography*. Belgeo 2003, p. 217 – 225.
- BEDRNA, J.(2005): Obecné úvahy o vývoji českého venkova. In. *Venkov- jeho proměny a územní plánování*, Sborník ze semináře Telč 2005. Ústav územního rozvoje (příloha časopisu *Urbanismus a územní rozvoj* č.5/2005), Brno 2005, 62 s.
- BENNETT, R., J., Payne, D. (2000): *Local and regional economic development: Renegotiating power under labour*. Ashgate publishing limited, Aldershot, 291 p.
- BLAŽEK, B. (2004): *Venkovy: Anamnéza, diagnóza, terapie*. Vydavatelství ERA, Brno, 184 s.
- BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. (2002): *Teorie regionálního rozvoje (nástin, kritika, klasifikace)*. Karolinum, Praha, 211 s.
- BLAŽEK, J. (1996): *Subjekty a mechanismy regionálního rozvoje: Financování místních rozpočtů v České republice od roku 1996: dilema mezi principem solidarity a zásluhovosti*. In. Hampl, M. a kol. (1996): *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha, s. 333 – 343.
- BLAŽEK, J., KÁRA, J. (1993): *Czechoslovakia: regional and local government reform since 1989*. In Bennet, R. J.(1993): *Local government in the New Europe*. Belhaven Press, London, p. 246 – 258.
- BUČEK, J. (2003): *Changes in local public economy in Slovakia – local public companies and local self – government*. IGU CGPP, Prague 2003
- DEJMAL, I. (1992): *Cesta k jednotě života i místa*. In. *Obnova vesnice – Publikace evropské pracovní společnosti pro rozvoj venkova a obnovu vesnice*. Ministerstvo životního prostředí České republiky, Brno 1992, s. 1 – 3.
- DOSTÁL, P, SAEY, P. (2000): *Geography, public administration and governance*. In. Vandermotten, C. : *Special issue: 29th international geographical congress*. Belgeo 2000, p. 66 – 78.

- DOSTÁL, P. (2003): Territorial government and flexibility: critical assessment. In. Dostál, P., Saey, P. (2003): Governance and geography. Belgeo, 2003, p. 227 – 241.
- ELIÁŠ, A. (2005): Hodnocení dluhové služby. <http://denik.obce.cz/go/clanek.asp?id=6160546>
- Evropská konference o venkovu – Leader 2005, In. Veřejná správa 2005/29, zpravodaj s.2.
- FLORIAN, J. (2006): Patnáct let obnovy vesnice: Bude EAFRD využítou nebo promarněnou šancí rozvoje venkova. In. Obec a finance 2006/3, s. 40 – 41.
- KOS, D. (2000): Reform of local government in Slovenia. In. Mlinar, Z. (2000): Local development and socio – spatial organization: the case of Koper, Slovenia LGI/OSI, Budapest, p. 7 – 16.
- GORZELAK, G., JALOWIECKI, B.(1998): Refleksje o strategiach lokalnych. In. Koniunktura gospodarcza i mobilizacja społeczna w gminach, seria Studia Regionalne i Lokalne, Warszawa: EUROREG, s.195 – 212.
- HAMPL, M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: Transformační procesy a jejich obecný kontext. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, 147 s.
- HAMPL, M. a kol. (2001): Regionální vývoj: Specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 328 s.
- HAMPL, M. a kol. (1996): Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha, 395 s.
- HAMPL, M., MÜLLER, J. (1998): Jsou obce v České republice příliš malé? In Geografie – Sborník české geografické společnosti, 103, č. 1, ČGS, Praha, s. 1-12
- HAMPL, M., GARDAVSKÝ, V., KÜHN, K. (1987): Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR. Praha, 255 s.
- HAŠOVÁ, B. (2003): Společný evropský venkov po rozšíření EU – utopie či realita. In Majerová, V. (2003): Český venkov 2003: Situace před vstupem do EU. Česká zemědělská univerzita, Praha, s. 47 – 54.
- HEROVÁ, I., VARVAŽOVSKÁ, P. (2005): Principy poskytování sociálních služeb ve venkovských oblastech. In. Majerová, V. (2005): Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita, Praha, s. 130 – 151.
- JEŽDÍKOVÁ, L., PAVLÍKOVÁ, G. (2005): Místní partnerství, iniciativa Leader. In. In. Majerová, V. (2005): Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita, Praha, s. 109 – 128.
- KOWALCZYK, A. (1998): Gmina jako przedmiot badań geografii politycznej – wybrane problemy. Prace i studia geograficzne, Warszawa, s. 25 – 41.

- MAŘÍKOVÁ, P. (2005): Venkov v České republice – Teoretické vymezení. In. Majerová, V. (2005): Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita, Praha, s. 37 – 57.
- MARADA, M. (2001): Vymezení periferních oblastí česka a studium jejich znaků pomocí statistické analýzy. In Geografie – Sborník české geografické společnosti, 1/2001, Praha, s. 12 – 24.
- MLINAR, Z. (2000): Local development and socio – spatial organization: the case of Koper, Slovenia LGI/OSI, Budapest, p. 92.
- MÜLLER, J.(2005): Venkov očima geografa. In Venkov- jeho proměny a územní plánování, Sborník ze semináře Telč 2005. Ústav územního rozvoje (příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj č.5/2005), Brno 2005, s. 4 – 11.
- OBNOVA VESNICE – Publikace evropské pracovní společnosti pro rozvoj venkova a obnovu vesnice. Ministerstvo životního prostředí České republiky, Brno 1992, 60 s.
- PAVELKA, J., TREZNER, J. a kol.(2001): Příroda Valašska: okres Vsetín. Český svaz ochránců přírody, Vsetín, 488 s.
- PAVLÍK, Z. (2005): Vymezení venkovského obyvatelstva. In. Majerová, V. (2005): Český venkov 2005: Rozvoj venkovské společnosti. Česká zemědělská univerzita, Praha, s. 21 – 35.
- PERLÍN, R. (2006): Co-operation of rural municipalities – chance or condition of achievement. In.Agric.econ – Czech, 52, 2006/6, p. 263 – 272.
- PERLÍN, R. (2006): Rozvojové problémy venkova. Blok přednášek zimní semestr 2005/2006, Přf UK.
- PERLÍN, R. (2004): Zájmové spolky na venkově – výsledky výzkumu z programu České zemědělské univerzity. In Obec a finance 2/2004, s. 46 – 48.
- PERLÍN, R. (2000): Představitelé veřejné správy jako aktéři lokálního rozvoje. Sociologický průzkum mezi starosty venkovských obcí okresů Písek a Tábor. In. Kubeš, J.: Problémy stabilizace venkovského osídlení ČR. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, České Budějovice 2000, s. 133 – 149.
- PERLÍN, R. (1996): Subjekty a mechanismy regionálního rozvoje: Problematika organizace státní správy a samosprávy. In. Hampl, M. a kol. (1996): Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Praha, s. 315 – 333.
- PERLÍN, R. a kol. (1992): Vesnice – Program obnovy vesnice. Výzkumný ústav výstavby a architektury, Praha 1993, 63 s.

Program schválila vláda. In. Obec a finance 1998/5, 43 s.

Program obnovy venkova v roce 2002. In. Obec a finance 2002/5, s. 46 – 47.

Program obnovy venkova. In. Moderní obec 1998/11, příloha Finance pro města a obce, str. VI.

SCHEIBER, E. (1992): Evropská pracovní společnost pro rozvoj venkova a obnovu vesnice. In. Obnova vesnice – Publikace evropské pracovní společnosti pro rozvoj venkova a obnovu vesnice. Ministerstvo životního prostředí České republiky, Brno 1992, 4 s.

SLEPIČKA, A. (1989) : Přeměny venkova /Venkov našeho věku/. Nakladatelství Svoboda, Praha, 387 s.

SLEPIČKA, A. (1981): Venkov a /nebo město: lidé/sídla/krajina. Svoboda, Praha, 367 s.

ŠTENCLOVÁ, Š.: Venkov a urbanismus. Česká zemědělská univerzita, Praha 1998, 42 s.

Tlapák, F.(2004): Program obnovy venkova 2004: Program obnovy venkova v kompetenci krajů. In. Obec a finance 2004/5, 53 s.

TRNKOVÁ, V, TRNKA, R. (2000): Venkov 1999 – Sociálně-demografická situace, regionální disparity. In. Majerová, V. (2000): Český venkov 2000: Základní údaje. Česká zemědělská univerzita, Praha, 148 s.

Velký sociologický slovník, II. svazek, Karolinum, Praha 1996, s.1380 – 1381.

Výsledky obnovy venkova. In. Obec a finance 1998/5, 42 s.

Prameny a statistické zdroje

Aktuální doplněk: Sdělení MMR k realizaci Programu obnovy venkova v roce 2005, Ministerstvo pro místní rozvoj, Č.j. 13412/2004-52.

Automatizovaný rozpočtový informační systém (ARIS), <http://www.info.mfcr.cz/aris/iarisorg>,

Databáze míst veřejného přístupu k internetu, <http://www.verejnyinternet.cz>, [23.1.2007].

Evropská konference o venkovu – Leader 2005, In. Veřejná správa 2005/29, zpravodaj s.2.

Informační systém o území, <http://www.isu.cz>, [12.11.2006].

Integrovaný regionální informační systém (IRIS), <http://www.iriscrr.cz>, [23.1.2007].

Malý lexikon obcí 2006, <http://www.czso.cz/csu/>, [23.1.2007].

Mikroregiony Zlínského kraje 2005, <http://www.czso.cz/xz>, [8.3.2007].

Obce v číslech 2003 – okres Vsetín, <http://www.czso.cz/xz>, [8.3.2007].

Obyvatelstvo, volby/demografie/Počet obyvatel v letech 2000 až 2005 – obce, Veřejná databáze ČSÚ, <http://www.czso.cz/vbd/>, [8.3.2007].

Počty obyvatel v obcích Zlínského kraje v letech 1995 až 2005 – stav k 31.12, <http://www.czso.cz/xz>, [8.3.2007].

Program obnovy venkova – úplné znění č.j. 28062/02-52 ze dne 20. prosince 2002, Ministerstvo pro místní rozvoj

Přírůstky/úbytky stěhování v obcích Zlínského kraje v letech 1995 až 2005, <http://www.czso.cz/xz>, [8.3.2007].

Volby do zastupitelstev obcí 2006 - okres Vsetín, <http://www.czso.cz/xz>, [8.3.2007].

Základní údaje o obcích (údaje roku 2004), Městské a obecní statistiky ČSÚ, <http://www.czso.cz>, [8.3.2007].

Sbírka zákonů ČR 1992 – 1995

PŘÍLOHY

Příloha č.1: Text vládního dokumentu Program obnovy vesnice

Příloha č.2: Příklady fotodokumentace z terénního šetření (17. – 19.2007)

Příloha č.3: Mapa okresu Vsetín

Příloha č.4: Korelace sum pořadí všech zkoumaných charakteristik

Příloha č.5: Výsledná pořadí dle hodnotících skupin kritérií za jednotlivé obce

Příloha č.6: Absolutní hodnoty dotací POV a hodnoty všech zkoumaných proměnných při hodnocení úspěšnosti v čerpání dotací za jednotlivé obce

Příloha č.7: Hodnoty všech zkoumaných proměnných za hodnotící skupiny kritérií celkové úspěšnosti za jednotlivé obce – část 1

Příloha č.8: Hodnoty všech zkoumaných proměnných za hodnotící skupiny kritérií celkové úspěšnosti za jednotlivé obce – část 2

Příloha č.1: Text vládního dokumentu Program obnovy vesnice

Program obnovy vesnice

1. Cíl Programu

Cílem je podnítit a podporovat obyvatele vesnic a jejich samosprávy k tomu, aby se pokud možno vlastními silami snažili o rozvoj zdravého životního prostředí a ekologicky nezávadného hospodářství, jmenovitě o:

1. udržení, obnovu, rozvíjení místních kulturních a společenských tradic, životního stylu, pospolitosti venkovského obyvatelstva a vědomí vlastní odpovědnosti za obnovu a rozvoj obcí,
2. rozvoj hospodářství v obcích při využívání místních hmotných zdrojů a zaměstnanosti místního obyvatelstva,
3. zachování a obnovu vlastního rázu obcí, jejich organického sepětí s krajinou, specifického rázu venkovské zástavby, jeho přirozené a jedinečné působnosti v místě a krajině,
4. úpravu a čistotu veřejných prostorů a staveb, zlepšení občanské vybavenosti a technické infrastruktury včetně technických zařízení pro ochranu životního prostředí,
5. udržení, obnovu a účelné využití přirozeného produkčního potenciálu okolní zemědělsky využívané krajiny v návaznosti na vhodnou organizaci a využití pozemků při zachování a rozvíjení jejich přírodní, obytné a estetické hodnoty.

2. Předmět programu

Do programu mohou být zahrnuty:

1. osvětové, kulturní a společenské akce přispívající k informovanosti občanů o přípravě a realizaci obnovy a k jejich ochotě podílet se na svépomocné činnosti (jako např. výstavy o historickém vývoji obce a navrhovaném rozvoji, obnovení místní kroniky, činnost spolků...)
2. akce k rozvoji hospodářství obce (jako např. ke zvýšení a rozvoji různých forem zemědělské činnosti, k obnově řemesel, ke stabilizaci obyvatelstva...)

3. akce k zachování, obnově a udržování venkovské zástavby (veřejných budov, objektů památkově hodnotných, objektů drobné lidové a sakrální architektury...)
4. akce k úpravě veřejných prostranství, zkvalitnění občanské vybavenosti a technické infrastruktury obcí (jako např. oprava, rekonstrukce či nová výstavba pěších cest, chodníků, úprava návší a veřejných prostranství, úprava a dostavba energetických objektů, sítí a veřejného osvětlení, zásobování pitnou vodou, odstraňování a čištění odpadních vod, sběr, odvoz a likvidace tuhých odpadů...)
5. akce k ochraně a obnově kulturní krajiny v katastrálním území obce (jako např. nová organizace pozemků, budování lokálních územních systémů ekologické stability, ochrana místních biotopů, obnova propustnosti krajiny...)

(Perlín 1992)

Příloha č.2: Příklady fotodokumentace z terénního šetření (17. – 19.2007)

Foto č.1: Základní škola ve Velkých Karlovicích

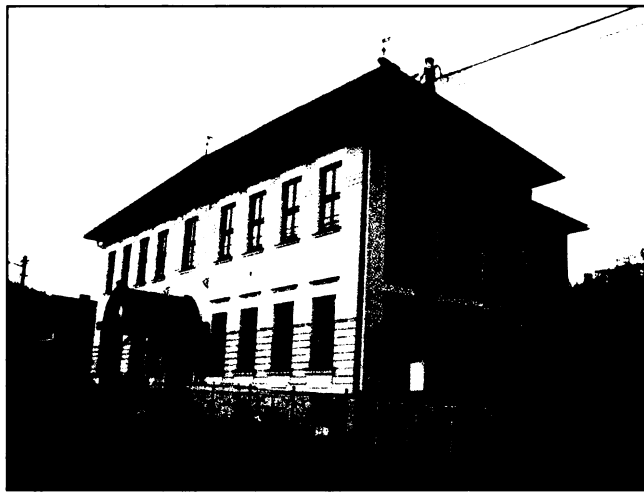

Foto č.2: Základní škola v Kateřinicích

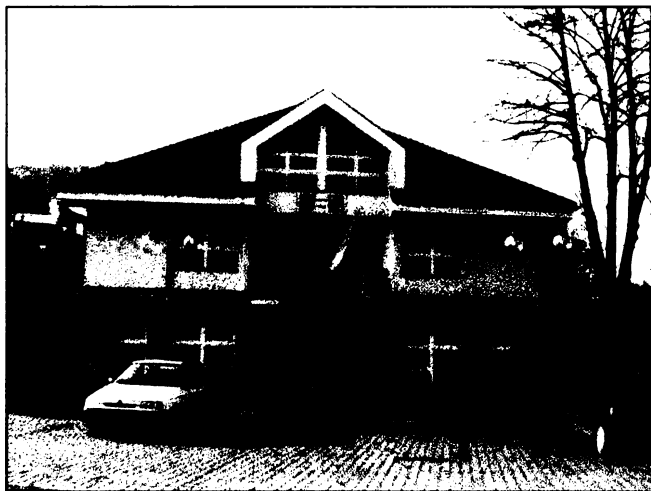

Foto č.3: Obecní úřad ve Valašské Bystřici

Foto č.4: Obecní úřad v Janové

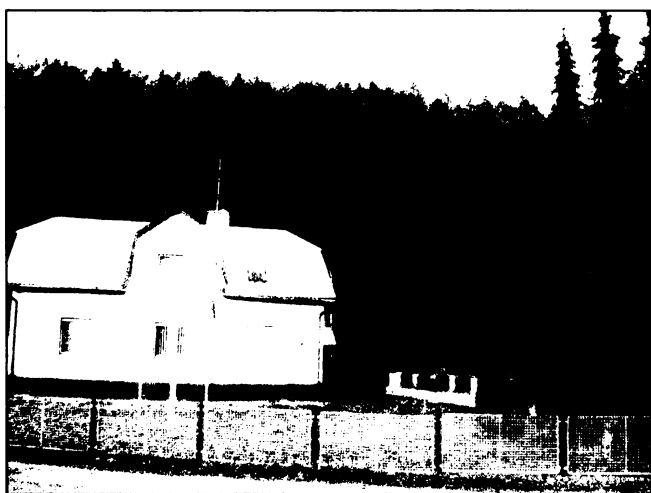

Foto č.5: Obecní úřad v Bystřičce

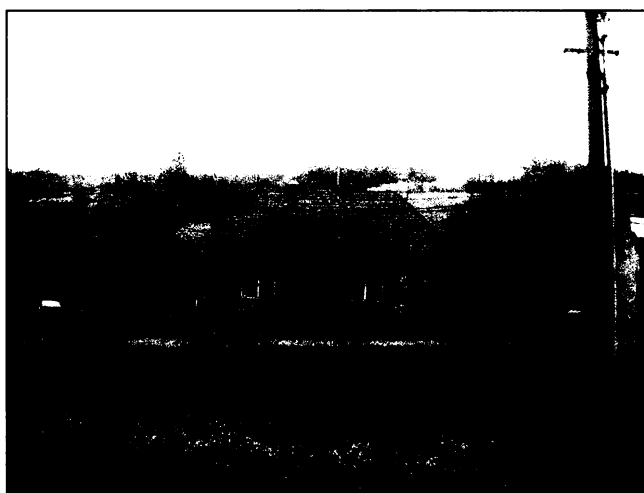

Foto č.6: Obecní úřad v Malé Bystřici

Foto č.7:Obecní úřad v Lužné

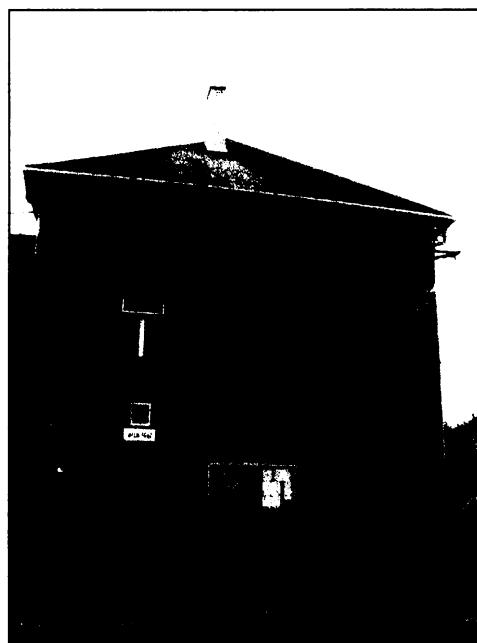

Foto č.8: Obecní úřad v Kladerubech

Foto č.9: Veřejné prostranství v Podolí

Foto č.10: Centrální prostor v Kateřinicích

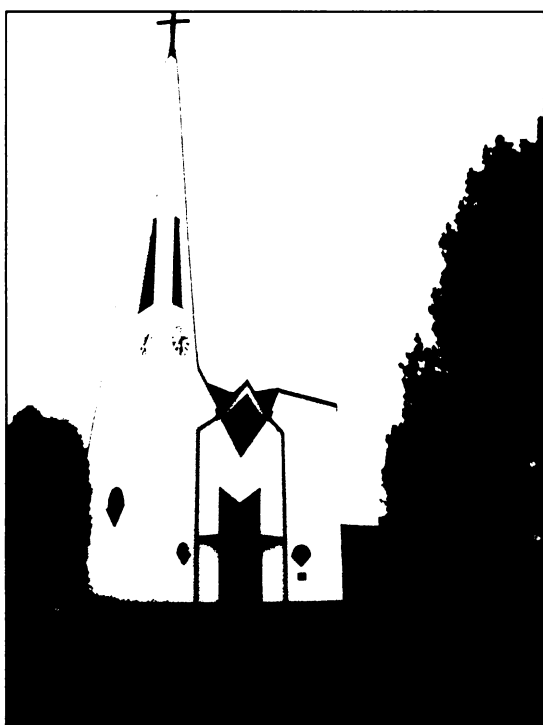

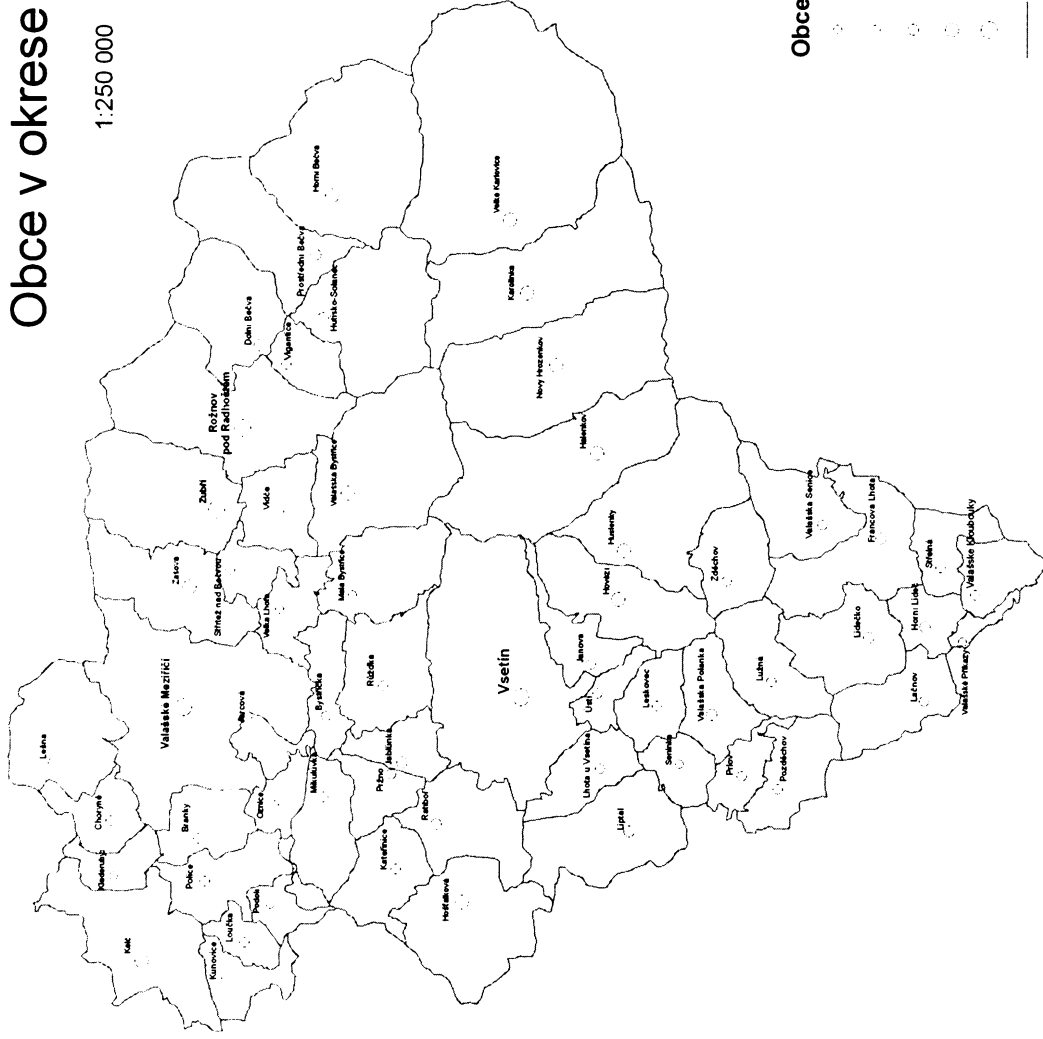
Foto č.11: Kostel v Kladerubech

Foto č.12: Kostel ve Velkých Karlovicích

Obce v okrese Vsetín

1:250 000

Příloha č.4: Korelace sum pořadí všech zkoumaných charakteristik

Skupiny hodnotících kritérií	Statistiky	Počet obyvatel v obci	Suma pořadí podle úspěšnosti v čerpání dotací	Suma pořadí podle demografických ukazatelů obce	Suma pořadí podle ekonomických ukazatelů obce	Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Suma pořadí podle ukazatelů vybavenosti obce	Suma pořadí podle ukazatelů aktivity obce	Suma pořadí podle aktivity v politickém životě	Suma pořadí podle aktivity v kulturním životě	Suma pořadí podle ukazatelů funkčnosti obce	Suma pořadí podle celkové úspěšnosti obce
Počet obyvatel v obci	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1	,513(**)	0,116	-0,18	-6,10(**)	-6,35(**)	-0,169	,349(*)	-6,04(**)	-0,161	-4,75(**)
Suma pořadí podle úspěšnosti v čerpání dotací	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	,513(**)	0,412	0,202	0	0	0,23	0,011	0	0,253	0
Suma pořadí podle demografických ukazatelů obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	0	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ekonomických ukazatelů obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0	1	-0,04	-0,136	-3,22(*)	-3,01(*)	-0,164	0,098	-4,17(**)	-0,157	-3,47(*)
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	0,776	0,338	0,02	0,03	0,246	0,489	0,002	0,265	0,012
Suma pořadí podle ukazatelů vybavenosti obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0,116	-0,04	1	0,078	-0,01	-0,094	-0,032	-0,228	-0,21	0,055	0,269
Suma pořadí podle ekonomických ukazatelů obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0,412	0,776	52	0,582	0,943	0,51	0,823	0,104	0,136	0,701	0,054
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ukazatelů vybavenosti obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-0,18	-0,136	0,078	1	0,058	0,183	-0,115	-0,165	0,068	-0,102	,442(**)
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0,202	0,338	0,582	52	0,68	0,194	0,417	0,243	0,632	0,47	0,001
Suma pořadí podle ukazatelů vybavenosti obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-6,10(**)	-3,22(*)	-0,01	0,058	1	,426(**)	,275(*)	-0,204	,526(**)	0,119	,488(**)
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0	0,02	0,943	0,68	52	0,002	0,049	0,148	0	0,402	0
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-6,35(**)	-3,01(*)	-0,094	0,183	,426(**)	1	,392(**)	-0,015	,488(**)	,420(**)	,684(**)
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0	0,03	0,51	0,194	0,002	0,004	0,004	0,915	0	0,002	0
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-0,169	-0,164	-0,032	-0,115	,275(*)	,392(**)	1	-0,045	0,159	,741(**)	,312(*)
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0,23	0,246	0,823	0,417	0,049	0,004	0,754	0,754	0,261	0,879	0,433
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,349(*)	0,098	-0,228	-0,165	-0,204	-0,015	-0,045	1	-0,047	0,022	0,111
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0,011	0,489	0,104	0,243	0,148	0,915	0,754	0,754	0,74	0,879	0,433
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-6,04(**)	-4,17(**)	-0,21	0,068	,526(**)	,488(**)	0,159	-0,047	1	0,084	,437(**)
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0	0,002	0,136	0,632	0	0	0,261	0,74	0	0,556	0,001
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-0,161	-0,157	0,055	-0,102	0,119	,420(**)	,741(**)	0,022	0,084	1	,527(**)
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0,253	0,265	0,701	0,47	0,402	0,002	0	0,879	0,556	0	0
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-4,75(**)	-3,47(*)	0,269	,442(**)	,489(**)	,684(**)	,312(*)	0,111	,437(**)	,527(**)	1
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	0	0,012	0,054	0,001	0	0	0,025	0,433	0,001	0	0
Suma pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52	52

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Zdroje dat: vlastní výpočty

Příloha č.5: Výsledná pořadí podle hodnotících skupin kritérií za jednotlivé obce

Obce	Počet obyvatel v obci	Výsledné pořadí podle úspěšnosti v čerpání dotací obce	Skupiny-dotace	Výsledné pořadí podle demografických ukazatelů obce	Výsledné pořadí podle ekonomických ukazatelů obce	Výsledné pořadí podle ukazatelů vzhledu obce	Výsledné pořadí podle ukazatelů vybavenosti	Výsledné pořadí podle ukazatelů aktivity obyvatel obce	Výsledné pořadí podle ukazatelů funkčnosti obce	Výsledné pořadí podle celkové úspěšnosti	Skupiny-úspěch
Branky	884	40	C	7	46	24,5	13,5	11	26	7	A
Bystřička	932	14	B	50	2	41	45,5	21,5	6	17	B
Dolní Bečva	1799	48	D	35	7	2	30,5	46	10	3	A
Francova Lhota	1628	31	C	40	38	10	13,5	5	3	1	A
Halenkov	2401	50	D	32,5	43	12	30,5	33	25	32	C
Horní Bečva	2447	46	D	27	29	8	30,5	44	21,5	19	B
Horní Lideč (pou)	1367	5	A	42	24	4,5	50	23	31	27	B
Hošťálková	2053	7	B	25,5	5	13,5	13,5	45	27,5	9	A
Hovězí	2372	49	D	24	30,5	3	30,5	27	33	14	B
Huslenky	2092	36	C	45	51	21	50	30,5	18	37	C
Hutisko-Solanec	1955	38	C	28	19,5	1	28,5	13	36	4	A
Choryně	679	18	B	38	47	34	57,5	17	37	43	D
Jablůnka	2008	15	B	14	10	26	30,5	52	5	8	A
Janová	721	42	D	6	35	6	57,5	18,5	29	11,5	A
Jarcová	759	35	C	9	4	46	40,5	51	23	31	C
Kateřinice	942	44	D	22,5	13	13,5	45,5	14	27,5	5	A
Kladruby	435	20	B	36,5	32	36,5	66	7	52	45	D
Kunovice	645	26	C	34	25,5	29	30,5	1	21,5	11,5	A
Lačnov	907	22	C	22,5	36,5	43	57,5	26	19	34	C
Leskovec	665	17	B	12,5	39	22	57,5	30,5	7,5	24	B
Lešná	1976	51	D	11	22,5	44	30,5	40	15,5	25	B
Lhota u Vsetína	750	16	B	8	34	23	77	28	9	21	B
Lidečko	1878	24	C	18	44	15	65	24	1	16	B
Liptál	1421	32	C	31,5	8	4,5	45,5	34	46	26	B
Loučka	754	29	C	10	30,5	27	49	2	15,5	6	A
Lužná	561	47	D	1	50	52	77	43	4	38	C
Malá Bystřice	328	37	C	48,5	9	51	98,5	8	13	34	C
Mikulůvka	653	19	B	29	21	38	30,5	35	14	28,5	B
Oznice	369	4	A	32,5	28	49	49	37,5	39	48	D
Podolí	234	3	A	3	36,5	30	93	29	50	42	C
Police	526	13	B	41	49	31	65	6	20	34	C
Pozdýchov	558	33	C	52	15	24,5	77	36	48	47	D
Přítov	523	23	C	44	33	47	94	42	45	52	D
Prostřední Bečva	1666	45	D	43	27	18	30,5	15	7,5	10	A
Pržno	682	6	B	16,5	40,5	19	57,5	49	34	40	C
Ratibor	1736	43	D	47	18	16	30,5	9	40	20	B
Růžofka	897	27	C	19	45	32	65	47	44	50	D
Seminka	310	9	B	12,5	16	48	85,5	10	2	15	B

Obce	Počet obyvatel v obci	Výsledné pořadí podle úspěšnosti v čerpání dotací obce	Skupiny-dotace	Výsledné pořadí podle demografických ukazatelů obce	Výsledné pořadí podle ekonomických ukazatelů obce	Výsledné pořadí podle vzhledu obce	Výsledné pořadí podle ukazatelů vybavenosti	Výsledné pořadí podle ukazatelů aktivity obyvatel obce	Výsledné pořadí podle ukazatelů funkčnosti obce	Výsledné pořadí podle celkové úspěšnosti	Skupiny-úspěch
Světlá	606	21	B	39	22,5	35	66	20	42	44	D
Sřítež nad Bečvou	788	11	B	36,5	40,5	39	77	21,5	38	49	D
Študlov	516	1	A	46	48	33	57,5	16	17	41	C
Ústí	576	3	A	20,5	11	45	45,5	3	43	23	B
Valašská Bystřice	2257	31	C	16,5	25,5	7	45,5	41	32	22	B
Valašská Polanka	1347	25	C	25,5	19,5	9	45,5	39	30	28,5	B
Valašská Senice	488	9	B	31,5	52	42	98,5	32	49	51	D
Valašské Příkazy	269	10	B	2	3	40	73,5	18,5	41	30	C
Velká Lhota	434	12	B	4	17	50	101	50	35	46	D
Velké Karlovice	2635	41	C	48,5	14	11	50	48	47	39	C
Vidče	1620	52	D	15	6	17	73,5	4	51	18	B
Vigantice	928	39	C	5	1	20	65	37,5	24	13	A
Zašová	2810	28	C	20,5	12	28	13,5	25	11,5	2	A
Zdětov	626	34	C	51	42	36,5	45,5	12	11,5	36	C

Zdroje dat: vlastní výpočty

Příloha č.6: Absolutní hodnoty dotací POV a hodnoty všech zkoumaných proměnných při hodnocení úspěšnosti v čerpání dotací za jednotlivé obce

Obce	Počet obyvatel (05)	Absolutní hodnoty dotací POV				Aktivita			Úspěšnost		Spolupráce	
		Objem požadované dotace v tis. (98 - 06)	Objem přidělené dotace v tis. (98 - 06)	Počet dotovaných projektů (98 - 06)	Počet dotovaných projektů dotačních titulů 6 a 7 (98 - 06)	Počet podaných projektů (98 - 06)	Podíl dotovaných projektů k projektům podaných	Objem přidělené dotace na 1 obyvatele	Podíl dotovaných integrovaných projektů ku všem projektům dotovaným	Účast v integrovaných projektech		
Branky	884	3406	1296	5	1	17	29,4	1,466	0,0	55,6		
Bystrčicka	932	895	895	2	0	2	100,0	0,960	0,0	75,0		
Dolní Bečva	1799	3897	1140	7	1	15	46,7	0,634	0,0	14,3		
Francova Lhota	1628	4126	1363	6	0	10	60,0	0,837	0,0	64,3		
Halenkov	2401	4167	100	1	0	11	9,1	0,042	0,0	100,0		
Horní Bečva	2447	2189	782	6	3	15	40,0	0,320	16,7	44,4		
Horní Lideč (pou)	1367	6732	1929	8	6	18	44,4	1,411	62,5	63,2		
Hošťálková	2053	3641	1409	9	7	14	64,3	0,686	77,8	57,9		
Hovězí	2372	3365	915	4	0	10	40,0	0,386	0,0	66,7		
Huslenky	2092	2453	1267	5	1	8	62,5	0,606	0,0	71,4		
Hutisko-Solanec	1955	2725	1539	4	1	8	50,0	0,787	25,0	50,0		
Choryně	679	1749	661	5	3	15	33,3	0,973	60,0	66,7		
Jablůnka	2008	4223	1600	4	2	8	50,0	0,797	50,0	75,0		
Janová	721	1291	291	2	1	4	50,0	0,404	0,0	85,7		
Jarcová	759	837	662	1	0	2	50,0	0,872	0,0	100,0		
Kateřinice	942	4028	599	4	1	14	28,6	0,636	0,0	76,9		
Kladenuby	435	1313	831	7	0	13	53,8	1,910	0,0	53,8		
Kunovice	645	2899	1266	8	0	16	50,0	1,963	0,0	41,7		
Lačnov	907	4472	739	6	4	23	26,1	0,815	16,7	76,2		
Leskovec	665	1791	925	10	0	15	66,7	1,391	0,0	43,8		
Lešná	1976	2395	0	0	1	7	0,0	0,000	0,0	120,0		
Lhota u Vsetína	750	1074	1030	3	0	3	100,0	1,373	0,0	60,0		
Lidečko	1878	6108	1757	6	3	21	28,6	0,936	16,7	70,6		
Liptál	1421	3941	1375	8	0	15	53,3	0,968	0,0	50,0		
Loučka	754	1924	778	10	1	23	43,5	1,032	10,0	35,7		
Lužná	561	1132	361	2	0	8	25,0	0,643	0,0	88,9		
Malá Bystřice	328	3316	1433	6	0	17	35,3	4,369	0,0	37,5		
Mikulůvka	653	3423	1244	6	1	11	54,5	1,905	0,0	58,3		
Oznice	369	2244	448	4	2	6	66,7	1,214	50,0	70,0		
Podolí	234	3368	2172	10	1	13	76,9	9,282	10,0	30,8		
Police	526	3608	1663	7	2	18	38,9	3,162	14,3	50,0		
Pozděchov	558	1741	858	6	1	14	42,9	1,538	0,0	54,5		
Prlov	523	6861	1149	5	0	10	50,0	2,197	0,0	60,0		
Prostřední Bečva	1666	2261	710	3	1	7	42,9	0,426	33,3	50,0		
Pržno	682	1785	704	5	3	9	55,6	1,032	60,0	69,2		
Ratibor	1736	8287	1302	4	1	13	30,8	0,750	0,0	72,7		
Růžďka	897	1458	1152	4	0	6	66,7	1,284	0,0	50,0		
Seninka	310	3012	1771	9	0	16	56,3	5,713	0,0	42,9		

Obce	Počet obyvatel (05)	Absolutní hodnoty dotací POV						Aktivita			Úspěšnost		Spolupráce	
		Objem požadované dotace v tis. (98 - 06)	Objem přidělené dotace v tis.(98 - 06)	Počet dotovaných projektů (98 - 06)	Počet dotovaných projektů dotácních titulů 6 a 7 (98 - 06)	Počet podaných projektů (98 - 06)	Podíl dotovaných projektů k projektům podaných	Objem přidělené dotace na 1 obyvatele	Podíl dotovaných projektů k projektům podaných	Objem přidělené dotace na 1 obyvatele	Podíl dotovaných projektů ku všem projektům dotovaným	Účast v integrovaných projektech	Spolupráce	
													Podíl dotovaných projektů k projektům podaných	Objem přidělené dotace na 1 obyvatele
Stříelná	606	1035	641	6	1	11	54,5	1,058	0,0	68,8				
Střítež nad Bečvou	788	4061	2178	11	0	18	61,1	2,764	0,0	37,5				
Študlov	516	3148	2010	11	1	19	57,9	3,895	9,1	58,3				
Ústí	576	2458	1674	8	2	12	66,7	2,906	12,5	50,0				
Valašská Bystřice	2 257	2322	1145	8	2	12	66,7	0,507	25,0	36,4				
Valašská Polanka	1 347	4410	1059	5	1	11	45,5	0,786	20,0	71,4				
Valašská Senice	488	4293	2778	11	0	21	52,4	5,693	0,0	47,4				
Valašské Příkazy	269	2482	1346	6	0	14	42,9	5,004	0,0	72,2				
Velká Lhota	434	1557	1058	6	0	7	85,7	2,438	0,0	50,0				
Velké Karlovice	2 635	3334	500	3	2	14	21,4	0,190	33,3	77,8				
Vidče	1 620	4101	714	5	0	12	41,7	0,441	0,0	20,0				
Vígánice	928	4423	2141	9	1	22	40,9	2,307	0,0	20,0				
Zašová	2 810	6733	2542	12	3	30	40,0	0,905	25,0	45,0				
Zdětchov	626	5930	2502	14	0	37	37,8	3,997	0,0	31,6				

Zdroje dat: www.isu.cz, vlastní výpočty

Příloha č.7: Hodnoty všech zkoumaných proměnných za jednotlivé skupiny kritérií celkové úspěšnosti za jednotlivé obce – část 1

Obce	Demografické ukazatele				Ekonomické ukazatele				Ukazatele vzhledu obce			
	Index změny počtu obyvatelstva (05/08)	Index změny indexu stáří (05/08)	Průměrná hrubá míra přírůstku stěhování (98-05)	Počet společností na 1 obyvatele (04)	Počet podnikatelských subjektů na 1 obyvatele (04)	Průměrná míra nezaměstnanosti (01-04)	Počet bodů za stav hlavní komunikace a bezprostředního okolí kolem (06)	Počet bodů za vzhled a fyzický stav reprezentativních budov (06)	Počet bodů za estetičnost řešení centrálního prostoru (06)			
Branky	104,99	100,85	7,12	0,0034	0,1067	16,28	7	16	7			
Bystřicka	95,88	131,13	-3,66	0,0074	0,1828	11,08	2	8	11			
Dolní Bečva	102,33	137,04	3,78	0,0056	0,1579	10,20	7	22	17			
Francova Lhota	99,69	131,45	2,38	0,0034	0,1187	13,68	4	23	11			
Halenkov	101,22	123,01	2,73	0,0046	0,1167	15,95	5	19	12			
Horní Bečva	101,54	119,14	3,46	0,0049	0,1493	14,73	7	21	13			
Horní Lideč	103,48	155,56	-11,11	0,0051	0,1227	11,13	5	24	15			
Hošťálková	101,53	121,62	4,54	0,0081	0,1967	11,95	3	19	13			
Hovězí	103,04	123,71	3,75	0,0053	0,1167	11,80	5	23	18			
Huslenky	99,38	140,64	1,13	0,0012	0,1164	15,65	5	18	8			
Hutisko-Solanec	102,20	127,08	3,69	0,0026	0,1574	10,65	5	25	17			
Choryně	88,30	64,04	-6,59	0,0007	0,1142	11,70	3	14	10			
Jablůnka	103,24	121,27	6,87	0,0087	0,1562	12,45	5	14	10			
Janová	110,24	87,42	4,16	0,0007	0,1618	12,90	5	24	14			
Jarcová	107,66	124,88	10,70	0,0054	0,1611	9,25	2	7	7			
Kateřnice	102,17	104,96	3,21	0,0026	0,2160	9,75	3	23	10			
Kladeruby	100,93	129,14	1,73	0,0012	0,1209	4,90	4	15	7			
Kunovice	99,69	107,22	1,94	0,0016	0,1398	8,10	7	8	12			
Lačnov	104,37	125,70	3,80	0,0028	0,1318	13,80	2	11	6			
Leskovec	104,56	119,68	5,71	0,0015	0,1388	13,05	7	15	9			
Lešná	103,40	107,28	6,05	0,0043	0,1301	10,30	4	6	8			
Lhota u Vsetína	103,16	104,55	9,07	0,0033	0,1459	15,30	5	12	13			
Lidečko	103,87	112,34	2,63	0,0029	0,1182	14,13	7	16	12			
Liptál	100,35	129,16	4,68	0,0082	0,1475	11,10	6	22	18			
Loučka	108,65	125,06	7,73	0,0014	0,1423	9,85	6	19	4			
Lužná	108,09	88,17	12,45	0,0018	0,0920	14,85	3	0	2			
Malá Bystřice	96,19	139,18	0,37	0,0150	0,1201	9,30	2	3	4			
Mikulůvka	95,75	98,40	3,54	0,0052	0,1243	11,18	4	10	10			
Oznice	106,96	140,52	2,80	0,0000	0,1599	8,60	0	4	7			
Podolí	109,35	94,68	7,89	0,0000	0,1515	12,30	4	8	15			
Police	96,51	129,60	2,07	0,0009	0,1062	12,93	4	16	8			
Pozděchov	95,38	157,78	-0,65	0,0027	0,1714	10,23	3	18	9			
Přívov	97,03	136,33	1,17	0,0019	0,1426	12,30	3	6	7			
Prostřední Bečva	99,17	130,61	1,20	0,0039	0,1682	14,38	7	14	11			
Pržno	99,13	111,12	11,72	0,0007	0,1437	13,15	4	15	13			
Ratibor	96,34	138,90	0,57	0,0023	0,1802	11,25	5	18	11			
Růžďka	100,11	103,47	4,37	0,0006	0,1304	12,58	1	21	6			
Seninka	100,65	73,81	5,95	0,0128	0,1406	13,20	0	8	5			

Obce	Demografické ukazatele			Ekonomické ukazatele				Ukazatele vzhledu obce			
	Index změny počtu obyvatelstva (05/08)	Index změny indexu stáří (05/08)	Průměrná hrubá míra přírůstku stěhováním (98-05)	Počet společnosti na 1 obyvatele (04)	Počet podnikatelských subjektů na 1 obyvatele (04)	Průměrná míra nezaměstnanosti (01-04)	Počet bodů za stav hlavní komunikace a bezprostředního okolí kolem (06)	Počet bodů za vzhled a fyzický stav reprezentativních budov (06)	Počet bodů za estetičnost řešení centrálního prostoru (06)		
Stříteň	94,54	101,28	-2,79	0,0073	0,1266	12,68	7	11	8		
Střítež nad Bečvou	99,49	125,70	2,37	0,0006	0,1228	10,53	3	12	9		
Študlov	98,47	142,67	1,20	0,0029	0,1049	16,43	3	16	9		
Ústí	101,23	115,36	5,08	0,0051	0,1747	11,28	2	9	6		
Valašská Bystřice	103,30	124,88	5,58	0,0033	0,1358	10,50	2	27	15		
Valašská Polanka	102,98	131,41	6,23	0,0049	0,1393	11,63	5	22	12		
Valašská Senice	102,09	130,09	3,87	0,0010	0,1097	19,20	4	6	10		
Valašské Příkazy	117,98	106,17	23,03	0,0074	0,1476	7,15	3	17	3		
Velká Lhota	108,50	98,31	9,84	0,0046	0,1296	9,43	1	5	4		
Velké Karlovice	96,06	133,21	-1,82	0,0064	0,1743	13,28	5	20	12		
Vidče	102,27	106,31	5,54	0,0072	0,1431	8,08	3	19	11		
Vigantice	109,43	119,40	12,00	0,0061	0,1644	9,18	4	23	5		
Zašová	102,74	129,73	7,56	0,0046	0,1584	10,08	5	19	5		
Zdětšov	96,01	146,01	-1,73	0,0016	0,1361	13,35	4	18	5		

Zdroje dat: vlastní výpočty

Příloha č.8: Hodnoty všech zkoumaných proměnných za hodnotící skupiny kritérií celkové úspěšnosti za jednotlivé obce – část 2

Obce	Ukazatele vybavenosti				Ukazatele aktivity obyvatel						Ukazatele funkčnosti			
	Počet bodů za technickou vybavenost (04)	Počet bodů za občanskou vybavenost (04)	Počet veřejných akcí pořádaných v obci za rok (06)	Počet zájmových spolků v obci (06)	Počet kandidujících politických stran (06)	Počet kandidátů na 1 obyvatele	Účast v komunálních volbách	Počet účastí ve svazcích obcí (05)	Počet projektů EU v obci (07)	Index vývoje kapitálových výdajů na 1 obyvatele (05/00)	Index vývoje nedaňových příjmů na 1 obyvatele (05/00)			
Branky	4	7	8	5	6	8,60	62,91	1	3	38,53	232,35			
Bystřička	3	6	10	5	4	3,54	61,78	2	6	936,95	96,82			
Dolní Bečva	3	7	15	6	2	1,56	53,27	2	5	104,57	357,29			
Francova Lhota	4	7	49	9	5	4,55	57,40	2	11	866,37	109,32			
Halenkov	3	7	13	9	5	3,12	53,20	2	10	80,74	78,82			
Horní Bečva	3	7	8	12	4	2,21	51,35	2	5	38,97	235,02			
Horní Lideč	2	7	22	7	3	2,56	58,11	2	18	14,50	104,66			
Hošťálková	4	7	8	5	31	1,51	58,22	2	5	91,46	72,20			
Hovězí	3	7	32	13	3	1,64	58,48	2	11	29,74	91,44			
Huslenky	2	7	11	6	5	3,59	54,99	2	10	67,57	103,36			
Hutisko-Solanec	4	6	21	7	5	3,58	59,33	2	5	60,40	60,40			
Choryně	3	5	7	5	4	4,42	64,05	1	1	109,84	47,12			
Jablůnka	3	7	4	3	2	1,10	52,39	4	4	233,29	233,29			
Janová	3	5	10	3	4	3,33	69,73	2	9	175,96	41,83			
Jarová	4	5	2	3	2	1,84	53,98	1	2	134,23	87,04			
Kateřinice	3	6	10	4	4	4,14	61,12	2	8	559,15	18,85			
Kladruby	3	4	9	3	5	7,13	69,19	1	1	0,00	39,93			
Kunovice	3	7	15	7	6	4,65	73,75	1	3	557,25	53,43			
Lačnov	3	5	6	3	4	3,97	60,47	3	6	136,88	84,34			
Leskovec	3	5	13	4	2	2,71	61,11	2	5	176,31	175,78			
Lešná	3	7	2	6	4	2,88	60,30	2	1	72,43	244,30			
Lhota u Vsetína	2	5	3	1	2	2,93	71,52	2	4	227,15	171,52			
Lidečko	2	6	16	9	3	2,40	60,27	4	14	2047,74	2047,74			
Liptál	3	6	30	9	2	2,11	54,71	2	5	40,74	31,17			
Loučka	4	4	23	5	3	4,38	66,29	2	2	242,40	95,23			
Lužná	2	5	18	5	2	2,14	53,42	2	9	487,81	147,89			
Malá Bystřice	1	3	3	4	3	4,88	74,91	2	3	66,92	944,53			
Mikulůvka	3	7	5	7	2	3,37	59,89	3	6	1925,93	64,44			
Oznice	4	4	5	3	1	1,90	69,33	2	1	14,78	147,07			
Podolí	2	2	4	3	2	4,27	60,99	1	1	54,53	0,69			
Police	2	6	8	4	11	16,16	65,01	1	3	696,50	55,71			
Pozděchov	2	5	3	7	2	2,69	62,98	2	6	11,34	51,13			
Prlov	1	4	9	3	7	1,72	63,55	2	6	40,81	37,92			
Prostřední Bečva	3	7	13	6	7	4,38	59,19	2	5	266,63	148,69			
Pržno	3	5	8	4	2	1,91	54,00	2	4	60,35	67,34			
Ratibor	3	7	23	15	6	3,40	58,48	2	10	35,85	66,17			
Růžďka	2	6	1	6	2	2,45	58,01	2	4	41,71	46,52			
Seninka	2	4	6	3	3	6,13	71,48	2	6	435,99	435,99			

Obce	Ukazatele aktivity obyvatel										Ukazatele funkčnosti		
	Počet bodů za občanskou vybavenost (04)	Počet bodů za občanskou vybavenost (04)	Počet veřejných akcí pořádaných v obci za rok (06)	Počet zájmových spolků v obci (06)	Počet kandidujících politických stran (06)	Počet kandidátů na 1 obyvatele	Účast v komunálních volbách	Počet účastí ve svazcích obcí (05)	Počet projektů EU v obci (07)	Index vývoje kapitálových výdajů na 1 obyvatele (05/00)	Index vývoje ne-daňových příjmů na 1 obyvatele (05/00)		
Sířelná	3	4	7	6	3	2,97	68,35	2	10	1,56	86,12		
Sířtež nad Bečvou	2	5	11	8	29	3,68	56,13	2	4	18,11	127,24		
Študlov	3	5	3	2	4	4,65	74,82	2	9	34,42	835,13		
Ústí	3	6	16	8	17	2,95	74,52	2	11	39,56	40,25		
Valašská Bystřice	3	6	10	7	3	1,99	58,45	1	9	47,17	85,42		
Valašská Polanka	3	6	6	7	5	1,78	65,18	2	9	81,02	62,22		
Valašská Senice	1	3	5	4	2	2,46	68,24	2	7	31,59	36,02		
Valašské Přikazy	3	2	4	2	2	4,83	69,43	3	5	120,26	18,48		
Velká Lhota	0	3	3	3	1	2,07	57,27	2	4	395,60	0,48		
Velké Karlovice	2	7	16	4	4	1,82	51,15	2	16	19,41	19,41		
Vídče	1	6	19	10	4	3,64	63,27	1	2	34,58	34,58		
Vígantice	2	6	9	3	4	3,02	59,10	2	5	48,57	143,37		
Zašová	4	7	40	15	4	2,14	55,83	2	9	86,22	153,71		
Zděchov	3	6	4	4	5	7,19	69,22	2	12	138,29	98,07		

Zdroje dat: vlastní výpočty